

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Joel II : 1a, Blaast de bazuin!

Vrijdag 8 October 1897.

Hagg. I : 4, Is het voor u lieben wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden. fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 2.50. Abonnemenen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adresseeren aan den uitgever G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den Redacteur, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Bladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den Hoofdredacteur te AMSTERDAM, Ds. W. H. GISPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten, Verslagen enz.

(Uit Het Kerkblad van 8 October 1897, nr. 41.)

UITBREIDING DER THEOLOGISCHE SCHOOL.

In aansluiting aan het schrijven van Curatoren der Theol. School, aan de Classicale vergaderingen inzake de benoeming van een kerk of een broeder, om in het belang van de Uitbreiding der Theol. School werkzaam te zijn, (zie No. 38 van Het Kerkblad en van De Bazuin), verzoekt ondergeteekende om, zodra die benoeming heeft plaats gehad, hem hiervan kennis te geven.

J. NEDERHOED,
Algem. thesaurier voor de
Uitbreiding der Theol. School.
Middelstum, 4 Oct. 1897.

BERICHTEN

VAN PLAATSELIJKE KERKEN.

KRUININGEN, 23 Sept. '97. Heden ontvingen wij het voor ons zeer verblijdend bericht, dat onze beroepen Leeraar, de Eerw. Heer B. v. d. Werff, Candidaat tot den H. D. te Drachten, onze roeping in de vrees des Heeren wenschte, op te volgen. 's Heeren zegen ruste op dit besluit, tot opbouw van Gods volk, tot ons aller welzijn, en tot verheerlijking van zijnen naam.

Namens den Kerkeraad,
JACS. VERLARE, Scriba.

VIJFHUIZEN (H. MEER). Heden 26 Sept. '97 na den godsdienst werd, onder leiding van den voorzitter des kerkeraads, tot Herder en Leeraar gekozen — uit een tevoren gemaakt tweetal, zijnde G. Doekes, Candidaat te Dirksen en Ds. Smallegange, predikant te Almelo, — de Cand. G. Doekes. De Heere bestude het naar zijn welbehagen.

Namens den Kerkeraad,
D. METZ, Scriba.

VEERE, 26 Sept. '97. De Heer B. v. d. Werff, Candidaat te Drachten, heeft voor de roeping dezer gemeente bedankt.

Namens den Kerkeraad,
J. LANGEBEKE, Scriba.

ROTTERDAM, 1 Oct. '97. Een onzer Leeraren, Ds. C. B. Bavinck, ontving eene roeping naar de Ger. kerk van 's-Gravenhage B. De Heere leide den geliefden Leeraar zoodanig, dat het genomen besluit strekte tot zegen der gemeente en tot verheerlijking van 's Heeren Naam.

VAN BLEEK, Scriba.

TEN BOER, 3 Oct. '97. Heden mocht onze gemeente in de voormiddag-godsdienstontfering hooren, dat onze beroepen Leeraar Ds. P. Bos met volle vrijmoedigheid de roeping naar onze gemeente heeft aangenomen. Moge de Heere Z.Eerw. in zijne gunst tot ons overbrengen, om in dit deel van zijnen wijngaard werkzaam te zijn.

Namens den Kerkeraad,
J. H. STEENHUIS, Scriba.

DEDEMSVAART. Zondag 3 Oct. maakte onze Eerw. Leeraar Ds. Offringa aan de gemeente bekend, een roeping te hebben ontvangen van de Ger. kerk te Dinteloord.

Namens den Kerkeraad,
N. ROOSKROON, Scriba.

BOORNEBERGUM e. a., 3 Oct. 1897. Hedenmorgen na de godsdienstontfering maakte onze geliefde Herder en Leeraar der gemeente bekend, dat hij haar nog niet kon verlaten, en alzoo voor de roeping van de kerk te Eeninge met vrijmoedigheid had kunnen bedanken. Dit besluit werd ook nu weer met blijdschap door de gemeente vernomen. Zegene de Heere ook bij den voortgang zijn werk in ons midden, tot roem en prijs zijner genade. Door de gemeente werd staande aangeheven Ps. 122 : 3.

Namens den Kerkeraad,
H. G. VAN DER LAAN, Scriba.

HOLWERD, 3 Oct. '97. Hedenmorgen maakte onze beminde Leeraar aan D. Prins de gemeente bekend, dat hij eene roeping ontvangen had naar de Ger. kerk te Oudegast (Class. Drachten). Dat hij eene den Heere welbehagelijke keuze moge doen, is de biddende wensch van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
J. J. WOLBECK, Scriba.

ZUIDBROEK, 3 Oct. '97. Hedenmorgen na de prediking maakte onze geliefde Leeraar Ds. P. Bos aan de gemeente bekend, de roeping naar Ten Boer te hebben aangenomen. De Heere stelde zijnen dienaar aldaar tot een rijken zegen en doe Z.Eerw. met de zijnen steeds dezelfde liefde en toegegenheid ervaren als te Zuidbroek.

Namens den Kerkeraad,
J. KNAPPERS, Scriba.

DOESBURG, 4 Oct. 1897. Wederom werden wij teleurgesteld, doordien Ds. C. A. Renier van Amsterdam ons berichtte, geen vrijmoedigheid te hebben, de beroeping voor de 2e maal naar deze gemeente aan te nemen.

Namens den Kerkeraad,
G. WOLSKEMER, Scriba.

WINSUM, FR., 4 Oct. '97. Alhier is beroepen de Welcerw heer Ds. H. Dethmers van 's-Hessens. Indien wij spoedig mochten hooren, dat Z.Eerw. die roeping wenschte op te volgen, zoo zouden kerkeraad en gemeente verblijd zijn. De Heere zij in dezen ook met zijnen dienstknecht en geve hem zijnen wil te doen.

Namens den Kerkeraad,
J. v. d. PLOEG, Scriba.

VRIJHOEVEN-'s-GREVELDUIN-CAPELLE, 4 Oct. 1897. Onze geachte Leeraar Ds. W. Bosch ontving eene roeping van de Ger. kerk te Almkerk. Het Z.Eerw. in 's Heeren gunste moge beslissen bij ons te blijven, om, kon het zijn, nog langen tijd onder ons te arbeiden, is onze welgemeende wensch en bede.

Namens den Kerkeraad,
D. N. VAN DER SCHANS, Scriba.

SPIJKENISSE, 4 Oct. 1897. Gisteren was het voor de gemeente alhier en vele harer vrienden een blijde dag. Sedert geruimen tijd openbaarde zich de behoefte aan meerdere plaatsruimte in ons bedehuis, zoodat eenigen tijd geleden besloten werd tot vergrooting over te gaan. En nu kon gisteren dit thans aanmerkelijk vergrootte en zeer doelmatig ingerichte kerkgebouw in gebruik worden genomen. Bij deze gelegenheid bepaalde onze Leeraar de gemeente bij de belofte, neergelegd in Jesaja 2 : 3a. Zegene de Heere voort de gemeente en zie Hij in gunst op haar neder.

Namens den Kerkeraad,
D. TROOST, Scriba.

BOXUM, 5 Oct. 1897. De Gereformeerde kerk te Boxum werd dezer dagen grootelijks verblijd door eene gift van wijlen J. J. Kalma te Jellum, groot 250 gulden, welke som ons door diens broeder is ter hand gesteld. Bovendien ontvingen wij van wijlen J. L. Tamminga te Boxum de som van 300 gld., (waarvan f 100 voor de Diakonie), door diens familie ons overgemaakt. Daarenboven werd de Chr. School alhier ververst met eene gift van 250 gulden van eerstgenoemde. Naast God zij den families dank gezegd! Dat dit schoone voorbeeld navolging vinde!

Namens den Kerkeraad,
G. BRAMER.

HENGLO (Ov.), 5 Oct. '97. Zondagmorgen 3 Oct. maakte onze geachte Leeraar P. Zijlman tot blijdschap der gemeente bekend, dat hij voor de roeping van Nederhorst den Berg had bedankt. Zegene de Heere dit besluit en gelente Hij de teleurgestelde gemeente in gunste.

Namens den Kerkeraad,
J. SMELT, Scriba.

BEILEN, 5 Oct. 1897. De Kerkeraad der Ger. kerk van Beilen heeft besloten, geen collectanten, voor welk doel ook, te steunen, tenzij minstens 4 weken te voren door collectanten daartoe bij genoemden Kerkeraad aanvraag heeft plaats gehad.

Namens den Kerkeraad,
F. STRIJKER, Voorz.

BERICHTEN VAN CLASSES.

Classis Enumatil.

Vergadering D. V. Woensdag 27 October te Grootegast, 's morgens 9½ uur.

H. SCHOLTEN, Corr.

Zuidhorn.

Classe Klundert.

De Gereformeerde kerk van Raamsdonk, aangezien ter saamroeping van de Classe op 3 Nov. a. s., verzoekt vriendelijk, dat punten voor het Agendum worden ingezonden vóór of op 27 Oct. 1897 aan het adres van

Ds. J. C. C. VOIGT.

Raamsdonk, Oct. 1897.

Classis Appingadam.

De vergadering van de Classis Appingadam wordt op verzoek uitgesteld van 4 Nov. tot 2 Dec.

Stukken voor het Agendum in te zenden vóór 16 Nov.

G. GEERDS, Corr.

Classis Gorinchem.

Vergadering der Classe Gorinchem, D. V. op Donderdag 4 Nov. e.k.

Punten voor het Agendum in te zenden uiterlijk 18 dezer.

Namens de roepende kerk van Gorinchem,
J. VAN ANDEL.

4 Oct. 1897.

Classis Meppel.

Vergadering der Classis Meppel op Dinsdag den 9 November, 9½ uur te Meppel.

Punten voor het Agendum gelieve men op te

zenden vóór 19 October aan het adres van den eerstondergeteekende.

Namens de roepende kerk,
G. VAN HALSEMA, Praeses.
L. PRINS, Scriba.

Nijveen, 1 October 1897.

Classis Heerenveen.

De Vergadering der kerken van bovengenoemde Classis zal D. V. gehouden worden op Woensdag 10 Nov. e. k.

Punten voor het Agendum gelieve men in te zenden vóór 16 Oct. aan den eerstondergeteekende.

Namens den Kerkeraad der roepende kerk te Donkerbroek,
A. ZOMER, Praes.
JAC. DE VRIES, Scriba.

Classe Harderwijk.

De Classis Harderwijk zal D. V. vergaderen 10 November 1897 in het kerkgebouw der Ger. kerk te Harderwijk A.

Aanvang 10 ure precies.

Punten voor het Agendum in te zenden aan de kerk van Wezep.

Namens de roepende kerk,
C. M. W. PLET, Praeses.

Wezep, Oct. '97.

Classis Alkmaar.

Nog nader wordt aan de kerken dezer Classis medegedeeld, dat de vergadering van Donderdag 14 Oct. a.s. (zie vorig nummer van het Kerkblad) zal aanvangen 's morgens ten 9 ure.

Des voormiddags hoopt Ds. J. Bootsma van den Helder te spreken over het onderwerp: „Iets over het arbeidsveld van de Zending der Ger. kerken in Nederland”, terwijl des namiddags Ds. L. v. d. Valk van Scheveningen eene populaire toelichting wenschte te geven op de besluiten der Middelb. Synode inzake de Zending.

Namens de Kerkeraden van Broek op Langendijk en Noord-Scharwoude,
D. BAKKER,
J. BOEIJENGA.

Classis Dordrecht.

De Classis Dordrecht heeft in hare j.l. gehouden vergadering besloten, aan den heer J. de Jong van Albusserdam het recht, om in de Ger. kerken te oefenen, te ontnemen, aangezien hij, in plaats van zijne schuld te belijden van zijne verkeerde handelingen, eene scheurkerk heeft opgericht en het lidmaatschap der Ger. kerk heeft opgezegd.

H. G. DE JONGE, Act.

ONTVANGSTEN.

Kerk te Nieuw-Beerta.

Ondergeteekende heeft het voorrecht eene tweede lijst van giften en collecten te mogen verantwoorden. Hij doet dat met diepgevoelde dankbaarheid jegens God, die de harten daartoe bewoog en jegens die kerken, welke aan de dringende bede om hulp van hare arme zusterkerk gehoor wilden geven. Verzwijgen mag hij voortv. niet, dat een paar kerken haar sympathie hebben betuigd, maar tot haar leedwezen moesten verklaren, dat zij wegens zeer vele behoeften in haar midden de bede om hulp niet met eene gift konden beantwoorden.

Giften: Van de Ger. kerk te Woudsend f 1; te Stavoren f 1; eiland Marken f 1; Dordrecht A f 250; Hattem f 250; eiland Urk f 750; Delfshaven f 250; Heerjansdam f 1; Gasselter-Nijveen f 250; Schraard f 1; Nes en Wierum f 2; Holwerd f 1; Lopik f 1; Vlaardingen B f 3; Nieuw-Lekkerland f 150; Koudekerke (Zeeland) f 250; Geersdijk f 1; Assen f 250; Heeg, v/d catech. bus f 3; Schettens c. a. f 2; Enter f 2; Renkum f 250; O. en W. Sonburg f 1; 's-Gravenhage B f 950; Doesburg f 1; Warfum f 2; Wollega f 1; Doornspijk f 260; Hoogeveen A f 4; Zaamslag A f 5; Uithuizen f 5; Pernis f 5; Haren f 250; Tzum f 1; Giessen-Oudkerk f 2; Katwijk a/d Rijn f 250; Koekengen f 250; Witmarsum f 1; Medemblik f 3; Bedum B f 250; Himmerts c. a. f 250; Tzummarum f 1; Oud-Charlois f 575; Oldekerk f 250; Steenwijk A f 1; Vlaardingen A f 5; Watergraafsmeer f 250; Monnikendam f 1; Leek f 1; Hoek van Holland

f 1; Reitzum f 3; Oldebroek f 870; door Ds. G. te Wagenborgen van Mej. D. 1; van N. N. te Giessendam A f 2. Collecten: Tien B f 907; Kampen 1/2 god. vje coll. f 1519; Bedum A 1/2 god. vje coll. f 3043; Leiden B f 1250; Bellingwolde f 7; Winschoten f 20; Gouda B f 1361; Stroobos f 1230; Noorden f 509; Delfzijl f 3275; Groningen A f 31; N-Pekela f 3375; Bleiswijk f 956; Westergest f 6. Ingekomen te N-Beerta: Van de kerk te Katendrecht f 2; Oosterbeek f 250; Veenendaal f 807; Hemelum f 250; Aalten B f 250; Augustinusg c. a. u/e coll. f 1; Delft A f 250.

Collecten: Bel f 250 plus f 1 v/d hr. de B is gelijk: f 350; Fijnmaart 1/2 coll. f 460. Nog slechts vier weken en 1 Nov. is daár. Wij zijn er nog niet! Wie helpt er nog mee? E. PRINSEN, h. t. Consulent.

Oostwolde (Old.) 4 Oct. 1897.

N. B. Om zoo weinig mogelijk onkosten te maken wordt, tenzij op verzoek, geen bericht van ontvangst gezonden.

Ontvangen voor de Theol. School.

Van de Gemeente te:
Delft B (1/2 Coll.) f 28,18 Langeslag f 5,—
Door Ds. R. Mulder te Haarlem gift gevonden in
de kerkcoll. te Velzen - 2,50
J. NEDERHOED, Penningm.
Middelstum, 4 Oct. 1897.

Ontvangen voor de Kas ten dienste van Em. Pr., Pred. Wed. en Weezen.

1e Coll.	2e Coll.
Ankeveen f 1,25	Weesp B - 4,10
Sloterdijk - 3,05	Anna-Paulowna - 35,36
Muiderberg - 86	Polder - 2,77
Naarden - 11,02	Krabbendam - 4,27
Rijswijk - 2,70	Heerhugowaard - 3,13
Beekbergen - 1,62	Den Helder - 32,09
Voorthuizen - 5,76	Oosterend (Texel) - 14,56
De Bilt - 2,52	N. Z. Scharwoude - 4,36
Amsterdam A - 179,30	Schermerhorn - 21
Hilversum A - 21,17	Berkel e. a. - 17,59
Kolhorn - 68	Capelle a/d IJssel - 5,29
Oldeboorn - 3,90	Charlois - 22,31
Zeist - 26,—	Delfshaven - 16,62
	Hoogvliet - 2,32
	Maasland A - 6,17
Oosterbeek - 31,25	Maasland A - 35,36
Velp B - 43,25	Overschie - 10,10
Arnhem A - 18,23	Pernis - 23,64
Zetten - 2,89	Rhoon - 7,22
Zutphen - 25,29	Rotterdam A - 154,50
Beekbergen - 2,52	Rotterdam B - 68,55
Apeldoorn B - 10,—	Schiedam B - 20,41
Wapenvelde - 2,30	IJsselmonde - 7,75
Voorthuizen - 5,76	's-Gravenhage B - 77,04
Wezep - 5,63	's-Gravenzande - 12,36
Harderwijk B - 12,60	De Lier - 18,10
Amerongen - 2,73	Appelscha - 3,06
De Bilt - 2,72	Assen - 19,58
Driebergen - 18,52	Gasselter-Nijveen - 11,94
Harmelen - 6,35	Haulerwijk - 3,55
Linschoten - 2,23	Een - 2,30
Lopik - 8,75	Smilde A - 10,42
Vleuten - 3,75	Vries - 3,50
Vreeswijk - 6,24	Beilen - 10,49
Utrecht - 245,97	Diever - 10,3
IJsselstein - 6,12	Dwingelo - 7,78
Zuilen - 6,13	Hijken - 3,33
Zeist - 33,10	Westerbork - 5,52
Surhuisterveen - 5,85	Vladder - 1,80
Bussum - 8,36	Aalden - 5,05
's-Gravenland - 5,11	Emmen - 7,84
Hilversum B - 28,50	Gees - 5,—
Huizen - 9,85	Koevorden - 3,12
Muiden - 1,70	Nieuw-Amsterdam - 8,85
Ouderkerk - 7,—	Nieuw-Dordrecht - 2,26
Nieuw-Amstel - 23,45	Schoonebeek - 9,26
Overtoom - 12,13	Schoonoord - 2,12
Weesp A - 12,13	Sleen - 4,25
Gift gevonden in het kerkzakje te Ternuzen - 100,—	
Gift van een zuster te Amsterdam kerk A - 2,50	
Van N. N. uit de Provincie Utrecht - 1,—	
Een legaat van Mej. Johanna de Broems, lid der kerk te Vlaardingen A, door Ds. W. Sieders - 200,—	

Hartelijk dank voor al het ontvangene. Deze week was voor den penningmeester zeer bemoeiigend. Dat er nog veel moge volgen, opdat wij aan onze verplichtingen kunnen voldoen.

Schrans bij Leeuwarden,
2 October 1897.

G. J. BRUGSMA,
Algemeene Penningmeester.

Ontvangen voor de Zending.

Door Mej. H. Sleijster te Zelhem verz. voor het
hospitaal van Dr. Scheurer f 10,—
Door Mej. H. Kuilman te O-Pekela verz. in haar
Zend. bnsje - 1,50
Door Ds. Scholten te Zuidhorn verz. op een feest-
lijke samenkomst van jongelieden - 4,02
Door W. Voogt J.J. v/d 2e centsver. „Rom. 1:14”
te Hoogvliet - 9,40
Door H. v. Setten, verz. in de Gem. te Scherpen-
zeel door Antje v. Ginkel, Janja v. Setten en
Antonia Berendsen - 36,—

Door Ds. Oegema, gev. in 't kerk. te Wildervank	10,—	Door idem, lezen <i>Heidenbode</i>	18,85	Door Meij. v. d. Hoop te Rotterdam	4,—
" " " " " " " " " "	1,—	Door den hr. Heukels te Capelle a/d IJssel	4,77	Door L. Heij te Veendaal	18,—
" " " " " " " " " "	2,50	Door A. Vermeij v/d 2 1/2 centsver.	3,—	Door A. de Jong te Zevenaar	1,50
Door Ds. v. d. Munnik, gev. in 't kerk. Leens	5,—	Door Meij. M. v. Houweling, v/d 2 1/2 centsver.	9,69	Pinkstercollecte:	
Coll. bij ene rede, door Ds. Kouwenhoven geh. in	17,37	te Giessen Oud- en Giessen-Nieuwkerk	2,50	Veenendaal (f) f 14,— Zuidland	20,67
de Ger. kerk te Woumen		Door H. J. de Ruiter te Heeg, laten lezen <i>Heidenbode</i>	1,80	Doebergh, 2 Oct. 1897.	B. DE MOEN, Quastor.
Door Ds. Bakker, uit de catechis. bus te Broek op	15,70	Door idem van N. N.	1,80		
Langendijk		Door Ds. Boonstra te Ouderkerk a/d IJssel 1/2	25,—		
Door B. de Groot, v/d Zondagssch. v/d Overslag	9,32	Pinkstercoll.	25,—		
Uit 't busje van J. Wisse te Ter Neuzen	2,50	Uit Rotterdam, van Meij. J. K. te D f 1,—; Meij. V f 5,—;			
Van F. en G. te M.	25,—	Meij. M. K f —,50; Meij. Chr. Z. f 1,50; fam. Z. busje			
Van N. N. te Oudega	1,—	f 4,03; fam. D. G. f 2,50; den heer H. f 1,—; R. D. busje			
Door Ds. Loois, eenige giften uit de Ger. kerk A	22,21	een leestbiethoeke f 5,—; Meij. F. busje f 5,55; busje v/d			
te Rotterdam		zusters A f 8,21; d. hr. V. f 2,—; Meij. L. f 1,—; busje			
Door H. Kuipers, gev. in 't kerk. te Ten Boer	25,—	v/d heer T. f 6,61; busje v/d heer C. f 1,—; N. N. f 15,—;			
Door Ds. Postema gev. in 't kerk. te Warfium	4,90	J. H. V. f —,65; N. —,30; N. N. f 10,—; busje Meij. M.			
		M f 2,—; Meij. M. V. f 1,—; N. f —,25; N. N. f —,67;			
		busje N. N. f 5,50; Meij. G. f 2,50			
Door Ds. J. Politiek Ds. te Oudvroude, een deel		Busje J. B. te Sneek	f 4,50		
der coll. op 't Noord. Ev. Zend. feest te Oranje-		Door d. hr. Heij te Veenendaal busjes	f 30,—		
woud	38,55	Voor de <i>Heidenbode</i> :			
Door D. Geerling te Enschede, bijeenverz. op de	4,13	Uit Angerlo	5,—		
bruiloft van br. W. Assink op 16 Sept. '97	1,—	Door Rolloos te Bunschoten	10,80		
Van kerk A te Hoogeveen	1,—	Door A. Vermeij te Dubbeldam	2,—		
Door Ds. Petersen te O.-Pekela, gev. in 't kerk.	1,—	Door A. Boendermaker te Den Helder	15,—		
Door idem, uit 't Zend. busje v/d wed. Koster,	3,50	Door Ds. Nijman te Midsland	3,60		
wekelijks door haar verz. bij hare buren	4,30	Door Ds. Brouwer te O. en N. Wetering	17,—		
Door Ds. Noordewier te Meppel, uit de catechis. bus-					

Zending onder de Joden.
 Uit het busje van Grietje Huizenga, te Driesum f 2,25
 Door Ds. Politiek, Oudvroude: deel van de collecte
 op het N. Ev. Zendingfeest - 19,27
 Uit het busje van G. J. Ruffenaers, Amsterdam - 2,50
 Van P. Rot, Westzaan - 2,—
 Door Ds. v. Schelven, Amsterdam: deel van een
 dankoffer van F. W. - 1,—
 Van Meij. S. v. F. te Voorthuizen - 3,—
 Door Meij. J. v. Dijk, Joure: van S. S. Woudstra,
 St. Johannesga - 1,—
 Zeer verheugt het ons, dat op onze mededeeling, dat er weer
 iemand aangesteld was om onder de Joden te arbeiden, het
 Bestuur van het N. Ev. Zendingfeest ons dadelijk weer in de
 opbrengst dezer collecten doet deelen; waarvoor we gaarne onzen
 hartelijken dank betuigen.
 Ons aandeel van het Nationale en het Zuiders Zendingfeest,
 zijn we altoos nog wachtende.
 Ook voor de andere bijdragen der liefde onzen innigen dank.
 E. KROPPVELD, Engmr.
 Waddingsveen, 1 Oct. 1897.

Schriftbeschuwing.

Het heilig Evangelie naar Johannes.

XXII.

HOOFDSTUK II.

Als altijd was de uitwerking zijner handeling tweeledig.

Zijne discipelen werden er in het geloof door gesterkt. Zoo toch lezen wij: *En zijne discipelen werden indachtig, dat er geschreven is: de ijver van uis heeft mij verstand, 17.* Christus wordt hun hoe langer hoe minder vreemd; want zij vinden Hem terug in de Schriften, ditmaal in Ps. 69, alwaar David den Christus voorstelt, als hij de aangehaalde woorden spreekt. Naarmate zij Christus in de Schrift ontdekken, wordt hun geloof in zijnen naam gesterkt. Anderzijds staat het vast, dat zij, zonder de kennis van Christus, de Schrift niet begrepen zouden hebben. Want gelijk de Schrift hun diende om hun geloof te versterken, zoo diende hun geloof om de Schrift te begrijpen. Deze twee, Christus en het Oude Testament, behooren bijeen, en kunnen niet dan tot onze schade vaneen gescheiden worden; zonder de Oud-Testamentische Schrift kunnen wij niet vastelijk in Christus gelooven, en zonder Christus kunnen wij de Oud-Testamentische Schrift niet ten volle begrijpen.

Op de Joden echter had Christus' optreden eene tegengestelde uitwerking. *De Joden antwoordden dan, en zeiden tot Hem: wat teeken toont gij ons, dat gij deze dingen doet? 18.* In plaats van onverwilt Hem te volgen op de baan der reformatie van de theocratie, maken zij bedenkingen. Zij zeggen, dat zoo stout een optreden zich door het wonder behoort te wettigen, en weigeren Christus te erkennen, zoolang zij geen teeken van Hem zien. Hier verbergen zij hun onwil achter bedachtzaamheid. Zij eischen het wonder, in de hope dat het niet komt, en zoo het al kwam, dan zouden zij telkens weer een ander eischen, grooter dan het vorige, enkel om het gelooven tot in het oneindige te verschuiven. Waarlijk de dag, waarop de Christus zich aan Israël openbaart, is de dag waarop Israël den Christus begint te verwerpen.

Jezus antwoordde, en zeide tot hen: breekt dezen tempel, en in drie dagen zal ik denzelven oprichten, 19. Vragen de Joden een teeken, dat op afdoende wijze Christus' recht bewijst, om gezag in het huis Gods uit te oefenen, Christus zal er hun een geven, dat dit op afdoende wijze doet, doordien het Hem als den eigen Zoon des Vaders openbaren zal. Hierbij heeft Hij het oog op zijne opstanding uit de dooden; hierin toch is Hij met kracht aangevoelen als Zoon van God, Rom. 1: 4. Niet eer echter ontvangen zij dit teeken, vóór hun ongelooft zich voleindigd heeft in zijne uitwerking uit het midden der gemeente. Laten zij dan, niet tevreden met den steenen Tempel ontvuld te hebben, zijn lichaam dooden, en er den hooger Tempel mede afbreken, waarin de volheid der Godheid woont, Hij zal hem in drie dagen weer opbouwen, en hun werk te niet doen, door zich op te wekken uit den dood. Daarin zullen zij een teeken ontvangen, dat hen overtuigt en — verplettert tevens; want tegelijk, dat het hun doet zien, met wat goed recht Christus als heer en hervormer in den Tempel optreedt, stelt het hunne boosheid en blindheid in het licht, die zich in hunne verwerping van den Zoon Gods openbaarde. Hetzelfde teeken, dat Hem als Zoon van God doet kennen, zal hen aanwijzen als kinderen van Satan!

De Joden dan zeiden: zesenveertig jaren is over dezen Tempel gebouwd, en gij, zult gij den in drie dagen oprichten, 20. De Joden verstonden Jezus niet: zij meenden, dat Hij van den Tempel in Jeruzalem sprak; maar Hij zeide dit van den Tempel zijns lichaams: 21. De zesenveertig jaren, waarover de Joden spreken, vangen aan in het 18e jaar der regering van Herodes, 29 v. C.; het hier vermelde valt alzoo in het jaar 28 onzer jaartelling. De bouw werd eerst veel later, onder Herodes Agrippa

II, in het jaar 64 ten einde gebracht. *Daarom, als Hij opgestaan was van de dooden, werden zijne discipelen gedachtig, dat Hij dit tot hen gezegd had; en zij geloofden de Schrift, en het woord, dat Jezus gesproken had, 22.*

Ook de jongeren begrepen den Meester niet. 't Is waarlijk geen wonder. Te verre lag het denkbeeld, dat de Christus sterven en opstaan zou, buiten hunnen gezichtskring, dan dat zij Jezus' woord konden verstaan. Het licht ging slechts langzaam in hun binnenste op. Toch heeft Jezus' woord op hen eene geheel andere uitwerking dan op de Joden. Voor dezen werd het eene ergernis of struikelblok; iets, dat voedsel gaf aan hun ongelooft. Al naarmate men is, maakt men zich het woord tot gif of tot voedsel. Hoewel de jongeren 's meesters wonderspreuk vooralsnog niet begrepen, werd toch aan hen het woord vervuld, dat den oprechte het licht in de duisternis opgaat. Want na Jezus' opstanding maakt de Heilige Geest hun dit woord indachtig; sedert diende dit woord om hen in het geloof aan Christus en in de kennis der profetie te volmaken.

Men heeft gevraagd, of Christus zelf geene aanleiding tot het misverstand der Joden gegeven heeft, door zoo dubbelzinnig te spreken. De uitdrukking: »Tempel» toch, gebezigd in het Gebouw zelf, over welks zuivering en over welks leer thans sprake en geschil was, moest onwillekeurig aan den Tempel van Herodes doen denken. Het moet trouwens ten volle worden erkend, dat Jezus hier in raadselen sprak, zóó zelfs, dat misverstand onvermijdelijk was. Men vergeet echter niet, dat Jezus met opzet zoo duister sprak, omdat Hij niet vóór den tijd begrepen wilde worden. Hij rekende met het gericht, der verblindings, dat tijdelijk op zijn volk lag; daarom sprak Hij in duistere woorden, vgl. Luk. 8: 10, opdat zij ziende niet zien, en hoorende niet verstaan zouden. Hij gaf eenig licht, opdat niemand te verontschuldigen zou zijn, maar hield het licht terug, voor zoover het of, tot schade voor den raad Gods, eene gedwongene huldiging van zijn koningschap afpersen, of een duivelsch verzet ontlokken zou, dat 's volks zonde tegen zijn persoon onvergeeflijk maken zou. Den oprechte deed zulk een spreken in duistere woorden geene schade; dezen toch lokte de heiligheid, welke door het duister der rede henen uitschitterde, van zelf tot Hem, om de verklaring zijner wonderspreken van Hem te vragen, vgl. Luk. 8: 16—18.

(Wordt vervolgd.)
 VAN ANDEL.

AAN EEN VRIEND TE JERUZALEM.

Waarde Vriend,

Zooals te verwachten was, wordt het besluit der Haagsche Synode, — om geen bepaling in de reglementen op te nemen, omtrent de verplichting om den H. Doop te ontvangen, eer men tot het H. Avondmaal wordt toegelaten, — in de Christelijke bla den besproken.

Er zijn er, die dit besluit verdedigen, en er zijn er, die het afkeuren en betrouwen. Zoals ik u reeds voor veertien dagen schreef, is het geschied. Vooral van confessionele zijde wordt het bewuste besluit zeer kalm opgenomen, en eer verdedigd dan bestreden.

Zij, die gelooven, dat de belijdenisschriften der Gereformeerde kerk in Nederland, nog de grondslag zijn, waarop de Nederlandse Hervormde kerk heden ten dage staat, trekken zich natuurlijk van dit besluit der Synode niets aan, daar het van zelf spreekt, dat, volgens die Belijdenisschriften en de daarop gegronde Kerkenorde, — welke bepaalt: »Het Verbond Gods zal aan de kinderen der Christenen, zoo haast als men de bediening deszelfs hebben kan, bezegeld worden, en dat in de openbare verzameling, wanneer Gods Woord gepredikt wordt.» — Doop en Avondmaal onafscheidelijk verbonden zijn. Deze bepaling, zegt men, is nooit wettelijk en rechtens ingetrokken.

Derhalve bestaat zij nog!

Derhalve, derhalve, en nog een reeks van

derhalve's, en men komt precies, waar men wezen wil.

Maar hoe is men dan op de gedachte gekomen, om zulk een bepaling in de reglementen te doen opnemen?

Dit is geschied naar aanleiding van feiten. In Friesland o. a. moet het meermalen zijn voorgekomen, dat men personen, die in hunne kindsheid niet gedoopt zijn, en die lidmaat van de Ned. Herv. kerk wilden worden, doch weigerden, nu zij eenmaal volwassen waren, vooraf zich te laten doopen, toch tot het lidmaatschap, en mitsdien tot alle rechten daaraan verbonden heeft toegelaten.

Om dit te voorkomen, deed men het voorstel, om een bepaling in de reglementen op te nemen, waardoor dit voortaan onmogelijk zou zijn, daar elk ambtsdrager plechtig beloven moet, de verordeningen der Ned. Herv. kerk te zullen opvolgen.

Was er dus een verordening, die verplichtte tot den Doop, dan zou het niet opvolgen van die verordening een strafbaar feit scheppen. Vrees voor straf zou dan van de overtreding terughouden, en de ergernis uit de kerk geweerd worden.

Uit een reglementair oogpunt geloof ik niet, dat hiertegen veel is in te brengen.

Ook geloof ik niet, dat de confessioneelen zouden getrouwd hebben, zoo de Synode tot het opnemen van die bepaling te bewegen geweest ware.

Nu dit echter niet geschied is, moet men de zaak tot een bagatel, een kleinigheid van weinig of geen betekenis maken, en ze liefst zwijgend passeeren.

Blijkbaar neemt men het de »Gereformeerde pers» kwalijk, dat zij de aandacht op dit feit gevestigd heeft en gevestigd houdt, en de vraag stelt: Kunnen onze broeders, die nog onder de reglementen der Ned. Herv. kerk leven, deze dingen zwijgend aanzien, en is de geest van protest, althans van lijdelijk verzet, geheel uit hen geweken, kunnen zij heden ten dage alles verdragen?

Men schijnt dan ook zijn verwondering te hebben uitgesproken over het feit, dat het weekblad »de Gereformeerde kerk», over deze zaak het zwijgen bewaarde. Althans in no. 469 van dit blad, komt Dr. van Meer, schrijvende over »Dit en Dat» er op terug, en wijst daarbij op het wenschelijke, om eerst de gedrukte Acta der Synode af te wachten, teneinde met de officiële gegevens voor zich en alzoo met kennis van zaken te kunnen oordeelen. Toch wil hij er niet geheel van zwijgen en zegt er, voorloopig, dit van:

»Is er dan in het geheel geene aanleiding, om het een en ander daarover te zeggen, voordat de officiële acta uitkomen? Zeer zeker, die aanleiding is er, want over die besluiten zijn al heel wat pennen in beweging gebracht. En van de zijde der gescheidenen is het vooral het besluit over den doop, dat zeer hoog wordt opgenomen en breed wordt uitgemeten. Dat besluit toch is den mannen, die van ons gingen, een gereede aanleiding om het uit te roepen: »O, ziet ge 't wel, die Hervormde Kerk werd eerst eene belijdenisloze kerk, nu wordt ze zelfs eene dooploze!» Of zij dit werkelijk meenen? Wij kunnen het niet gelooven. Want wat is er door het besluit der Synode veranderd? Letterlijk niets. Is het dan niet noodig in de reglementen op te nemen, dat geen ongedoopte aan het avondmaal kan gaan? Neen, en nogmaals neen! Want dit spreekt van zelf voor de Hervormde Kerk, die hare belijdenis heeft, vervat in de drie formulieren van eenigheid. Wat zou men er van zeggen, indien men voor een huis het opschrift vond: »Hier heeft de huisvader te gebieden?» Welnu, even dwaas zou het wezen te reglementeeren, dat geen ongedoopte aan het avondmaal mag gaan. Dat zou wezen — wij hebben het vroeger reeds uitgesproken en herhalen het nog eens — »der kerk een klap in het aangezicht geven.»

Waarom nu de meerderheid der Synode besloot, de voorgestelde bepaling omtrent den doop niet in de reglementen op te nemen, doet bij deze beschouwing niets ter zake. De vraag is alleen: Is eene kerk, die de bedoelde kwestie niet heeft gereguleerd, eene dooploze kerk? En daarop moet het antwoord zijn: neen.

Hoe nu de gescheiden broeders kunnen verklaren, dat dit wel zoo is, is ons een raadsel, want is dit zoo, dan zijn ook hunne kerken dooploos te noemen, zoolang deze niet in een reglement hebben vastgesteld, dat geen ongedoopte aan het avondmaal mag gaan.

Op die wijze is er meer te bespreken. Zoo valt er ook het een ander te zeggen

naar aanleiding van de pogingen van zekere zijde, om aan de dusgenaamde rechten der minderheden tegemoet te komen. Doch daarvoor, D. V. een volgend maal.

U. v. M.

Gij ziet hieruit, dat onze broeders zeer bedreven zijn in de redeneerkunde, en een web kunnen spinnen, waar een onbedreven, argloos vlieg lichtelijk zich in vast werkt.

Maar wie heeft ooit beweerd, dat de Ned. Herv. kerk is een dooploze kerk?

Men behoeft hier niets te beweren.

Men kan volstaan met het feit te constateeren, dat men lidmaat in volle rechten van de Ned. Herv. kerk kan zijn, zonder gedoopt te wezen, d. i. zonder met het Verbond Gods bezegeld te zijn en van de ongelovigen onderscheiden te wezen.

Iets, dat gelijk staat met het opnemen van onbesnedenen in de vergadering des Heeren, en het toekennen van dezelfde rechten aan onbesnedenen als aan besnedenen. Een terzijde-stelling van het Verbond Gods.

En ten tweede kan nu geconstateerd worden, dat de Synode der Ned. Herv. kerk hierin niets wezenlijks ziet, en het niet noodig achtte een bepaling te maken, waarbij aan dit bedrijf paal en perk gezet wordt.

Het zou dwaas zijn, zoo wordt beweerd, te reglementeeren, dat geen ongedoopte aan het Avondmaal mag gaan.

En zeker zou dit dwaas zijn, als niemand er aan dacht, zoo iets te doen. Maar nu de feiten er zijn, dat er ongedoopten tot het Avondmaal zijn toegelaten, en nu men aan de Synode gevraagd heeft iets te doen, om dit in de toekomst te beletten, nu krijgt de zaak toch wel een ander aanzien en een andere betekenis.

In de Ned. Herv. kerk zijn er velen, die er ook zoo over denken en ernstig de aandacht op dit feit vestigen.

In no. 561 van het weekblad *De Nieuwe Sprokkelaar*, dat ook in deze zaak rond en open zijn oordeel uitspreekt, vond ik het onderstaande:

»Er is wel degelijk verandering gekomen.»

Instemming te vinden, waar men veel tegenstand had kunnen verwachten, is zeker niet zonder betekenis. Zoo iets ondervonden we onlangs, bij ons verzet tegen de invoering van een nieuwen »wijn» aan den Avondmaalsdisch; 't was toen een predikant in Zeeland, reeds sedert jaren geheelonthouder, die deze nieuwheid bij het Heilige, en waarbij de bekende domine Louis Bähler, van Schiermonnikoog, een hoofdrol speelde, afkeurde. Thans bemerkten we, dat het *Evang. Zondagsblad* onze meening deelt, aangaande de betekenis van het Synodale besluit inzake den Doop. Dat sommige Christelijke bladen der Hervormden en sommige rechtzinnige predikanten — niet zoo weinige — deze zaak zoo kalm meenden te moeten opnemen, mocht reeds verwondering baren, maar dat Dr. Bronsveld, de man van wien het bekende voorstel is uitgegaan, in zijn September-Kroniek insgelijks de zaak bespreekt, alsof er door het besluit der Synode niets veranderd is ten opzichte van den Doop, maakt toch zeker wel het stellen van een vraagteekening geoorloofd. Waarom heeft hij het voorstel tot reglementeering gedaan?

Welnu, het *Evang. Zdbl.* denkt er anders over. In zijn Nr. van 26 Sept. zegt het: »De Synode heeft over haar beslissingen heel wat moeten hooren met name over die betreffende den Doop en het Beheer. Het was vooral de N. Sprokk., die zich over 't eerste zeer scherp uitliet. Ook de *Oeverijs. Kerkb.* had zich in dien geest uitgelaten.» »Omtrent den Doop verklaart Dr. B. dat in den bestaanden toestand niets is veranderd. Toch gelooven wij, dat dit onjuist is. Immers tot dusver werd het door ieder geacht een zaak, die van zelf sprak, dat alle lidmaten ook gedoopt moesten zijn. Nu er zich gevallen voordoen, dat ook ongedoopte lidmaten worden, komt er verzet en verlangt de groote meerderheid der Kerk, dat aan deze ongerechtigheid een eind kome door eene stellig gebod. De Synode verwerpt dit. Nu wordt immers volgens den regel: »Wat niet verboden is, dat is geoorloofd», die door zeer velen wordt toegepast, volle vrijheid gelaten. En velen zullen nu, meeneende daartoe gerechtigd te zijn, ongedoopten als lidmaten aannemen. Ware de zaak niet in behandeling geweest, het ware bij 't oude gebleven, nu is er wel degelijk verandering gekomen.»

Dat is naar onze meening juist gezien. Zoo is ook door ons gereedeneerd. Er is iets geschied, dat een verbod van willekeur noodzakelijk maakte. Denkt o. a. aan het bedrijf Bommeijin te Sneek. In het licht van dat feit moet het Synodale besluit beschouwd

worden. Zonder dat feit zou het voorstel Bronsveld geen raison gehad hebben en zou het Synodale besluit als in orde beschouwd kunnen worden. Het voorstel nu om de bewuste willekeur te beletten, is door de Synode afgewezen. Er is dus wel degelijk verandering gekomen, gelijk het *Evang. Zdbl.* zegt. Trouwens, de tijd zal de juistheid dezer meening wel aantoonen, en dat zal waarschijnlijk niet eens zoo lang op zich laten wachten. Maar dan zal, wanneer nu de conscientiekreet, die uit de gemeente is opgegeven, gesmoord wordt, het geweten der gemeente gemakkelijker zwijgen.

Het *Evangelisch Zondagsblad* is, als ik het wel heb, orgaan van de ouderwetsche Groninger richting. Een feit, dat ook in dezen niet zonder betekenis is.

Volgens den regel: »wat niet verboden is, is geoorloofd», wordt inderdaad volle vrijheid gelaten, om te doen wat nu reeds geschied is.

De N. Sprokkelaar oordeelt dan ook terecht dat, »als nu de conscientiekreet der gemeente gesmoord wordt, het geweten der gemeente gemakkelijker zal zwijgen.»

Inderdaad heeft het er iets van, den conscientiekreet der gemeente smoren, wanneer zelfs een man als v. M. te U. beweert, dat als de Synode had uitgesproken, dat geen ongedoopte aan het Avondmaal mag gaan, dat zou wezen: *der kerk een klap in het aangezicht te geven.*

Alsof dat nu niet het geval is!

Alsof, wanneer iemand mij datgene geeft wat we, in onze jongens taal, een »opstopper» noemden, en ik deswege een blauw oog krijg, en een toeschouwer zeide: vriend, ge hebt een blauw oog, — ik dan mijn blauwe oog kwijt was met de bewering: als ik een blauw oog had, dat zou zijn, of iemand mij een klap in het aangezicht had gegeven!

Maar daarenboven, is de Synode er ooit voor teruggekeerd om der kerk klappen in het aangezicht te geven?

Heeft zij, gedurende de tachtig jaren van haar bestaan, ooit veel anders gedaan dan de kerk in het aangezicht te slaan, ja haar op 't hart te trappen?

En is niet het bestaan van het geloovig deel der kerk, dat aan Gods Verbond wensch vast te houden en de instellingen des Heeren te bewaren, niet veeleer een aangrijpend bewijs van des Heeren verbondstrouw, van Gods verkiezende liefde en genadige bewaaring, dan van de schuchterheid der Synode, om in het aangezicht te slaan, wie voor de rechten des Heeren opkomen, d. i. de kerk, het lichaam van Christus zelven, een klap in het aangezicht te geven?

Natuurlijk doet de Synode dit niet met voorbedachten rade, wetens en willens. Zij ook kruisigt den Heer der heerlijkheid in zijn lichaam, d. i. de kerk op aarde, maar wij mogen niet aannemen dat zij dit weet, want indien zij het wist, zij zou het niet doen. Zij meent te handelen in den geest van een Jezus, dien zij zich als »de Heer» voorstelt, en wien zij meent te dienen, in hetgeen zij doet.

Langer dan ik mij voornam, heb ik u met dit onderwerp bezig gehouden. Onze broeders in de Ned. Herv. kerk, vinden het natuurlijk minder aangenaam, als van onze zijde de aandacht op zulke verschijnselen gevestigd wordt, en denken al spoedig aan leedvermaak. Maar, al kunnen zij dit moeilijk gelooven, het is geen leedvermaak, dat wij in deze dingen hebben. Wie toch waarlijk naar de Gereformeerde beginselen leven wil, moet zich in den voortgang der beginselen en in hun vrucht voor het leven verblijden. En waar die beginselen meer en meer terzijde gesteld, of hun kracht en werking op de conscientien der menschen door ingewikkelde redeneeringen worden belemmerd of tegengehouden, daar is geen plaats voor leedvermaak, maar veeleer voor smartgevoel, dat het zoo ver in het eens Gereformeerde Nederland moest komen.

In het staatkundige zijn we nu ook zoo ver gevorderd of ontwikkeld, dat er in onze Tweede Kamer onerbiedige wijze over de Koningin-Regentes gesproken is. De drie socialistischen hebben, bij de eerste gelegenheid, die hun geboden was, zooals de *Standaard* het noemde, van leer getrokken.

Ook hier zou men van leedvermaak kun-

nen spreken als wij, op onze beurt het in gedachten brengen, dat de Christelijk-historischen nu hun zin hebben, door een socialist te kiezen boven een antirevolutionair of een Roomsche. God is echter rechtvaardig, en, te zijner tijd, zal Hij een iegelijk oordeelen naar zijn werken. Ook is in de geschiedenis en den gang der dingen het voorspel van dit oordeel dikwerf op te merken.

Er schijnt hier en daar twijfel te bestaan, of aan de tegenwoordige Regeering wel een lang leven beschoren is. Gaat het meer en meer den weg naar het socialisme op, dan zou het niet te verwonderen zijn, als Frankrijks lot ook meer en meer het onze werd, en de staatsmachine telkens stuitte op de harde familie-twisten der liberalen; twisten tusschen de oudere en de jongere broeders en over het: hoe ver?

Mochten toch allen, die den Heere vreezen, wijsheid en kracht bezitten, om, zooveel eenigszins mogelijk is, zich buiten die twisten te houden, opdat zij niet komen te staan, waar zij niet behooren!

T. t.
GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

Bij de beschouwing van de Buitenlandsche toestanden zijn er vooral drie centra's, die zich herhaald op den voorgrod dringen.

Allereerst trekt telkens *Griekenland* weer de aandacht. Dat ongelukkige land, dat zich zoo onvoorbereid en zoo lichtvaardig aan den strijd tegen Turkije had gewaagd, verkreeg eindelijk zijn vredesvoorwaarden met Turkije van de groote Mogendheden tehuis. En al zijn ze, beoordeeld naar den vernederden toestand, waarin Griekenland was geraakt, inderdaad nog gunstig te noemen — ze houden een en ander in dat voor de kracht en den trots, de positie en de onafhankelijkheid van 't Grieksche volk alles behalve verbeffend en moedgevend kan worden genoemd. Maar wat zou Griekenland, onkracht als het is — er tegen doen?

Men verwachtte dan ook algemeen, dat de Kamer, zij 't in doodsche stilte, zich voor het traktaat zou hebben verklaard. Doch het Grieksche karakter verloochende zich ook in dezen staat van zaken niet — maar veroorzaakte eerst nog eens een ministriële crisis en dat nog wel onder aanvoering van den man, die 't zoo ondoordacht in den oorlog had gestort. Gelukkig is men in zijn kring, ten deele althans, spoedig op zijn onoverdadelievend bedrijf teruggekomen door den leider den rug toe te keeren en steun toe te zeggen aan den geestverwant Zaimis, die als premier in de vorming van een nieuwe ministerie was geslaagd. De indruk door dit bewind aanvankelijk gegeven is zoowel binnen als buiten Griekenland gunstig te noemen; men verwacht, zij 't niet zonder bijstand van Europeesche zijde, dat de mannen die 't Ministerie vormen, hun plicht zullen doen om zoo spoedig doenlijk aan de voorwaarden van 't opgelegde verdrag te voldoen. En de Kamer schonk reeds aan dit streven hare goedkeuring.

Voorts houdt ook *Spanje* de aandacht geboeid. Het krachtig optreden van den nieuwen N. Amerikaanschen gezant, waarvan wij de vorige week gewaagden, schijnt zeer te hebben medegewerkt, dat het conservatieve kabinet is afgetreden en vervangen door een liberaal onder Sagasta. Door verdeeldheid en verkeerde richting van het eerste genoemde bewind werden de toestanden in 't binnenland meer en meer ongunstig, terwijl de offering van menschen en geld, die men zich voor den strijd op Cuba getrooste, 't land op den rand van den ondergang brachten, zonder of op Cuba of in betrekking tot de Vereen. Staten van N. Amerika tot het gewenschte doel te voeren. En de Koningin schijnt dit eindelijk ingezien, en daarom te eër aan 't conservatieve bewind ontslag verleend te hebben. Thans echter mag van Sagasta en zijn ambtgenooten worden verwacht, dat zij door aan de Cubanen de gewenschte autonomie toe te staan — op dat eiland den oorlog, met al de ellenden van dien, zullen doen ophouden; dat zij de goede betrekkingen met N. Amerika zullen herstellen, aan de uitputting van eigen krachten een eind zullen maken en alzoo tijd en gelegenheid zullen verkrijgen om zich met kracht op verbetering van den binnenlandschen toestand toe te leggen. 't Werd dan ook meer dan tijd. Of echter de verwachtingen niet al te zeer gespannen zijn, mag met recht gevraagd worden!

En eindelijk doet *Engeland* voortdurend van zich spreken. In Indië heeft het op de grenzen van zijn gebied een oorlog te voeren tegen verschillende bergstammen, die, zullen ze ook weldra 't onderspit delven, den Engelschen handen vol werks geven, en heel wat offeringen kosten. Maar ook in 't zuiden van Egypte speelt het hoog spel. Want al is het tot dusverre aan generaal Kitchner mogen gelukken den stammen in de omgeving van den boven-Nijl dermate terug te dringen, dat het gebied dat vroeger voor Egypte daar verloren gingen — voor een groot deel is herwonnen. Vergeten mag hierbij niet worden, dat Engeland door een en ander zich zoodanig verkwijlt in Egypte's belangen, dat de najver van andere groote Mogendheden ten eerste wordt geprikkeld en Engelslands streven daar allicht ten slotte een krachtig Europeesch verzet zou kunnen veroorzaken; vooral bij Turkije, Frankrijk en 't Russische rijk, in bondgenootschap misschien met Abyssinië. Ook de verhouding van Engeland in Zuid-Afrika bij name tot de Transvaal en den Oranje-Vrijstaat blijft geprikkeld en gespannen. Van het voldoen aan de eischen eener rechtvaardige staatskunde is nog weinig te bespeuren, terwijl de in 't noorden van de Transvaal voortgezette Rodesiaansche tactiek en praktijken in de beide Republieken nog telkens het wantrouwen en den

tegenzin bij velen vernieuwt en versterkt.

In ons *land* is Dinsdag te Utrecht een vergadering gehouden van hen, die wel het antirevolutionair program van 1878 zeggen te beamen, maar zich niet wenschen aan te sluiten bij de antirevolutionaire partij zooals deze optreedt onder de leiding van Dr. A. Kuyper. Blijkbaar streeft men er dus van de zijde der Lohmannianen naar om de aanvankelijke scheiding door te zetten en den strijd tegen de georganiseerde antirevolutionaire nog meer tastbaren en scherper vorm te doen verkrijgen. De houding van deze partij tegenover de Lohmannianen tijdens de verkiezingen moet daartoe als voorwensel dienen. Als of niet die partij in haar gewraakt bestuur, door wat achter was te vergeten en samenwerking te zoeken, juist het tegendeel had betoond. Onverantwoordelijk bedrijf, dat niet alleen op staatkundig maar ook op ander, niet minder betekenend gebied, de kracht der postief-Christelijke, Gereformeerde partij verzwakt en de doorwerking van de Gereformeerde beginselen tegenhoudt. En daaraan doet een man als Lohman mede!

NOORDTJZ.

GEREFORMEERD GYMNASIUM TE KAMPEN.

I.

Eenige mededeeling aangaande de Gymnasiale opleiding, verbonden aan de Theol. School te Kampen, kan aan de lezers van de *Bazuin* en in het algemeen aan de leden der Gereformeerde kerken niet onwelkom zijn.

Ook zal niemand ze zeker ongepast rekenen. Er is immers aan de oprichting zooveel voorafgegaan. Het heeft zooveel voeten in de aarde gehad, eer het daartoe kwam. Allerlei bezwaren werden ingebracht. De Theologische School zou in haar hartdare worden aangetast. Het zou het begin van hare ontbinding zijn. De kerken zouden van hare rechten worden vervreemd. Ja, oordeelen werden aangekondigd, ernstig in bezwaar, over zulk een stout stuk als het oprichten van een Gereformeerd Gymnasium, onderscheiden en gescheiden van, zij het dan ook nog verbonden aan de Theol. School.

Ik voor mij heb me over die bezwaren nooit ernstig bezorgd gemaakt. Veeler was het mijne overtuiging, dat de opleiding, beide geestelijk en wetenschappelijk, voor de dienaren des Woords aan onze Theol. School veel beter zou worden, als zij eerst Gymnasiaal werd gemaakt. Soms had ik alleen een beetje medelijden met het arme en onschuldige Curatoren-voorstel, dat zoo schrikkelijk werd gehand. Maar het is er op de Synode te Middelburg toch doorgekomen. Het scheepje liep van stapel en is thans in de vaart. En werkelijk — zonder overdrijving of grootspraak mag het gezegd — het blijkt zeewaardig te zijn, houdt goed koers, en streeft de andere op zij.

Veel is er natuurlijk nog niet van te zeggen. Het Gymnasium trad eerst met Januari dezes jaars in volle werking. Maar reeds na zoo korten tijd mag een gunstig getuigenis worden afgelegd. Curatoren der Theol. School hadden n.l. het voorrecht om aan het Gymnasium terstond een stel mannen te verbinden, allen berekend voor hun taak.

Daar is allereerst de Rector, Dr. Fischer, een leerling van Prof. Woltjer, en enkele jaren onder diens uitnemende leiding werkzaam aan het Gereformeerd Gymnasium te Amsterdam. Zijne bekwaamheid werd ook van de zijde der Regeering meermalen erkend. Ook dit jaar had hij zitting in de Commissie voor het Staatsexamen en offerde aan dien inspannenden arbeid zijne vacantie op. En bij deze bekwaamheid voegt zich eene onmiskenbare gave voor het Rectorschap. Dr. Fischer is Rector geboren.

Naast hem werken een vijftal leeraren, van welke twee den Doctorstitel bezitten, de Heer Nieuwhuis in wis- en natuurkunde, de Heer Noordtjz in semitische talen. De andere drie, de Heeren Kapteijn, van der Valk en Esser, zijn doctorandi in de klassieke letteren en werken hard aan hun dissertatie. Het is te hopen, dat zij spoedig den doctoralen graad behalen en alzoo ook den goeden, wetenschappelijken naam van het Gymnasium verhoogen. De Heeren van der Valk en Kapteijn waren reeds vóór de inrichting van het Gymnasium aan onze School verbonden en hadden toen reeds hun sporen verdiend. De Heer Esser gaf enkele jaren les aan het Gymnasium te Zetten. De Heer Noordtjz werd op de laatste vergadering van Curatoren in de plaats van Dr. A. van der Hoeven tot leeraar aangesteld. En in Dr. Nieuwhuis hebben wij een docent in wis- en natuurkunde gekregen, dien Doetinchems Gymnasium met leedwezen zag heengaan maar die voor ons Gymnasium eene groote aanwinst is.

De goede werking der nieuwe, Gymnasiale opleiding is ook reeds in de resultaten van het onderwijs te aanschouwen geweest. Natuurlijk konden deze nog niet van dien aard zijn, als ze later behooren te wezen. Na een half jaar is er nog niet veel van te zeggen. Maar al was het dit alleen, dat er orde en tucht en geregelde gang in de voorbereidende opleiding gekomen is, dat de leerlingen van het Gymnasium inderdaad leerlingen zijn, die altijd door onder nauwlettend toezicht staan — dan ware er alleen reeds stof genoeg, om met blijdschap op het besluit der Synode terug te zien en den Heere ervoor te danken.

En welken goeden naam het Gymnasium in zoo korten tijd reeds buitenaf heeft verworven, blijkt voldoende uit het aantal nieuwe leerlingen, die zich bij de twee admiessexamen vóór en na de groote vakantie hebben aangemeld. Het was de eerste maal, dat er, na het besluit der Synode en de uitvoering daarvan, leerlingen werden aangenomen. Om allerlei redenen had dat getal heel klein kunnen zijn; er ware toch niets uit af te leiden geweest. Hoog waren de verwachtingen niet gespannen. Er gingen zeventien leerlingen uit de hoogste klasse naar de Theologische School over; dat was

eene heele vermindering. Als dat getal nu eens werd aangevuld, dan zou het al mooi zijn geweest en zouden wij niet te klagen hebben gehad. Meer dan vijftientwintig nieuwe leerlingen durfden wij in geen geval verwachten. Gemiddeld kwamen er vroeger aan de Theol. School jaarlijks niet meer dan vijftien tot twintig studenten bij.

En zie, bij het eerste admiessexamen vóór de groote vakantie werden er reeds zestien nieuwe leerlingen aangenomen. Bij het tweede admiessexamen werd dit getal met tweeëntwintig vermeerderd. In het geheel kwamen er dus *achtendertig* leerlingen bij. Het Gymnasium kan enkele weken geleden zijne lessen openen voor *zeventig* leerlingen, vrij regelmatig over de verschillende klassen verdeeld.

Nu moet men niet verwachten, dat dit ieder jaar zoo gaan zal. Dat kan ook niet en zou zelfs ook niet gewenscht zijn. Er waren thans verscheiden leerlingen bij, die reeds één of meer klassen op andere Gymnasia hadden gevolgd, voornamelijk op openbare Gymnasia. Van het stedelijk Gymnasium kwam zelfs een zevental tot ons over. Het beginsel gaf bij hen den doorslag. Maar toch is dit groote aantal verblijvend; het overtreft de stoutste verwachting. Voor bezwaarde barten kan het een bewijs leveren, hoe het besluit der Synode in breede kringen gunstig is opgenomen en uitnemend gewerkt heeft. Het Gereformeerd Gymnasium voorziet in eene behoefte; het trekt vele leerlingen van de openbare Gymnasia af, of houdt hen daarvan terug. En het heeft reeds terstond bij zijn eerste optreden zulk een goeden klank, dat van allen kant de leerlingen toestroomen.

Als dan ook de Heere zijn zegen over dit Gymnasium gebieden mag, gelijk Hij aanvankelijk reeds zoo kennelijk deed; als de leeraren lust en kracht mogen ontvangen, om hun arbeid in de vreeze des Heeren en in gebondenheid aan zijn Woord te volbrengen; als dit Gymnasium niet alleen wetenschappelijk op de hoogte des tijds mag staan maar ook aan zijn naam getrouw mag blijven en inderdaad een *Gereformeerd* Gymnasium mag zijn — dan is er geen twijfel aan, of er is eene schoone toekomst voor. Vergeleegd; er kan en zal een rijke zegen van uitgaan; en de kerken zullen God danken, dat Hij haar op de Synode te Middelburg tot de oprichting ervan heeft doen besluiten.

DR. H. BAVINCX.

Buitenlandsche Kerken.

Rusland. In de staatskerk van Rusland, die tot hertoe in zelfgenoegzaamheid voortdormde en geene pogingen tot uitbreiding aanwendde, schijnt een streven te ontwaken, om in het buitenland met andere kerken in betrekking te komen. Vroeger was er wel eens sprake van pogingen tot toenadering met de Roomsche kerk. Daarvan schijnt echter niets te kunnen komen.

Thans wordt gemeenschap gezocht met de Oud-Katholieken, die onlangs een congres te Weenen gehouden hebben. Daarheen toch zond de Grieksche kerk hare vertegenwoordigers. Een hunner, de Protopresbyter Janyschew, sprak ter begroeting het volgende: „het is hartverheffend eene vergadering bij te wonen, die bestemd is en ten doel heeft de Christelijke ideeën van vrede, waarheid, vrijheid en vereeniging in geloof en liefde te dienen. Dat dit groot en eenig goed voor dit leven ook in het Oosten belangstelling vindt, neen hooggeschat wordt, bewijst de tegenwoordigheid van geestelijke vertegenwoordigers uit Rusland. Ja nog meer, in Petersburg bestaat eene door de heilige Synode aangestelde commissie, welke de hooge opdracht heeft de mogelijkheid der vereeniging met de Oud-Katholieke kerk te onderzoeken en de werkelijkheid van dit doel zooveel mogelijk te bevorderen. Als lid van deze commissie, tot welke twee aartsbisschoppen en één bisschop behooren, heb ik en van deze commissie en van den voorzitter der Synode, den metropolitaan van Petersburg, in opdracht de Weener Oud-Katholieken en alle deelnemers aan dit congres hartelijk te begroeten en den wensch over te brengen, dat God deze edele en echt Christelijke pogingen met zijnen zegen verzelle”.

Over dezen groot en zegenwensch wordt vooral in Duitschland en Oostenrijk nog al geschreven, omdat men aannemen, dat zij hartelijk gemeend zijn, nog naar de diepste oorzaken dezer hartelijkheid blijft vragen en zoeken, en men van meening is, dat deze vooral in de politiek te zoeken zijn. Bij de Slavische strooming, die tegenwoordig in Oostenrijk sterk is, zou het voor de Russen zeer gewenscht zijn door vereeniging met de Oud-Katholieken invloed op de staatkunde in Oostenrijk uit te oefenen. Men moet toch niet vergeten, dat de Russische kerk in den vollen zin eene staatskerk is en voor de leiders der Russische politiek een zeer geschikt werktuig is, gelijk zij zelve de hulp van den staat noodig heeft, om hare macht in Rusland te behouden.

Dat die kerk op dit oogenblik de hulp van den staat bijzonder zoekt, is duidelijk uit hetgeen op het laatste „orthodoxe Zendingcongres” te Kasan gezegd is. Daar is uitgesproken en zeker naar waarheid, dat de uitbreiding van den raskol (ketterij) en van het sekte-wezen in weerwil van alle dwangwetten en regeringsmaatregelen niet afneemt, maar integendeel toeneemt. Het Stundisme breidt zich sterk uit, zelfs onder de bevolking der oostelijke provincies.

Buitendien zijn in den laatsten tijd vele nieuwe tot hertoe onbekende sekten ontstaan. De aanhangers van Tolstoi hebben zich reeds tot eene sekte gevormd, die tot de bijzonder gevaarlijke voor kerk en staat gerekend worden, daarom heeft het congres besloten, de „heilige Synode” te verzoeken bij de regeering aan te dringen de wet, die voor de „bizarde gevaarlijke sekten” geldt, ook op hen toe te passen. Om staat en kerk tegen den raskol te beschermen, acht het congres de volgende maatregelen noodzakelijk: den

Raskolnieken (ketteren, afvalligen) de oprichting van scholen voor hunne kinderen te verbieden en hunne reeds bestaande scholen te sluiten; het lidmaatschap van eene „bizarde gevaarlijke” sekte voor eerloosheid te verklaren en aan de boerengemeenten daardoor de mogelijkheid te geven hen van hare leden, die tot zulk eene sekte behooren, naar Siberië te laten voeren; de uitgave van Luthersehe godsdienstige boeken in de Russische taal voor staatsgevaarlijk te verklaren; den sektariërs te verbieden minderjarigen uit de staatskerk in dienst te nemen en over de meerderjarigen, die zij in dienst hebben, door den geestelijken van de plaats een bijzonder toezicht te laten uitoefenen.

Omdat de Stundisten, wien sedert 1894 het recht ontnomen is, zelven godsdienstige samenkomsten te houden, in den laatsten tijd de Luthersehe kerken bezoeken, waar de predikanten in de Russische taal spreken, heeft het congres ook besloten door de Synode de regeering te verzoeken, om in die streken, waar Stundisten wonen, de Luthersehe godsdiensttoefeningen in de Russische taal te verbieden.

Volgens de strafwet kunnen alleen zij wegens ketterij ter verantwoordiging geroepen worden, die „openlijk” kettersehe gevoelen verkondigen. Het congres besloot te verzoeken in de nieuwe strafwet, die men binnen kort verwacht, het woord „openlijk” te schrappen. Zelfs werd het voorstel gedaan er op aan te dringen, dat eene wet uitgevaardigd zou worden, die bepaalde den Raskolnieken en Sektariërs hunne kinderen te ontnemen, om deze in afzonderlijke gestichten in het orthodoxe geloof te kunnen opvoeden. Dit voorstel werd echter niet aangenomen, omdat de oprichting van zulke gestichten op groote zwarigheden zou stuiten. De aartsbisschop Malati zeide ten slotte, dat hij het een nuttigen maatregel achtte, als het eigendom van alle Raskolnieken en Sektariërs verbeurd verklaard werd.

Wat dit „orthodoxe Zendingcongres” voorstelt, doet ons zien hoe treurig de toestand in Rusland is en dan durft Pobedonoszew, procureur der Synode, nog zeggen, dat in geen land de godsdienstvrijheid zoo groot is als in Rusland.

Het is niet onwaarschijnlijk, dat de priesters tot nieuwe onderdrukking aansporen, omdat zij vreezen, dat keizer Nikolaas aan de afvalligen eenige vrijheid schenken zal. Sedert een paar maanden is toch het gerucht verspreid, dat de keizer de bepaling met betrekking tot de kinderen uit gemengde huwelijken, die voorschrijft, dat deze kinderen in de Grieksche kerk gedoopt moeten worden, veranderd heeft, en de jongens gedoopt zullen worden in de kerk, van welke de vader en de meisjes in die, van welke de moeder lid is.

Het schijnt echter, dat dit nog geen keizerlijk besluit is, want er worden eenige gevallen genoemd, waarin de keizer het verzoek om kinderen uit gemengde huwelijken in de Luthersehe kerk te laten doopen, heeft afgewezen. Zoo wordt gemeld, dat vorst Paul Linden, zoon van den onlangs overleden opperceremoniemeester, den keizer mondelijk verzoekt heeft zijn kind in de Luthersehe kerk te laten doopen, maar dat de keizer gezegd heeft, dat hij dit nu nog niet kon toestaan. Op dit „nu nog niet” had hij den nadruk gelegd.

De hoop, dat de keizer godsdienstvrijheid zal verleen, wordt versterkt, omdat de procureur der Synode Pobedonoszew in de gunst des keizers niet hoog staat. Worde die hoop niet beschaamd.

SCHOLTEN.

ALLERLEI.

De vereeniging „Zarfath”, — welke dient tot ondersteuning van nagelaten betrekkingen van Evangelisten, godsdienst-onderwijzers, agenten van Christ. ver., colporteurs van Bijbel- en Tractaat-genootschappen en weezen- en ziekenverplegers in Nederland, — telt volgens het jaarverslag op de derdientige algemeene verg. uitgebracht: 173 werkende leden, van wie 387 kinderen beneden de 18 jaar zijn ingeschreven. De vereeniging steunde 14 weduwen en 19 kinderen beneden den leeftijd van 18 jaar. Het vaste kapitaal bedraagt f17,627,85 en de verdeelingskas heeft beschikbaar voor het ingetreden boekjaar f2971,57⁵. De heer T. M. Looman prezeideerde weder de verg., die gehouden werd in het gebouw der Ned. Zondagsschool-ver. te Amsterdam. Ook deze arbeid mag zich dus in vooruitgang verheugen.

Het aantal studenten voor 't eerst ingeschreven aan de Vrije Univerziteit bedraagt 17. Zoodat nu zijn ingeschreven 115 studenten; 74 voor de Theologie, 4 voor de Theologie en Letteren, 3 voor Theologie en Rechten, 19 voor de Rechten, en 14 voor de Letteren.

Bij gelegenheid dat Koning Oscar II van Zweden en Noorwegen diploma's als doctor honoris causa aangeboden werden door verschillende univerziteiten, waarbij de Leidse Hoogeschool vertegenwoordigd werd door Prof. Dr. Th. H. Mac Gillvary en Prof. Dr. A. C. Vreede, antwoordde Z. M. na de rede door den laatstgenoemden hoogleraar gehouden:

„Geef mijnerzijds aan uwe respectieve landgenooten deze verzekering, dat ik erken en altijd zal erkennen de edele en verheven majesteit der wetenschap! Zoo lang deze zich baseert op het geloof in God, zal zij — dat is mijne onwrikbare overtuiging — den mensch meer en meer zijne hooge roeping waardig maken. Hierop bid ik den Almachtige, dat Hij u allen in zijne heilige hoede neme!”

Hoe de hooggeleerde heeren van Leiden te moede geweest zullen zijn? — onder zulk een Koninklijke verwarring (h.i.) van geloof en wetenschap? Wellicht hebben zij zich getroost met het slagwoord: „Groote mannen groote fouten!”

Na de kloeke daad van den Amsterdam-schen gemeenteraad om het gebed te behouden, heeft de Utrechtsche het afgeschaft met 21 tegen 9 stemmen, omdat het sedert 21½ jaar niet meer was voorgelezen, dewijl het altijd gelezen werd door den secretaris alleen in tegenwoordigheid van den voorzitter. De leden, die anders wel voor zulk een gebed zijn, waren er zelfs ook niet bij — omdat zij, als nu door hen gezegd werd, niet eens wisten, dat het doen van een gebed bij de opening der raadsvergadering een raadsbesluit was. . . . Verschoonlijk misschien maar toch niet getuigende van principiële ambtsijver en wel wat onnoozel voor „vroede raads mannen”.

De „Nat.- Christ.- Geheel-Onthoudersver.” hield haar 17e Jaarvergadering te Groningen onder leiding van den heer Heijbroek van Amsterdam. Volgens het verslag van den secretaris Ds. A. H. Roose, predikant der Herv. gem. van Rotterdam, zijn er 91 afdeelingen met 8500 leden. Wijlen de stichter Ds. C. S. Adama van Schellema werd herdacht, en in zijne plaats tot eerevoorzitter benoemd de oud-Prof. J. J. P. Valeten en tot eere-lid Mej. de Ranitz. Er werd besloten tot alle reeders van Nederland een adres te richten, om aan de manschap op schepen geen sterken drank te schenken. Het hoofdbestuur zal onderzoeken, hoever men kan medegaan met de voorgestelde wijzigingen in de Drankwet, vanwege de Afschaffings-vereeniging ingediend. Ds. Talma wilde bespreking van de vraag, of Christenen alleen betuigeling aan de regeering moeten vragen van sterken drank en niet van alle alkoholische dranken?

Onlangs stond een Engelsche heer te recht voor het afsnijden van een gouden kwast bij een bezoek van een kasteel, gebouwd door wijlen den kunstlievendsten Beierschen koning Lodewijk II. Er waren al meer zulke dieverijen ontdekt. Doch de verdediger van den Engelschman stelde zulk een manie van oudheid- en kunstlieffebberij niet met roof gelijk! O. i. moest zulke diefstal, evenals het z. g. bordjes- en plaatjes-moeren uit treinen en van huizen „voor de grap”, dreevuldig gestraft worden met tienvoudige schadevergoeding. Als de hogere standen zoo iets doen, wat is dan van de lagere te wachten.

's Zondags vóór de Victoria-feestweek, 20 Juni, hield ook de nonconformistische gemeente van „City Temple” godsdienstige gedachtenis van het zestigjarig jubilee. De kerk was versierd met palmen en bloemen. Geen enkele plaats bleef ledig. Dr. Parker predikte echter niet rechtstreeks op de gebeurtenis; maar des morgens over het Koningschap van Christus en 's avonds over de uitnemendheid des geloofs. Thomas Spurgeon sprak in den Tabernakel ook voor een zeer groote menigte menschen over het Oud-Testamentisch Jubeljaar naar Lev. XXV. Bij die godsdiensttoefeningen had men ook, met 't oog op den Dinsdag daaraanvolgende, voor de publieke veiligheid.

Een weekblad te Venetië „La Costanza” gaf onlangs deze beschouwing. „De Paus heeft ons in 1848 gebenedijd en wij hebben verloren; hij heeft ons in 1859 vervloekt, en wij hebben gewonnen; hij heeft de Herten en de Bourbons van Napels gezegend en zij zijn gevallen; hij heeft de struikrovers gezegend en gesteund en zij zijn ook bezweken. In 1870 heeft hij Frankrijk gezegend en het is overwonnen geworden. Onze generaal Baratieri heeft ook zijn Pauze lijken zegen ontvangen, en deze heeft onze broeders naar de slachthuis gebracht”.

Dezen zomer is in Spanje weer een Protestant veroordeeld tot vijf dagen gevangenisstraf, een boete van f15 en de gerechtskosten, omdat hij weigerde voor de hostie het hoofd te ontblooten. C. M.

In de wijk Kingsland-Road te Londen, werden in eene confessionnele school ritualistische practijken ingevoerd tot groote ontevredenheid van zekere families. Eene moeder heeft zelfs haar aanklacht ingebracht, omdat men haar kind stoksloeg had gegeven, daar het geweigerd had aan eene processie deel te nemen.

De „Free Church,” in Schotland, heeft op hare laatste Synode het plan besproken tot vereeniging met de „Vereen. Presb. Kerk.” Men heeft eene commissie benoemd om de zaak te bespreken en plannen te bekrachten tot aaneensluiting. Men gist echter, dat de discussies wel twee jaren zullen duren . . . zoo niet langer.

Volgens Prof. Schell van de Roomsche Katholieke Faculteit te Würzburg moet men wel in het oog houden, dat alleen Roomschen tot de Jezuïeten behorende, en die zich door dezer theologie laten leiden, de slachtoffers zijn geworden van hun onverstandig bijgeloof, inzake de letterkundige misleiding door de romans van Léo Taxil. — Ons dunkt dit wel wat partijdig. Ook de romanschrijver moet in zijne voorstelling grenzen der waarheid en eerlijkheid kennen, — en als hij die nu niet kent of wil kennen, en liegt „alsof het gedrukt is,” — wie staat dan niet bloot om dupe te worden van zulke valsche voorstellingen?

Pastor O. Funcke van Bremen heeft onlangs van de Theologische Faculteit te Halle eershalve den titel van Theologisch doctor verkregen.

In Genève wordt zelfs de Nationale kerk zoo weinig door het bestuur geëerd, dat het consistorie zich heeft moeten beklagen over de publieke drukte en luidruchtige vermaaken tijdens de godsdiensttoefeningen. De pleinen rondom de kerken worden zelfs niet ontzien, en ook deze worden ingenomen door tenten en allerlei openbare feesten of vermakelikheden, zoodat ze niet zelden de prediking verstoren.

Bij gelegenheid van de vermoording der Fransche zendelingen Escande en Minault, op Madagascar, hebben verscheidene huiselijke en openbare bidstonden en godsdienstige bijeenkomsten plaats gehad, ook in de Vrije kerken, ter gedachtenis van die slachtoffers en tot steun van de weduwen en wezen.

In Parijs hebben thans twee kerken elektrische verlichting.

Het bestuur van het Militair Tehuis te Kampen is opnieuw in de noodzakelijkheid, de aandacht van de Christenen in Nederland te vragen voor een dringend verzoek om ondersteuning.

Het zit weder met eene ledige kas niet alleen, maar zelfs met een aanzienlijk tekort.

Zal deze inrichting blijven bestaan, dan moet er spoedige en krachtige hulp komen. Komt, allen, die een hart hebt voor de soldaten en overtuigd zijt, dat vooral zij noodig hebben een tegenwicht tegen de verleiding aan welke ze dagelijks bloot staan, zendt eene grotere of kleinere gave aan den Penningmeester.

Liefst had het Bestuur eene jaarlijksche bijdrage, zoowel van particulieren als van Corporaties. Jongelingsverenigingen bijv. moesten deze zaak krachtig steunen.

Ondergeteekenden bevelen het Militair Tehuis te Kampen gaarne aan en zouden niets liever zien, dan dat deze inrichting bleef voortbestaan en in bloei toenam.

De Penningmeester is de Heer H. v. Olsf te Kampen.

L. LINDEBOOM.
J. A. G. DE WAAL.
J. RIJNENBERG.
F. A. VAN SCHAICK.
J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN.
J. GRASS.

Kampen, 5 Oct. '97.

(Bevriende bladen gelieven dit over te nemen.)

Leesbibliotheek voor blinden.

In den laatsten tijd in dank ontvangen: A. G. te Z. van verzamelde postzegels f 1; Ds. J. W. A. N. te V. f 3,82; uit de catechisatiebus, C. V. te H. f 1; Mej. w. K. D. te E. f 2,50; aan jaarl. Contributie f 5; A. G. te R. f 50.

Deze laatstgemelde gift, die ons uitnemend te stade kwam, is oorzaak, dat we reeds nu weder opgave doen. Aan den milden gever of geefster, die ons onbekend is, berichten wij door dezen de goede ontvangst, met betuiging van onzen warmen dank, vertrouwend, dat hij of zij dit wel zal lezen in een der bladen, welke ons verplichten door de opgaven te plaatsen.

Ook wie slechts zeer weinig kan zenden, kan ons steunen en verblijden.

Het werk gaat voort en breidt zich uit. Met dank voor iedere gift en voor elke hulp, bevelen wij opnieuw dezen onzen geringen arbeid in de liefde en geboden van allen, die zich ook over blinden ontfemen, naar 's Heeren woord.

Namens het Zuster-Comité:

W. F. M. LINDEBOOM—DUISER,
Penningmeesteres.

Kampen, 27 Sept. '97.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Van A. G. te Rotterdam f 50,—
Uit het busje van G. J. Ruijs-
senars, Amsterdam - 2,50
Van L. M. B. te Maassluis - 1,—
Van N. N. te Bodegraven - 1,—
Van v. R. te Waddingsveen - 2,50
Van Mej. S. v. P., te Voorthuizen - 3,—
Van N. N. te Heerenveen - 2,50
Van Mej. J. v. Dijk, Joure:
van een arme kranke f 0,50
van haarzelf - 1,— - 1,50

Alweer vijftig gulden, van de milde, ons nog immer onbekende hand, die nu al jaren aan een de zelfde wijze ons heeft verrast. O, hoe aangenaam is het toch zoo gedurig te ervaren, dat er harten zijn, die zoo warm kloppen voor het heil van den soldaat. Denk ook aan de vijftig cent van „een arme kranke,” dat toch ook inderdaad een gift van groote betekenis is.

Dat die goede voorbeelden door welgestelden en geringen alom worden gevolgd en we zullen onzen belangrijken arbeid hoe langer hoe meer kunnen uitbreiden.

Voor het kleine, zoowel als voor het groote, zeggen we hartelijk dank.

E. KROPVELD.

Waddingsveen, 1 Oct. '97.

BAARN, 5 Oct. Een dubbel feest. Onze Herder en Leeraar, Ds. A. v. d. Sluijs, hoopt Zondag 10 Oct. a.s. den dag te herdenken, waarop hij voor 25 jaren door den band der huwelijks met zijne Echtgenootte vereenigd werd, en Woensdag 13 d. a. v. gedachtenis te vieren van zijne vijf-en-twintigjarige ambtsbediening als Dienaar des Woords. Aan den avond van den 13den om 7 uur hoopt ZW.E.W. deze feiten met de gemeente dankbaar te herdenken in eene buitengewone samenkomst in het kerkgebouw. Geve de Koning der kerk aan zijn dienstknecht met de zijnen en zijne gemeente een ootmoedig en dankbaar harte en eene geheiligde feestvreugde.

Namens den Kerkeraad,
L. ONVLEE, Scriba.

Boekaankondiging.

Welke is onze roeping met het oog op de beweging onder de Gereformeerden in de Ned. Herv. kerk? Referaat, gehouden op de Centrale Pastorale Conferentie 2 September 1897 te Utrecht. Door C. van Proosdij. Leiden. D. Donner. 1897.

Ds. van Proosdij ziet beweging onder de Gereformeerden in de Ned. Herv. kerk, en geeft, in dit referaat, rekenschap van zijn

gevoelen. De wijze waarop hij dit doet, is boven onzen lof. Taal en stijl zijn schoon. De feiten waarop hij wijst, de aanhalingen enz. zijn met zorg gekozen, en de toon waarop, de geest waarin dit geschiedt, zijn zoo, dat de broeders, wier kerkelijk standpunt besproken en beoordeeld wordt, het lezen kunnen zonder gevaar voor eenigen aanstoot. Hetzelfde geldt ook van hetgeen hij zegt aangaande onze roep tegenover deze broeders. En dat schoon geheel loopt uit in deze finale: „Laten wij Gereformeerden, die onze beginselen in de praktijk van het kerkelijk leven beoefenen kunnen, waken voor ons zelve; eerlijk, oprecht en getrouw, minzaam en liefdevol zijn jegens onze broeders en lettende op onze rijke historie in afhankelijkheid van onzen Souvereinen God en Koning streven naar vereeniging met de Gereformeerden buiten ons op één kerkelijk erf!”

Mogen zeer velen van dezen arbeid gebruik maken, dan zal de blik op de kerkelijke toestanden ruim en helder worden, en het meer en meer beseft worden welke roeping God de Heere, in deze tijden, ons gegeven heeft.

RED.

Correspondentie.

Nogmaals herinneren we aan de bepaling, dat Ingezonden Stukken met den vollen naam, van wie ze zendt, onderteekend moeten zijn.

RED.

De Uitgever ontving eene bestelling van den heer W. Ziegelaar, Brieven-gaarder, zonder plaatsnaam en poststempel; hij gelieve daarom zijne woonplaats te melden.

ADVERTENTIE.

Ondertrouwd:
RENGER VAN DE KAMP,
beroepen Predikant van Anna-Jacoba-Polder.

EN

HERMINA HIRSCHMAN.
MAASLAND, 30 September 1897.

Door 's Heeren goedheid werden wij heden verblijd door de voorspoedige geboorte van een **ZOON**.

S. F. SIETSMAN.

T. SIETSMAN—

VAN DER VEER

MIDLANDPARK N. J.,
18 Sept. 1897.

N. AMERIKA.

Voor de vele blijken van deelneming, ons betoond bij het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot en Vader, den Heer K. VERSLUIS beuigen wij onzen **hartelijken dank**.

WED. M. VERSLUIS—

KORTWEG.

P. MARIS—

VERSLUIS

P. W. MARIS.

KLUNDERT,
Oct. 1897.

Na een lijden van ruim 19 maanden ontsiep, in de hopen des eeuwigen levens, onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder

Hilje Pieters Okkema,

Wed. W. J. NIENHUIS, in d n ouderdom van 86 jaar en ruim 7 maanden.

Uit aller naam.

P. NIENHUIS.

GARRELSWEER,
21 September '97.

Heden overleed, in den ouderdom van 45 jaren, mijne geliefde Echtgenootte

ANJE HUIZENGA,

uit een huwelijk van vijfen en half jaar mij één zoonkje nalatende

Langdurig en smartelijk was haar lijden. Thans geniet zij de rust, die er overblijft voor het volk Gods.

G. WIND Jzn.

NOORDLAREN gem. HAREN,
4 Oct. 1897.

Het bennaagde den Heere heden uit ons midden weg te nemen, na een kort en smartelijk lijden van eenige dagen, onzen geliefden Vader Behuwd- en Grootvader

Adrianus Cornelis Boshoven,

in den ouderdom van ruim 73 jaren.

De zekere hoop, dat hij in de eeuwige ruste is ingegaan, die er overblijft voor het volk Gods, troost ons in onze droefheid.

JOHS. BOSHOVEN.

G. BOSHOVEN geb

KOETSIER

KINDERDIJK,
4 October 1897.

Heden leed de Geref. kerk A alhier een zwaar verlies. De Heere nam onzen geliefden Broeder

Adrianus Cornelis Boshoven,

oud-Ouderling, tot zich in den ouderdom van ruim 73 jaren. Gedurende vele jaren heeft hij zijn Koning als ambtsdrager met zijne gaven trouw gediend, met de gemeente des Heeren gebeden en gestreden. Door zijn godvruchtigen wandel deelde hij in de achting van velen, in de liefde van allen.

Thans geniet hij de rust, die er overblijft voor het volk van God.

De Kerkeraad voornoemd.
J. H. SPOEL, Praeses.
G. MAAT, Scriba.

ALBLASSERDAM,
4 Oct. '97.

In het gesticht „Bloemendaal” te LOOSDUINEN bestaat gelegenheid tot plaatsing van eene beschaafde

JUFFROUW,

niet ouder dan 45 jaar, van positief Christelijke beginselen, bekwaam als

HUISMEESTERES

het beheer te voeren over een uitgebreid linnenmagazijn en toezicht uit te oefenen op den huishoudelijken dienst in het gesticht. De GENEESHEER-DIRECTEUR, die aanbiedingen wenschte te ontvangen onder overlegging van getuigschriften omtrent belijdenis, wandel en gezondheid, stelt zich bereid tot het geven van nadere inlichtingen.

ALVORENS

een Am. ORGEL of PIANINO te koop, verzuimen niet vooraf een **bezoek** te brengen in het

Pianino- en

Orgelmagazijn

van J. PROPER te Kampen, waarvoor reiskosten van de koopsom kunnen worden afgetrokken.

Wegens concurrentie, worden 1000 BRIEFKAARTEN, met of zonder firma bedrukt, franco thuis geleverd

1e kwaliteit f 2,00
2e „ - 1,75

1000 ENVELOPPES

gekleurd, met firma bedrukt, franco thuis,

1e kwaliteit f 2,00
2e „ - 1,75

door de KAMPER BOEK- EN STEENDRUKKERIJ van ZALSMAN.

f 1,50. Daar zijn ze weer!! Franco.

Dit pakket is iets bijzonders. De inhoud zeer kostbaar en belangrijk. Wil er s.v.p. goede nota van nemen... en ik weet, zeer vele lezers van de Bazuin zullen van deze extra spotgoedkoop aanbieding gebruik maken... De lees-avonden zijn er, laat ook dit pakket er zijn, en ge zult genotvolle uren doorbrengen, ja, volop genieten! Luister! 1e De vrienden door PANCY. Een Engelsch verhaal, wegslepend schoon, bestaande uit 23 flinke hoofddeelen. 332 b.z. dik. Alleen dit boek is het geld waard. 2e. Dagboek door den begaafden en ijverigen leeraar wiens stoffelijk overschot dezer dagen is ter aarde b.steld. ADEMA VAN SCHELTEMA. 369 blz. dik. 3e. Druiven van Eskol met vele platen door een ander beroemde Gereformeerde Schrijver. ± 100 blz. 4e. Exempel van de vrije genade Gods, door GEERTUJLD VERBROEK. 63 blz. 5e. Brieven van Ds. Joh. v. d. KEMP, over de rechtvaardigmaking, de werken des Geloofs enz. 68 blz. 6e. Geïllustreerd bijbelblad met toeichting 7e. Zijn bijbel, verhaal met twee platen. 8e. Kleine Rose met plaat. 9e. Hebt achtung voor den handwerksman, met plaat.

Dit alles wordt netjes verpakt, franco thuis geleverd voor slechts

f 1,50.

Meer nog!! De eerste van elke 10 bestellers geef ik er nog bij cadeau alle dichtwerken van **TOLLENS**.

Wanneer ik dus 200 pakketten deze week mag verzenden, dan zijn er niet minder dan 20 pakketten, waarbij gratis zal worden gevoegd: »TOLLENS dichtwerken” in dit geval is de zending per spoor **niet** franco. Dus goed begrepen? Maak het mij dan eens weer druk met het zenden van postwissels à **f 1,50** waarbij staat: »TOLLENS Complete dichtwerken.” De zending heeft onmiddellijk plaats. Zegt het voort. Adres:

C. DE BOER Sz.

Bazar. Sneek.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering.
Gevestigd te Amsterdam, Keizersgracht 729.
Maatschappelijk Kapitaal: **EEN MILLIOEN GULDEN.**

Commissionarissen: Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, H. W. VAN MARLE, — deze door de verzekeren gekozen — Jhr. Mr. A. F. DESAVORNIN LOHMAN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE en H. SERET.

Directeur: H. J. VAN VULPEN.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen KAPITAAL en LEEFRENTE tot elk bedrag.

Aanvragen om Agentschap te richten tot de Directie of tot de Inspecteurs der Maatschappij, H. C. SCHREGARDUS, te Groningen, J. BOMERS, te Arnhem, A. VOETS, te Rotterdam, en G. GRÜNEVELD, te Voorschoten.

De Maatschappij geeft „COMBINATIE-POLISSEN” af, waarop bijzonderlijk de aandacht wordt gevestigd.

Prospectus op aanvraag verkrijgbaar.

Hollandsche, Amerikaansche, Fransche, Duitsche en Belgische

VULREGULATEURKACHELS,

die den geheelen winter doorbranden, in de meeste soorten in voorraad.

Tegelplaten, nitsluitend Engelse tegels, in alle grootten.

Prijscuranten en teekeningen op aanvraag franco.

W. WIERSINGA,

Apeldoorn A 280.

Is verschenen:
LEVEN en WETENSCHAP.

TOESPRAAK, gehouden bij de heropening van de lessen der Vrije Universiteit, den 24sten September 1897, DOOR

Dr. J. WOLTJER,

Hoogleraar in de Faculteit der Letteren.

Prijs 50 cents.

Leiden. **D. DONNER.**

Uitgaven van ZALSMAN te KAMPEN.

URSINUS, verklaring Heid.

Catechismus f 7,50

CALVIN, Institutie 3 dln. - 6,—

» Evangelien 3 dln. - 6,—

(Nog dit jaar verschijnen de laatste aflev.)

Kerkelijk Handboekje - 1,25

JAMES, Het huisgezin - 1,80

» Geschenk van een - 2,20

Christ. vader

JAMES, Bestuur en aanmoediging - 0,60

JAMES, Gids voor den jongeling - 0,50

Officiële stukken, betreffende den uitgang uit het N. H. Kerkg.

VERHAGEN, Geschiedenis der Afscheiding - 1,50

GISPEN, Verklaring der Ned. Ger. Geloofsbelijdenis - 1,50

BAVINCK, Katholiceit van Christendom en Kerk - 0,70

BAVINCK, De algemeene genade - 0,70

BIESTERVELD, A. Hype-rius, als Homileet - 1,75

BIESTERVELD, Hooge belang der Ambtelijke vakken - 0,60

NOORDTJEL, Hebreeuwsche Spraakkunst geb. - 5,85

NOORDTJEL, De leer van Jezus en de Apostelen - 0,60

WIELENGA, Het karakter der Kerkgeschiedenis - 0,60

DE COCK, Geref. Kerkregering - 0,75

VLEEG, Synchr. Overz. Kerkgesch. - 0,40

BECK, Emp. Psychologie en Logika - 1,75

VAN ANDEL, van Adam tot Abraham - 1,25

VAN ANDEL, Mozaïsche wet - 1,25

» » Paulus' Evangelie - 1,90

VAN ANDEL, Uit de schriften - 0,75

De meeste dezer werken zijn ook gebonden te bekomen, tegen geringe prijsverhooging.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer J. van Dijk te Zutphen f 20; door den heer C. Lyesen te Beverwijk f 15, fr. per post ontvangen f 5.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit.)

Van de Geref. kerk te Scheveningen A f 42,05½; van idem te Beekbergen f 6,71; van idem te Idskenhuisen f 6,87½; van idem te Krabbendijke f 4,22½; van idem te Ambt Vollenhove A f 4,02.

Aan Schenkingen:

Door Ds. B. van Schelven uit 's Hertogenbosch f 1.

Voor de Medische Faculteit:

Door den heer G. J. M. Oudenampsen te Zutphen, van Wed. J. f 2,50; van N. N. (postmerk Zevenbergen) f 1.

Voor het Studiefonds:

Door den heer J. van Dijk te Zutphen, van Mej. M. M. geb. S. te Z. f 5; van Mej. v. D. geb. W. te Z. f 5; van Mej. Gez. J. te W. f 3, samen f 13; fr. per post ontvangen f 6; door den heer W. uit het busje van C. v. d. V. f 2,50.

S. J. SEEFAT,
Penningmeester.

Hilversum.

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Jaar II: 14, Blaast de bazuin!

Vrijdag 15 October 1897.

Daag. I: 4, Is het voor u lieken wel de tijd dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 2.50. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cis. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

C. PH. ZALSMAN,
KAMPEN

Avertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adresseeren aan den uitgever G. Ph. Zalsman te Kampen. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den Redacteur, dhr. G. Mulder te Kampen. — Binnenlandsche Bladen. Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den Hoofredacteur te Amsterdam, Ds. W. H. Gispen. —

Officiële Kerkelijke Berichten, Verslagen enz.

(Uit Het Kerkblad van 15 October 1897, nr. 42.)

UITBREIDING DER THEOLOGISCHE SCHOOL.

In aansluiting aan het schrijven van Curatoren der Theol. School, aan de Classisale vergaderingen inzake de benoeming van een kerk of een broeder, om in het belang van de Uitbreiding der Theol. School werkzaam te zijn, (zie No. 38 van Het Kerkblad en van De Bazuin), verzoekt ondergetekende om, zodra die benoeming heeft plaats gehad, hem hiervan kennis te geven.

J. NEDERHOED,

Algem. Theaurier voor de
Uitbreiding der Theol. School.

Middelstum, 4 Oct. 1897.

BERICHTEN

VAN PLAATSELIJKE KERKEN.

NES EN WIERUM, 6 Oct. '97. De heer E. Troost, Candidaat in de Theologie, heeft tot onze blijdschap de roeping dezer kerk aangenomen.

Namens den Kerkeraad,

JAN V. D. BERG, Scriba.

BERLIKUM, 10 Oct. 1897. Hedennamiddag was het voor onze gemeente een gewichtvolle ure; onze zeer geachte Leeraar, Ds. H. Bouwman, nam zegenend afscheid, naar aanleiding van 1 Petri 5: 10, 11, om te vertrekken naar de kerk te Hattem. Vermanend en zegenend mocht Z.Eerw. dat woord onder ons ontvouwen. Na de godsdienst oefening zong dan ook de gemeente den afscheidenden Leeraar toe het laatste vers van Psalm 134. Stelde de Heere hem in zijn nieuwe gemeente ten rijken zegen, zij Hij onze gemeente nabij als de getrouwe Verbonds-God en vervulde Hij de ledige plaats met een man naar zijn raad.

Namens den Kerkeraad,

K. BOSMA, Scriba.

WESTMAAS, 10 Oct. '97. Heden werd met bijna algemeene stemmen, onder leiding van den Welw. Heer Ds. de Jonge van Dordrecht, tot onzen Herder en Leeraar gekozen, de Welw. Heer Ds. W. Bosch van Vrijhoeve-Capelle, en hoewel het bekend is, dat deze broeder ook door een andere kerk werd begeerd, meende de kerkraad op den reeds ingeslagen weg te moeten voortgaan. Geve de Koning zijner kerk dezen broeder licht en wijsheid, om een Hem welbehagelijke keuze te doen.

Namens den Kerkeraad,

ADRI. V. D. BERG, Scriba.

OOSTERBEEK, 10 Oct. Heden maakte onze geachte Leeraar, Ds. G. de Braal, de gemeente bekend, dat Z.Eerw. voor de roeping naar de Geref. kerk van Pijpsart en Heiningen had bedacht. Dat de Heere zijne hooge goedkeuring over dit besluit moge geven, opdat Z.Eerw. nog met zegen mag voortwerken in deze gemeente, is de hartelijke wensch en bede van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,

H. VONK.

SIDDEBUREN, 11 Oct. 1897. Gisteren nam onze geliefde Leeraar, Ds. J. Huizinga, afscheid van onze gemeente, naar aanleiding van 't laatste vers uit het Evangelie van Mattheüs De Heere zegene deze gehouden afscheidspredikatie voor de talrijke schare, die haar hoorde en zij met den vertrokken Leeraar en de verlaten gemeente. — Alle stukken aan den kerkeraad gericht, gelieve men te adresseeren aan den Scriba.

Namens den Kerkeraad,

J. M. SMIT, Scriba.

ENKHUIZEN, 11 Oct. 1897. Gisteren was het voor onze gemeente een blijde dag. 's Morgens werd onze uit Middelburg beroepen Herder en Leeraar, Ds. W. H. Oosten, door onzen Consulent, Ds. F. Zantinge van Hoorn, met eene rede, naar aanleiding van 2 Kor. 5: 17 en 18 in zijn dienstwerk in onze gemeente bevestigd. 's Avonds trad Ds. W. H. Oosten als onze Herder en Leeraar het eerst voor ons op. Z.Ew. had tot tekst gekozen Efeze 6: 19, en verbond zich hartelijk aan onze gemeente. Zijne rede werd met onafgebroken aandacht aangehoord en Z.Ew. aan 't einde de zegenbede van Psalm 134: 3 toegezonden. De Koning zijner kerk stelde Ds. Oosten voor onze gemeente tot een uitgebreiden zegen.

Namens den Kerkeraad,

N. SLUIS, Scriba.

ZAAMSLAG, 11 Oct. 1897. Gisteren nam onze geachte Leeraar, Ds. A. H. v. Minnen, naar aanleiding van Jeremia 17: 16, afscheid van zijn gemeente. Een talrijke schare, zoo van hier als van elders, was saam gekomen, om nog een laatste woord van zijne lippen te vernemen. Ook hier werd het wederom zichtbaar, en bij den Leeraar en bij de gemeente, dat de ure van scheiden, o zoo pijnlijk, zoo smartend is, te meer wanneer men een hartelijk en passend woord wordt toegesproken. Nadat onze Leeraar zijn afscheidsrede geëindigd had, nam de Consulent, Ds. W. A. Vrolijk, het woord, en sprak namens den kerkeraad op waardige wijze den afscheidenden Leeraar een hartelijk woord toe, waarna hij der gemeente verzocht te zingen Ps. 121: 4. Daarna sprak de onderwijzer der Chr. School, de heer J. Kosten, als mede-bestuurder der Zondagschool, Z.Ew. als voorstander der Z. S. een hartelijk woord van dank en een tot weerzien, hetzij hier, hetzij hierna. Als slotwoord sprak Ds. Kapteijn van Akse, namens Classe en tegenwoordigde kerken, een warm woord van dank, en betroude

Namens den Kerkeraad,
J. MEIJER, Consulent.

BERICHTEN VAN CLASSES.

Classis Kollum.

Vergadering D. V. op Donderdag 4 Nov. 1897. Punten voor het Agendum worden ingewacht vóór 21 Oct. bij den eerstondergeteekende.

Namens de roepende kerk te Buitenpost,
A. DEKKERS, Voorzitter.
H. v. DIJK, Scriba.

Classis Edam.

D. V. Donderdag 4 Nov. vergadering. Collecten volgens rooster. Punten voor het Agendum worden ingewacht. M. v. d. Mast, Cl. Corresp.

Edam, 7 Oct. '97.

Classis Middelburg.

De Gereformeerde kerk te Serooskerke (W.), aangewezen ter saamroeping van de e.k. Classisale vergadering, bericht den kerken, dat die D. V. gehouden zal worden op 9 November a.s. Punten voor het Agendum worden ingewacht aan het adres van den eerstondergeteekende, vóór Dinsdag 26 October '97.

Namens den Kerkeraad,
Ds. A. L. RUIJS, Praeses.
P. MELIS, Scriba.

Classis Brielle.

Vergadering D. V. op Donderdag 18 Nov. e.k., in de kerk aan de Landstraat. Punten voor het Agendum worden ingewacht tot 5 Nov., bij den eerstondergeteekende.

Namens de roepende kerken,
F. DROST,
W. SIEDERS.

Vlaardingen, 12 Oct. 1897.

VERSLAGEN

DER VERG. VAN CLASSES.

Kort Verslag van de Vergadering der Classis Dordrecht,

gehouden 5 Aug. 1897.

(Verkort overgenomen.)

Besloten wordt om aan de kerk van Nieuw-Lekkerland hulp te verlenen, zoolang de pred. ongesteld is.

Verschillende rapporten worden voorgelezen, o. a. rapport der gehouden kerkvisitatie, rapport over een kwestie met een br. te Molenaarsgraaf, rapport over Brussel, in betrekking tot het beroepen van een dienaar des Woords.

Verschillende instructiën worden behandeld. Een b. zwaarde br. uit Strijen komt ter vergadering en deelt zijne bezwaren mede, waarom hij tegen de hem opgelegde censuur is. Besloten wordt, dat de kerkeraad van Strijen den 2den trap der censuur op hem toepast, zal intrekken.

De zaak met br. Bruininks, Em. pred., wordt, wat de financiën aangaat, geregeld.

De Classis besluit om de gelden, benodigd voor Em. pred., pred. -wed. en -wezen, voor zoover het de Classis betreft, voor hare rekening te nemen. Na breede discussie wordt de grensregeling tusschen de kerken van Zwijndrecht en H. I. Ambacht vastgesteld, onder protest van de kerk van Zwijndrecht.

(Kerkblad No. 41.)

ONTVANGSTEN.

Kerk te Hijum.

In hartelijken dank ontvangen van de Geref. kerk te Kampen f 15,19; id. den Haag A f 8. Slechts twee kerken zonden ons in de laatste drie weken een gave; men vergeet toch de arme kerk van Hijum niet!

Namens den Kerkeraad,

Ds. G. WIERMA.

Voor de Inw. Zending in den Zuid-Oosthoek van Friesland.

Van den heer Vessum te Lienden f 4,—
Heerenveen, 12 Oct. '97. P. A. SMILDE, Penn.

Ontvangen voor de Theol. School.

Van de Gemeente te:		
's-Hertogenbosch	f 20,63 ⁵	Grootegast - 8,40
Vijfhuizen	- 6,38 ⁵	Oldekerk - 5,80 ⁵
Haarlem A	- 16,46 ⁵	Lutjegast - 4,31
Ennumtil	- 10,50	Stroobos - 10,65
Leek	- 6,27	Niezijl - 11,08
Zevenhuizen	- 3,05	Munnekezijl - 7,04
Marum	- 6,25	Oldehoeve - 3,83 ⁵
Koornhorn	- 4,02 ⁵	

J. NEDERHOED, Penningm.

Middelstum, 11 Oct. 1897.

Ontvangen voor de Uitbreiding der Theol. School de volgende Jaar-tijdsche bijdragen.

Classis Assen.		
Class. Coll. Corresp. Ds. G. H. Zahn te Vries.		
Roden.		
J. Aukema	f 2,50	A. Meijering f 1,00
G. Rademaker	- 2,50	J. Huizinga - 1,00
H. Hoeksema	- 1,00	Ds. Felix - 1,00
Gasselternijveveen.		
H. Hospers	f 1,00	J. v. d. Veen f 1,00
A. Dieters	- 1,00	N. N. - 2,50
Classis Utrecht.		
Jhr. Mr. H. M. J. van Asch van Wijck		f 10,00
Zeist B.		
Dr. A. G. Honig		f 3,00

Classis Harderwijk.		
Class. Coll. Corresp. Ds. J. van Mantgem te Harderwijk.		
Harderwijk.		
H. Alpers	f 3,00	Ds. J. van Mantgem f 1,00
Putten.		
G. v. d. Zanden	f 2,00	L. Koopman f 0,50
J. v. d. Zanden	- 1,00	B. v. d. Heuvel f 0,50

J. NEDERHOED, Algem. Theaurier.

Middelstum, 11 October 1897.

Ontvangen voor de Kas ten dienste van Em. Pr., Pred. Wed. en Weezen.

2e Coll.		
Arum	f 7,88	Minnertsga f 5,—
Dronrijp	- 3,—	Oosterbierum - 12,—
Franecker	- 18,32	Saxbierum - 12,80
Harlingen A	- 17,12 ⁵	Tamm - 3,19 ⁵
Harlingen B	- 17,—	Tammaram - 7,07
Lollum	- 12,18 ⁵	Winsun e. a. - 5,13 ⁵
Midsland-Terschelling	- 2,15	Ede - 12,—
West-Terschelling	- 4,29	

Schrafs bij Leemerdam,

9 October 1897.

G. J. BRUGMA,

Algemeene Penningmeester.

Ontvangen voor de Zending.

Door Ds. Balhuizen te Saxbierum, coll. Classic.		
Zend. Vergad. op 7 Sept. geh. te Franeker		f 25,—
Door P. C. v. Essen, opbr. Zend. busje v/d Chr. Jong-Ver. „Josia” te Barendrecht		- 2,85
Uit 't Zend. busje van J. H. Landwehr te Leiden		- 1,—
Door W. Triemstra, uit 't busje der Chr. Jongel.-Ver. te Kollum		- 12,50
Van N. N. te Bierum een dankoffer voor de Medische Zend.		- 60,—
Door Ds. Stroos, gev. in 't armenz. te Bedum B.		- 20,—
Door Ds. Jongbloed, uit 't busje v/d Jongel.-Ver. „Bid en werk” te Cubad		- 2,72 ⁵
Door Ds. Nieboer te Aalten van N. N.		- 1,50
Door idem, gev. in 't kerkz. te Aalten A		- 6,—
Door N. Broekhuizen, uit de bus der Jongel.-Ver. „Jachin” te Alphen a/d Rijn		- 4,75
Door Ds. Wijnga te Nijemirum, een deel v/h busje van Mej. S. Smeding te Woudsend		- 3,—
Van H. Rietberg te Kampervenn		- 2,50
Door D. de Bruijn IJz. gev. in 't kerkz. te Hazerswoude		- 10,—
Van N. N. te G. door N. N.		- 12,50
Door Ds. Vos te Veendam van H. W.		- 3,—
Door W. Slubbekoorn gev. in 't kerkz. te Biezelingen		- 1,—
Pinkstercollectie:		
Nijemirum e. a.	f 13,—	Balk - 3,05 ⁵
Oppenhuizen e. a.	- 23,—	Hemelum - 5,90
Scharnegoutum	- 29,—	Hindeloopen - 3,54
Borzum	- 8,35	Wijkkel - 4,50
Woudsend	- 8,02	Sloten - 1,15
„ngek.		IJlst - 17,41
gift van N. N.	- 5,—	Hoensa-Driel - 1,85

Door Ds. Donner wat volgt:

Door den hr. Holstein te Leiden, van P. W.		- 1,—
Uit de catechis. bus te Katwijk a/Z.		- 11,—
Van F. Noidem, te Scheemda		- 2,50
Door T. Nauta, v/d Zend. centsver. te Ezinge		- 70,—
Door A. Verra, gecoll. v/d Zondagssch. „Zaan uw zaad in den morgenstond” te Leiden, Heerengr.		- 8,—
Door de Redactie v/h Maandblad „De Heidenwereld” te Oranje City, Iowa, Amerika		- 24,40
Van de Ger. Zondagssch. te Katwijk-Binnen		- 7,60
Gev. in 't kerkz. te Leiden Hooigr.		- 1,—
Van H. te Dokkum		- 1,—
Van Dirkje Zijlstra te Ee		- 2,50

Doesborgh, 9 Oct. 1897.

B. DE MOEN, Quaestor.

Dordsche Leerregels.

LXVIII.

Hoofdstuk V.

Van de volharding der heiligen.

Het Christelijke leven is een leven van vallen en opstaan, zoo placht men oudtijds te zeggen.

In de bedeeeling der tijden, waarin wij nu leven, is of het Christelijke leven veel sterker en krachtiger dan in den bloeitijd der Gereformeerde kerk; of er is gebrek aan zelfkennis en diepte van opvatting.

„Vallen en opstaan” — men hoort den term zelf weinig meer gebruiken. Men schijnt geen voorstelling zich meer te kunnen vormen van een Christen, die valt.

Immers de Christen is een held, en zoo hij zich zwak gevoelt, dan bidt hij maar eventjes, en hij is weer klaar, en tot het verrichten van het zwaarste in staat. Zoo schijnt de opvatting van velen te zijn.

En die opvatting hangt weder nauw samen met het gebrek aan degelijke kennis van God en Goddelijke zaken. Gebrek aan rechte kennis Gods en onzes zelfs, brengt noodwendig verslapping in de religie voort.

En ook verlieze men niet uit het oog, dat het leven in onzen tijd schier geheel gericht is op een leven buiten ons zelf, een leven naar buiten, als 't ware op de publieke straat.

Wat, sedert de dagen der groote revolutie in de vorige eeuw, den toon aangaf, was het egoïsme, de zelfzucht, het lasteren der heerlijkheden; het neêrhalen van idealen in de laagten van het aardappelenveld, en in verband daarmee, het zorgen voor zichzelf en de zijnen; het geloof: alles komt terecht, het „laat-maar-waaien”-stelsel.

Maar sinds veler oogen open gingen voor het feit, dat deze levensopvatting weder tot den wilden natuurstaat, tot het recht van den sterkste terugvoert, is men gekomen tot een leer van geheel het tegenoverstelde. De zelfzucht toch, zoo beweert men, wordt alleen overwonnen door de *niet-zelfzucht*, door een stelsel van leven niet voor zichzelf, maar voor anderen; voor een: één van beide, niet een leven voor het geluk van het eigen ik, maar voor het geluk van het ik van een ander.

De neutralisten van alle gading meenen in dat stelsel, of in dit geloof, de overwinning te hebben gevonden van de wereld der zelfzucht.

En de godsdienstige menschen zetten er het merk op van „de liefde van Christus,” zoeken de Bijbelteksten bij elkaar, die van de liefde en zelfovergave van Christus getuigen, en stellen het kenmerk des Christelijken levens in het: niets voor zich, alles voor een ander.

Gevolg van dit stelsel is, dat wie men gaarne een „ernstig” en „ijverig” Christen noemt, werkelijk geen tijd heeft om aan zichzelf te denken en nauwkeurig zijn eigen zieleleven te onderzoeken en te controleeren. In den tijd toch, dien hij daaraan zou besteden, kon hij, wie weet, hoeveel zielen redden. Ongerst over zijn eigen staat is hij dan alleen, zoo hij een gelegenheid heeft laten voorbijgaan, om iets voor een ander te doen.

Houdt men dit in het oog, dan begrijpt men, hoe vreemd en ongerijmd het in zulke ooren klinkt, waar de Dordsche vaders zeggen: „*Wanneer ook het vertrouwen der volharding wederom levendig wordt in degenen, die van den val weder opgericht worden, zoo brengt dat in hen niet voort eenige dardelheid of onachtzaamheid der godzaligheid, maar eene veel grootere zorg, om de wegen des Heeren vlijtiglijk waer te nemen.*”

Hier toch is sprake van een „weder opgericht worden” uit den val. Dus van een daad Gods aan den mensch, voortvloeiende uit zijn eeuwige, onveranderlijke liefde.

Dat „weder opgericht worden” brengt vrucht voort. Deze onderzanding van de Goddelijke trouw en barmhartigheid brengt teweeg, dat de aldus weder opgericht zijnde, met grooter zorg dan te voren, zijn leven

zoekt te schikken en te richten naar Gods geboden. Nu geleerd, houdt hij Gods wet en wegen, en vuriger dan te voren bidt hij: vereenig mijn hart tot de vreeze uws naams, richt mijne gangen in uwe sporen. Hij heeft, door ondervinding, geleerd, hoe kwaad en bitter het is tegen God te zondigen. Dardelheid en onachtzaamheid waren hoofdoorzaken van zijn val. Dit weet hij nu. En vandaar dat zijn weder-oprichting niet dardelheid en onachtzaamheid voortbrengt, maar juist het tegendeel, en hij bidt, dieper gevoeld dan vóór zijn val: „Geef mij weder de vreugde uws heils; en de vrijmoedige geest ondersteune mij. Zoo zal ik den overtreders uwe wegen leeren en de zondaars zullen zich tot U bekeeren.”

Zoo worden »de wegen des Heeren vlijtiglijk waargenomen, die van te voren bereid zijn, opdat zij, daarin wandelende, de verzekerdheid van hunne volharding zouden mogen behouden.”

Deze gedachte is ontleend aan Efz. 2: 10, alwaar we lezen: »Want wij zijn zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen.”

Van deze woorden zegt Calvin: „Dit moet men niet toepassen op de wet, gelijk de Pelagianen doen, alsof Paulus wilde zeggen, dat gebiedt wat wezen moet, en leert ons den waren regel des levens. Want de Apostel dringt hieraan, hetgeen hij te voren reeds gezegd had, te weten, dat de zaligheid niet komt van ons zelve. Hij zegt dus, dat de goede werken van God voorbereid zijn, eer wij geboren waren, waarmee hij bedoelt, dat wij door onszelf niet bekwaam zijn om wel te leven, maar alleen voorzoover wij door God daartoe bekwaam gemaakt worden. Zoo is alle oorzaak des roems aan onze zijde weggenomen. Dit ligt in het woord, „vorbereiden.” Want daaruit blijkt, dat God om onzer goede werken wil, ons niets schuldig is. De goede werken zijn uit de volheid Gods genomen. Zij zijn voor ons voorbereid „eer wij geboren waren.”

Dit in het leven te leeren verstaan, doet het voorrecht genieten en waardeeren van het wandelen in het „aanschijs des verzoedens Gods (welks aanschouwing den godvruchtigen zoeter is dan het leven, en welks verbergings bitterder is dan de dood) en veel meer zorgen, dat het om het misbruik van zijn Vaderlijke goedertierenheid niet wederom afgekeerd worde, en zij alzoo in zwaarder kwellingen des gemoeds vervallen.”

GISPEN.

AAN EEN VRIEND TE JERUZALEM.

Waarde Friend,

Onder de berichten van de dagelijkse voorvallen in stad en land, kon men deze dagen ook lezen de mededeeling van een opstootje bij en in de Schotsche zendingkerk te Amsterdam, op den avond voor den Israëlietischen Grooten Verzoending.

In die kerk, zegt men, worden dan een of meer proselieten gedoopt, Joden, die den Christelijken godsdienst hebben aangenomen. Of dit waar is, weet ik niet. Want de Schotsche kerk heeft op dit oogenblik geen missionairen predikant, maar slechts twee evangelisten, die geen kerkelijk ambt hebben, en dus niet bevoegd zijn het Woord en de Sacramenten te bedienen.

Naar men mij medegedeeld heeft, worden de bekeerlingen van deze Joden-missie eenvoudig in de Ned. Herv. kerk gedoopt, en alzoo bij dit lichaam ingelijfd.

Geheel anders als in de dagen van Schwartz.

Wat er dus in de Schotsche zendingkerk op dien avond geschied is, weet ik niet.

Zeker is echter, dat er een opstootje heeft plaats gehad door Joden, die in de onderstelling waren, dat er gedoopt zou worden, of werkelijk gezien hebben, dat er gedoopt is.

Volgens de berichten is zelfs de politie er aan te pas gekomen, moeten er arrestatiën hebben plaats gehad, en is er tegen een of meerdere Joden proces-verbaal opgemaakt, wegens verstoring van de openbare godsdienstoefening.

Hieruit blijkt weer, hoe verdraagzaam en beschaafd het hedendaagsche Jodendom is.

De orthodoxe Jood is nog altijd de Jood voor Pilatus en op Golgotha, die schreeuwt: Weg met Hem, kruis Hem! De Jood, die de tong uitsteekt en spult, en vloekt, en lastert tegen den Gekruisigde.

En de moderne Jood heeft geen behoefte

aan verandering, zoo slechts de zaken goed gaan, en hij alle burgerschapsrechten geniet als zijn gedoopte medemenschen. Hij gevoelt zich één met het moderne streven in de maatschappij, en predikt verdraagzaamheid en menschenliefde, behalve tegenover de onverdraagzamen. Zijn geest openbaart zich in het *Algemeen Handelsblad* en de *Nieuwe Amsterdamse Courant*.

Men zegt, dat er Joden zijn van deze soort, die hun kinderen godsdienstonderwijs laten geven door predikanten. Zij moeten hebben Christen-dienstboden, zelfs Christen-verpleegsters bij hun zieken. Zij spreken niet van de „Synagoge” maar van de „kerk,” welker dorpel zij echter niet door hun voeten doen slijten.

De „jongelui” van dit geslacht ziet men, op Sabbatdagen, rookende en drinkende, de voorname café's vullen, en op den Grooten Verzoending voegen zij er een weinig eten aan toe.

Maar hierin komen zij allen overeen, dat men Jood moet blijven en zich niet moet laten doopen. Geloof, wat ge wilt, maar blijf wat en waar ge zijt, — dat is de gemeenschappelijke leus.

In het voorbijgaan merkte ik eens op, dat twee Joodsche jongelingen een hevig twist-gesprek voerden, en duidelijk hoorde ik den een den ander toebijten: Heb de pest aan je natie, net zooveel als je wil, maar ga er niet van af; versta je me?

En zie, dat wordt verstaan, en is reeds lang verstaan, beide door Joden en gedoopte menschen, die Christenen heeten.

Opmerkelijk is daarbij ook, dat zulke menschen zich beleedigd toonen, als men hen ongelovigen noemt.

Zij verwerpen alleen, naar zij zeggen, het bijgeloof, de domme dingen en de dwaze leerstellingen der middeleeuwen, het vertrouwen op de overlevering van Joden en Christenen, het geloof aan de letter. Hun geloof is vrij en frisch, opgehelderd, verlicht, human. Zij gelooven aan de menscheit en aan den vooruitgang, sommigen zelfs aan God en aan een leven hierna. Hoe kan men hen dan ongelovigen noemen?

Ik heb een oud boek, waarin o.a. voorkomt het portret van Spinoza, met dit onderschrift:

„Ik wil 't zedig wezen van Spinoza niet be-waarden; Hij was een wijsgeer; in geloof noch Jood, noch Christen.”

Deze geest nu van den zedigen Spinoza is de geest der eeuw geworden; de geest, die de leidende gedachte voortbracht in de wetenschap, in het staatsbestuur, in de volkskerk en volksschool, op alle geestelijk terrein. Het is de geest, die de menschen noch Jood noch Christen doet zijn; de geest die alle openbaring van een persoonlijk, ook buiten en boven de wereld, levenden God verloochent, en het geloof aan zulk een openbaring wil uitroeien.

Spinozisme, Pantheïsme, Atheïsme, dat zijn de geestelijke machten, die over land en volk heerschen, en tegen welke wij den strijd hebben, als tegen geestelijke boosheden.

Indien b.v. de Haagsche Synode geloofde, dat de boeken des Ouden en Nieuwen Verbonds zijn heilig en canoniek, en dat dit Woord Gods niet is gezonden of voortgebracht door den menschelijken wil, maar dat de heilige mannen Gods hebben gesproken, gedreven door den Heiligen Geest; dat deze heilige Schriftuur den wil Gods volkomenlijk bevat, en al hetgeen de mensch schuldig is te gelooven om zalig te worden daarin is genoegzaam geleerd wordt; dat wij ons geloof naar dezelve hebben te reguleeren, daarop te gronden, en daarmee te bevestigen; — indien de Haagsche Synode dit geloofde, zou zij dan kunnen toelaten, dat Bijbel-bestrijdende predikanten het volk langer verleidde; toelaten de willekeur bij het toedienen der H. Sacramenten, zelfs het nalaten van het Sacrament des Doops?

Maar zij is ongelovig. Zij geloof niet, dat de H. Schriftuur den wil Gods tot onze zaligheid onfeilbaar en volkomen bevat, en dat wij ons geloof daarnaar moeten regelen, daarop gronden en daarmee bevestigen. Zij geloof niet, dat het predikambt een Goddelijk ambt is, door Christus gegeven om, op zijn gezag, in de kerk onderhouden te worden en dat zij, die dit ambt ontvangen, geen dienaars van menschen zijn, maar van Jezus Christus, den Heer en Koning der kerk. Zij geloof niet, dat Christus bevelen heeft, de volken te onderwijzen en te doopen in den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes; en omdat zij dit niet geloof, kan zij ook vrij laten, te doopen in naam van den predikant en naar diens goeddunken; kan zij toestemmen, dat ongedoopten lidmaten zijn van het door haar bestuurd en geregeerd wordende lichaam.

Zij is ongelovig. Of zoo dit te veel gezegd is, welnu, dan noeme men haar geloovig, in Heidschen, Spinozistischen zin.

Dat weet iedereen, die geen vreemdeling in ons Jeruzalem is. Maar voorgangers der gemeente vergoelijken dit en maken ingewikkeld en verborgen, wat voor niet-geleerden duidelijk is en klaar.

Een treffend woord van niet-geleerden vond ik in de *Nieuwe Sprokkelaar* van 8 Oct. 1.1. Ik ben zoo vrij, het u mede te deelen.

Geachte Redactie!

Vergun ons een klein plaatsje in uw veelgelezen blad voor de volgende regelen.

Het verwondert zeker velen met ons, dat na de noodlottige en heerszuchtige beslissing van de Synode aangaande het niet gedoopt behoeven te worden en toch lidmaat te kunnen zijn, dat alle leden der Synode, die vóór het voorstel-Bronsveld stonden, niet als één man zijn opgestaan en verklaard hebben in naam van hunnen Zender Jezus Christus, geen lid van zulk een genootschap te kunnen wezen. Als dit geschied ware, gelooven wij niet, dat een liberaal blad den moed van de andere heeren zoo had verheerlijkt tegenover hen die Christus' bevel willen gehoorzamen: „Gaaf dan henen, onderwijst alle volken, hen doopende in den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes,” en „die geloofd zullen hebben en gedoopt zullen zijn, zullen zalig worden.” Elk christen is genooddaakt om voor de bevelen des Heeren te strijden en liever alles, wat tot zijn kerkgenootschap behoort, vaarwel te zeggen en, in eenvoudigheid des harten 's Heeren aangezicht zoekende, Zijn heil te verwachten, gedachtig aan Zijn belofte „Waar twee of drie in mijnen naam vergaderd zijn, zal ik in het midden zijn.” Ja, op dit punt zijn wij het geheel eens met Dr. Gunning: „Er uit met dat alles.”

Als wij in Gods Woord lezen, hoe Gideon heenging met drie honderd man en in des Heeren kracht, en het groote leger Midianieten verslaat, moeten dan wij het hoogste, het heiligste bevel van onzen Heer en Heiland met een meerderheid van stemmen ons laten ontnemen door menschen, die aan den Christus Gods en zijne bevelen niet willen gehoorzamen? Neen, dat zij verre, de gemeente raakt nog niet aan alles gewoon, zij durft nog een strijd aan te binden tegen het ongelooft met: „er is geboden”; er zijn er misschien meer dan de Synode denkt, wien het om Hem en Hem alleen, den Zone Gods, te doen is. De Synode speelt een gevaarlijk spel, want menig Christen wordt wakker en wil de wapenrusting Gods aandoen, en de tijd is misschien niet verre, dat de Synode zal blijven zitten met ledige kerken en een lidmatenboek vol ongelovigen en onverschilligen, want de gemeente des Heeren laat zich Zijne bevelen niet ontnemen. De heeren der Synode, die tegen den Doop waren, hadden eerlijker moeten zijn. Zij hadden moeten verklaren, dat het kinderspel was, gelijk een Christen zegt: „De Doop moet worden gehandhaafd, omdat Christus het bevelen heeft; zonder Doop geen christen;” maar het ongelooft gedeelte durfde zulks zeker niet aan, omdat zij bang was voor de gevolgen. Als dit zoo is, is het zeker geen bewijs van hun moed, maar wel van hun lafheid. Neen, moed spreekt er uit hun besluit niet, want zij doen het zoo zoetsappig mogelijk.

Maar hoe is het mogelijk, dat de herders, die de gemeente het Evangelie des Kruises prediken, zoo stil alles laten begaan wat de Synode goedvindt. Staat Christus' bevel bij hen dan niet hoger dan eene Christus' gebod verkrachtende Synode, of zijn zij soms bang hun ambt er aan te moeten geven in een kerk, die geregeerd wordt door heeren voor wie de bevelen van Christus van nul en geener waarde zijn? Gods Woord schrijft toch: indien gij Mij dienen wilt, dient mij dan met uw geheele hart en geheel uw verstand, dus strijdt tegen alles wat niet uit God is. Is het al niet erg genoeg aan het H. Avondmaal te zitten met hen, van wie wij weten, dat zij onwaardig eten en drinken? Moeten wij ons nu nog nederleggen bij het aanzitten met hen, die den H. Doop niet begeeren, om ons ook misschien straks het H. Avondmaal te zien ontnemen? Gemeente des Heeren, waak en teeken ernstig protest aan; het mag niet, het kan niet alzoo. Herders en gemeenten, wij noemen de dingen te ernstig om lauw te zijn, want lauwheid is bij God een gruwel. Waarschuw Hij daar niet ernstig tegen, als Hij spreekt: „Och, of gij koud waart of heet, maar nu gij lauw zijt, zal ik u uit mijnen mond spuwen.” Daarom, belijde de gemeente, wij, die Christus als onzen Heer en Koning erkennen, laten wij strijden in des Heeren naam tegen hen, die de bevelen van dien eenigen en algenoegzamen Heiland verkrachten; tegen hen die Jezus' Koninkrijk tegenstaan. Sta op, gemeente des Heeren, bid tot Hem, wien alle macht gegeven is in hemel en op aarde. Waar moeten wij heen? Kunnen wij blijven in een kerk, wier fundament van steen tot steen wordt afgebroken? Laat ons toonen, dat wij op Zijne hulp rekenen. Het gaat niet aan op den kansel te verkondigen wat men wil. Christus moet gepredikt en Christus alleen. Wie Hem niet verkondigt, behoort in de gemeente des Heeren niet thuis. Het gaat niet aan voor heeren leden der Synode, om de kerk te regeren, zoals de Paus van Rome de R.-K. kerk regeert. Alleen God en Christus laten regeren, aan Zijne bevelen gehoorzaam, en anders nog eens: „Er uit met dat alles.” Geef hun, als het niet anders kan, gerust de gebouwen, waaruit zij Christus verjagen, door Zijne heilige instellingen te verkrachten. Liever in kleine gebouwen Christus en Christus alleen te hooren prediken, dan in groote en delfte gebouwen te staan onder heeren die een nieuw modern Christendom zoeken ten koste van den gekruisten en opgewekten Heiland. Laten wij optrekken tegen de Synode, opdat zij beschaamd sta over de onbeschaamdheid, die zij heeft bedreven. Dat dit ons nietig schrijven moge strekken als een stem uit de gemeente, die misschien onwettig is van toon, maar uit het hart gevloeid is onder biddend opzien tot Hem, die is en was en komen zal.

U, mijnheer de Redacteur, dankzeggende voor de verleende plaatsruimte, teekenen wij ons:

Uwe heilbiddende broeders in Jezus Christus,

J. v. d. BERG.
J. v. DEVENTER.
C. v. TIL.

Haarlem, 1 Oct. 1897.

Er schijnt dus wel eenige opmerksaamheid en beweging te komen. „Menig Christen wordt wakker en wil de wapenrusting Gods aandoen.”

Zoo zij het!

En nu zeggen sommigen wel, dat wij deze dingen ter sprake brengen om zieljes te winnen voor onze kerk. Maar ook dit oordeel der oppervlakkigheid moeten we troosteren. Zij, die zich nu „Christelijke Gereformeerden” noemen, verwijten ons, dat wij het werk des Heeren verloochenen en de kerk des Heeren verraden en verkocht hebben, omdat wij ons vereenigden met de Doleerenden. Deze laatste hadden immers tot ons moeten komen, hoofd voor hoofd en man voor man, opnieuw belijdenis van hun geloof doende, hun ambt neerleggende aan onze voeten. Dan was het een ware vereeniging geweest; maar nu?

Maar nu? — Nu is het Gods werk, als de verscheurde deelen van Christus' kerk, op des Heeren tijd en — op des Heeren wijze, tot één gebracht worden. Nu zeggen wij tot niemand: Kom tot ons over en sluit u bij ons aan; maar we zeggen tot allen: Zijt getrouw, staat pal en luistert naar de vermaning van broeders, die geen voorzichtig verbond sluiten met ongelooftige en Christus verwerpende machten!

Het andere zij den Heere bevelen, die elk ding schoon maakt op zijnen tijd.

Maar ik moet afbreken.

Gode bevelen,

T. t.

GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

In ons jongste overzicht wezen wij er op, dat Engeland door zijn wijze van bestuur in Zuid-Afrika — vooral in de beide republieken, den *Oranje Vrystaat* en de *Transvaal*, het wantrouwen onder de boerenbevolking levendig houdt. Het spreekt echter van zelf, dat die gespannen verhouding ook min gunstig inwerkt op de binnenlandsche toestanden, vooral wijl ze onwillekeurig de aandacht afrekt van de verbeteringen, die zoo noodig moesten worden ingevoerd. De Engelschgezinden laten dan ook niet na, zij 't op overdreven manier, daarop te wijzen, hetgeen wederom de boerenbevolking prikkel. De toestanden, vooral in de Transvaal, zijn dan ook weinig rooskleurig. En dat niet alleen uit kracht van de verschrikkelijke verwoestingen, die de veepest alomme heeft aangericht en nog aanricht. Maar ook wijl deze ontmoedigend op de landbouwers inwerken, terwijl zekere industriën en takken van handel kwijnen. Daarbij komt dat inderdaad de wijze van bestuur zoo zakelijk als finantiel heel wat te wenschen overlaat. Dientengevolge wordt ook het crediet der Republiek in het Buitenland geschokt en blijven tal van verbeteringen, mede door den finantielen achteruitgang, achterwegen. Er is dan ook heel wat wijs en vreed beleid noodig om, onder den zegen Gods, tot betere toestanden te voeren. Regeering en Volksraad schijnen echter bereid tal van verbeteringen aan te brengen.

In *Italië* is het tegenwoordig hier en daar allesbehalve rustig. Niet om politieke maar fiscale redenen. De belastingen zijn van lieverlede al hooger en hooger opgevoerd, terwijl daarentegen landbouw en nijverheid, handel en industrie, gelijk bijna overal, kwijnen. En nu thans niet meer, gelijk vroeger, vele ontduikingen door de Regeering oogluikend worden toegelaten, maar tegengegaan door met kracht de hand aan de betaling der belastingen te houden — loopt het volk op verschillende plaatsen te hoop om op zijne wijze daar tegen te protesteeren. Dit gaf in de jongste dagen o.a. te Rome tot bloedige botsingen aanleiding, wijl de politie zich genooddaakt zag op het opdragende volk te schieten. Van weerszijden vielen gekwetsten en enkele doden. Maar wat zal de Reg erin doen? . . . Ze heeft veel geld noodig voor de telkens stijgende oorlogsbehoefte. Maar tot eene inkrimping van leger en vloot wil zij niet overgaan. Er moeten derhalve wel conflicten ontstaan!

Door het optreden van een liberaal bewind in *Spanje* zijn de betrekkingen tusschen dit land en de Vereenigde Staten voor Noord-Amerika verbeterd. Men wil in die Staten voorloopig eenig geduld oefenen en zien wat er van de nieuwe regeering voor *Cuba* is te wachten. Nu, gras over de toestanden laat ze alsnog niet groeien. Met spoed schijnt zij zich te werpen op wat hoogst noodzakelijk is: bevrediging van Cuba door het verlenen van zelfregeering; het herstellen van de orde en de rust op de Philippijnsche eilanden, en wijziging van de binnenlandsche toestanden door veranderde wetgeving. De bevelhebber op Cuba is reeds door een ander vervangen en de verbetering van de finantien maakt een voorwerp van hare rusteloze overweging uit. Of het echter der regeering gelukken zal het land er weder boven op te helpen? Of Blanco op Cuba en bevelhebber op de Philippijnen zullen slagen? Niemand kan 't zeggen; maar twijfel is niet ongeoorloofd. De verbittering onder de bevolking op Cuba is algemeen, zoodat het te bezien staat of zij met autonomie nu nog tot rust zal zijn te brengen. Velen reed eischen zelfstandigheid. En de finantiële toestand voor Spanje zelf is zoo bezwarend, dat het waarlijk de vraag is of er middelen zullen te vinden zijn om de tekorten te overwinnen. Wij willen voorshands het beste

hopen, al vreezen wij zeer dat het evenwicht hier evenmin zal zijn te herstellen als in het uitgeputte *Griekenland*. Naar men zegt, willen bankiers in Frankrijk, België en Nederland helpen, indien maar zekere belastingen, onder goede controle, ten waarborg worden gesteld.

Vrijdag komt in onze *Tweede Kamer* het rapport aan de orde van de Commissie over de jongste verkiezing in *Sneek*. De commissie stelt voor den heer van Gilse *niet toe te laten*. Besluit de Kamer dus, dan is daar een nieuwe verkiezing noodig.

NOORDTJII.

VOLKSNODEN.

»Cursussen in Ziekenverpleging — afgewezen als een overbodige eisch?»

I.

Afl. 4 (1 Sept. 1897) van het tijdschrift *Psychiatrische en Neurologische Bladen*, uitg. door de Nederl. Vereen. Psychiatrie en Neurologie, bevat o.a. een belangrijk Rapport der Examencommissie van de Nederl. Vereen. voor Psychiatrie, over de jaren 1895 en 1896. Dit Rapport is ondertekend door de Heeren *Ruijsch, Telleken* en *Van Deventer*. Terecht wordt daarin aangedrongen op »opleiding» van verplegers en verpleegsters. En met de Commissie zijn wij ook van gevoelen, dat het »aan geen twijfel onderhevig is, dat in de krankzinnigengestichten, evenals in gewone ziekenhuizen, de gelegenheid bestaat, zich in de algemeene ziekenverpleging te bekwamen en tot een degelijken verpleger en eene degelijke verpleegster te worden opgeleid»; tegenover de meening van den Nederl. Bond voor ziekenverpleging, dat »de krankzinnigenverplegers en verplegers hunne eigenlijke opleiding en ziekenverpleging, in een algemeen ziekenhuis of kinderziekenhuis, dus buiten het krankzinnigengesticht, behooren te ontvangen». Op bl. 348 lezen wij echter een volzin, die ons dringt, bescheidenlijk eenige inlichting te vragen en, in afwachting, alvast een inlichting te geven.

»Waar door verschillende geestelijke orden nog voor enkele jaren deelneming aan cursussen in ziekenverpleging werd afgewezen als een overbodige eisch, strekt zich nu reeds de hand van menige geestelijke zuster en broeder van de Ned. Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen en zenuwlijders uit, naar de door den medicus aangeboden handleiding, waarin de wetenschappelijke grondslagen der verpleging kort maar duidelijk zijn weergegeven; ja zelfs wordt reeds door enkelen een cursus van den geneesheer gevolgd.»

De verschillende »geestelijke orden» mogen zelfs beoordeelen, of in het bovenstaande van haar getuigd wordt naar waarheid. Ik kom op voor de met name genoemde *Vereen. v. Chr. verz. van Kr. en Zl.* Door die Vereen. in éénen adem te noemen met de »geestelijke orden», rangschikt de Commissie die Vereeniging onder die »orden», of stelt zij haar daarmede gelijk. Dat dit ten onrechte is gedaan, en dat een wetenschappelijk tijdschrift aan zichzelf en aan de personen en corporaties, over wie het schrijft, verplicht is zich te hoeden voor onnauwkeurigheid in benamingen en termen — dat behoeven we slechts op te merken, om van de instemming zoowel der Examencommissie, die het Rapport heeft gesteld, als der Redactie van de »P. en N. Bladen» zeker te zijn. Vergissen we ons daarin, dan vernemen we inderdaad gaarne, om welke reden en op welken grond onze Vereen. onder de »verschillende geestelijke orden» is gerangschikt.

Hadden we geen ander en belangrijker bezwaar, we zouden gezwezen hebben. We mogen echter niet met stilzwijgen voorbijgaan de gansch onjuiste teekening die, door de indeling bij die geestelijke orden, en uit kracht van de tegenstelling: »voor enkele jaren»: »nu reeds» — althans van onze »orde», van de Vereeniging bovengenoemd, wordt gegeven.

Tot voor eenige jaren werd deelneming aan cursussen in ziekenverpleging afgewezen als een overbodige eisch. Zoo luidt de mededeeling der Examencommissie; zoo wordt ook onze Vereeniging geteekend als atkerig van ontwikkeling, als blind voor de behoefte aan den zegen van een »opleiding», welke ook van de wetenschap profiteert, en de dienende broeders en zusters daarvan profiteren doet voor hun vorming en hun arbeid.

Die teekening nu is onjuist, niet waar. Zij klinkt ons in de ooren als een, zij het ook niet bedoelde, beschuldiging, die — wij beleefd, maar beslist moeten afwijzen. Met verzoek om bewijs: opdat wij aan een onbekende kwaal worden ontdoet; of om terugneming, opdat de Vereeniging worde gevrijwaard tegen miskenning.

Het verwondere den hooggeachten Rapporteurs niet, en niemand, dat wij alzoo spreken. Al te lang en al te dikwerf is en wordt voortdurend, van de zijde dergenen die principieel andere denkbeelden hebben over wetenschap en opleiding, over godsdienst en krankzinnigengestichten, en niet van de zijde alleen, zoo onjuist en onwaar gesproken en geschreven over Vereenigingen als de onze, over het geloof-denken deel der natie in 't algemeen. Inzonderheid de kringen, uit welke de bedoelde Vereeniging voor K. en Zl. haar oorsprong heeft en voor 't grootste gedeelte voortdurend gesteund wordt, zijn en worden den volke voorgesteld, in wetenschappelijke geschriften, zoowel als in populaire bladen en blaadjes, als geen beset hebbend van het nut der wetenschap; als dezulken, die geen hart hebben voor degelijk onderwijs, en die slechts allengs en schoorvoetend de anders denkende volgen in het door dezen gewezen en getrokken spoor des verstands. Dat doet men niet met opzet: 't is eenvoudig in vele kringen gewoonte geworden

Vandaar de blijde verrassing, als men van die onderwetsche Christenmenschen, van die stijve Gereformeerden, eens enkelen ontdrekt, die toch ook wetenschappelijke opleiding voorstaan en begeren.

Op die gedachtenlijn ligt, naar onze bescheiden meening, ook het genoegen, waarmede het Rapport getuigt, dat nu reeds »door enkelen (van onze verplegers en verpleegsters) een cursus van den geneesheer gevolgd wordt», terwijl »nog voor enkele jaren deelneming aan cursussen als een overbodige eisch afgewezen» werd, niet slechts door verplegers en verpleegsters, maar ook door de »geestelijke orden» zelve, en onder dezen ook door de meerge-noemde Vereeniging.

Daartegenover stel ik dit getuigenis: de *Vereen. v. Chr. verz. v. Krankz. en Zenuwlijders in Nederland* heeft van meet af besot en uitgesproken de behoefte aan degelijken gevormde verplegers en verpleegsters, ook door onderwijs en opleiding. Zij heeft van meet af verklaard, ook zelve voor de beoefening der wetenschap mede te willen arbeiden.

In een volgend artikel zal ik dat aantoonen.

Nu nog slechts het verzoek, dat de Rapporteurs, indien zij oordeelen dit te vermogen, uit eenig geschrift, of uit eenige daad van de Vereeniging, van haar Bestuur, of van hare geneesheeren, gelieven aan te toonen, dat wanneer, waar en hoe één van dezen »deelneming aan cursussen in ziekenverpleging» heeft afgewezen »als een overbodigen eisch».

We zenden een ex. van dit en van het volg. No. van dit blad aan de Redactie der »P. en N. Bladen», en aan de stellers van het Rapport

L. LINDBOON.

Kampen, 11 Oct. '97.

GEREFORMEERD GYMNASIUM TE KAMPEN.

II.

Verblijvend is de bloei, waarin het Gymnasium aanvankelijk zich verheugen mag. Met dankbaarheid mogen de kerken terugzien op het besluit, dat ten vorigen jare op de Synode te Middelburg inzake de opleiding tot den dienst des Woords genomen werd.

Maar... het hinkende paard komt achteraan. Als men de opleiding verbetert, worden de kosten hooger en de uitgaven meerder. Dat kan ieder weten uit eigen ervaring, en dat was ten vorigen jare ook duidelijk te voorzien.

Vooraf moet echter eene booze beschuldiging uit den weg worden geruimd. Naar aanleiding van de dezer dagen door de Curatoren aan de Classes verzonden circulaire, waarin de financiële toestand der School werd blootgelegd, is door een enkele de aanklacht geuit, dat de toelag van hen, die ten vorigen jare voor verbetering van de opleiding van de Theol. School pleitten, geen andere was dan om de zaken geldelijk geheel in de war te laten loopen. En als dan alles zoo spaak liep, dan zou daaruit langzamerhand wel het voorstel worden geboren, om Theol. School en Vrije Universiteit met elkander te vereenigen. En de voorstanders van de vroegere Concept-acte zouden op die manier dan toch hun zin krijgen!

Dat is eene zware beschuldiging; maar zij mist elken grond, matigt zich het recht aan, om te oordeelen over de bedoelingen der tegenstanders en is alleen een bewijs van de bitterheid, die er bestaat in het eigen gemoed.

Zij is daarom ook zeer gemakkelijk te weerleggen. Vooreerst toch was het ten vorigen jare de overtuiging van allen zonder onderscheid, dat de opleiding aan de Theol. School, vooral in de Litterarische vakken, veranderd en verbeterd moest worden. Er heerschte daarover bij niemand, die den toestand kende, ook maar de minste twijfel. Verschil was er wel over den weg, die ter verbetering moest worden ingeslagen. Maar de noodzakelijkheid der hervorming stond vast als een paal boven water.

Het rapport van Deputaten kwam daarom met eenveel maatregelen ter verandering en verbetering als het voorstel van Curatoren. En geldelijk maakte het hoegenaamd geen verschil, of de Synode het eene of het andere voorstel aannam. Financiële bezwaren zijn er daarom door hen, die het rapport van Deputaten verdedigden, nooit tegen het Curatoren-voorstel te berde gebracht. De Synode erkent open en rond in het laatste nummer van de *Vrije Kerk*, dat beide voorstellen tot gelijke verhooging van uitgaven zouden hebben geleid. Verbetering was er eenvoudig niet aan te brengen dan met vermeerdering van kosten. Wie thans deze laatste afkeuren, betoonen zich waarlijk geen warme vrienden van de Theol. School te zijn; ze zouden haar de noodzakelijkste verbeteringen hebben willen onthouden.

Daar komt nog iets bij. Schrijver dezes heeft op de Synode te Middelburg uitgesproken, dat de vermeerdering van uitgaven voor rekening komt van hen, die meenen, dat heel de opleiding tot den dienst des Woords van de kerken moet uitgaan. En dit is nog zijne overtuiging. De Synode heeft in het October-nummer van de *Vrije Kerk* het blaadje wel willen omkeeren en zegt daar, dat zij, die met de Gymnasiale opleiding hun wensch hebben verkregen, allereerst voor de inkomsten der Theol. School moeten zorgen. Maar deze redenering gaat in het geheel niet op. Indien schrijver dezes in eigen naam mag spreken, dan is het altijd zijne meening geweest, dat het met de Schrift en de Geref. belijdenis in de hand onbewijsbaar is, dat de opleiding tot den Dienst des Woords van de kerken moet uitgaan. Dit geldt zelfs van de Theologische, maar dan nog veel meer van de Litterarische opleiding. Nooit is daarvoor dan ook maar één bewijs geleverd.

Aan de andere zijde is hij echter evenmin van oordeel, dat zulk eene opleiding niet van de kerken mag uitgaan. Er kunnen zelfs toestanden zijn, waarin de kerken ge-

roepen zijn, dit werk der opleiding ter hand te nemen. En daarover hebben de kerken zelve te oordeelen. Zij zijn vrij in haar keuze; zij kunnen de opleiding zelve ter hand nemen of ook aan anderen overlaten.

Maar wat niet mag, is dit, dat de kerken de opleiding zelve ter hand nemen, om er zoo goedkoop mogelijk van af te komen. Indien de kerken meenen, zelve de opleiding en nog wel de gansche opleiding te moeten geven, dan is er maar één eisch, n.l. dat zij deze goed geven, een goed of eigenlijk beter nog dan particuliere inrichtingen.

Ik spreek niet van kerken in tijden van vervolging en druk, hoewel deze juist inzake opleiding menigmaal een beschamend voorbeeld hebben gegeven. Maar onze Gereformeerde kerken in ons land en in onzen tijd, als zij werkelijk overtuigd zijn, zelve voor de gansche opleiding te moeten zorgen, moeten niet denken, dat zij aan haar roeping hebben voldaan, als zij deze opleiding zoo armoedig mogelijk hebben ingericht. Als zij een Gymnasium willen, zeer goed, maar dan ook een Gymnasium, dat klinkt als een klok en dat bij de andere niet achterstaat. Inrichtingen, waar het bijvoegsel Christelijk, of Gereformeerd, of Kerkelijk dienst moet doen tot dekking van het wetenschappelijk tekort, maken haar eere-naam te schande.

In de derde plaats is het wel niet te veel gezegd, dat wij allen, hoezeer ook verschillende in meening over het verband van kerk en Theologie, toch zakelijk eene in alle opzichten dengelijke voorbereiding wenschen voor den dienst des Woords. Het baat weinig en is tot niets nut, om over en weer elkaar voor de vermeerdering van uitgaven verantwoordelijk te stellen. Veel beter is het, om samen de hand aan den ploeg te slaan en te doen, wat in ons vermogen is. Dit is zeker, dat het jongste besluit der Synode eene onmiskenbare verbetering in de opleiding heeft gebracht. Niemand kan ontkennen, dat althans in dezen korten tijd de ingevoerde veranderingen reeds tot zegen zijn geweest. Laten wij daarvoor allen, nu de opleiding van de kerken uitgaat, en zoowel van zijn ervan uitgaat, het onze ertoe bijdragen, om deze opleiding zooveel mogelijk aan den eisch onzer roeping te doen beantwoorden. Het verheugt mij ten zeerste, dat ook De. Bos daarmede instemt en alzoo op zijn vroegeren raad, om maar niets meer voor de Theol. School te geven, is teruggekomen.

Die raad had dan inderdaad ook geen zin, zelfs niet op het standpunt dergenen, die tegen het Curatoren-voorstel bezwaar hadden. Het is zoo, als de School rijk ware, dan zou men op hun standpunt kunnen redeneren: laten wij niet meer geven, want, als de School straks wordt opgeheven of met de Vrije Universiteit vereenigd, komen onze gaven ten goede aan eene inrichting, die onze sympathie niet heeft. Zulk eene redenering zou van weinig Christelijken zin getuigen, maar er zat toch logica in.

Zoo staan echter de zaken in het geheel niet. Het gaat niet om kapitaal-vorming, maar er moet voorzien worden in de eerste levensbehoefte van de Theol. School en van het met haar verbonden Gymnasium. De collecten zijn na het besluit der jongste Synode wel aanmerkelijk geresen, maar ze waren de laatste jaren lang niet voldoende, om de uitgaven der Theol. School te bestrijden. Zij moeten, zal het goed gaan, van nu voortaan belangrijk stijgen. De circulaire der Curatoren strekt in de eerste plaats, om die collecten aan alle kerken op het hart te binden. Onder de vele bijdragen, die in den laatste tijd voor allerlei inrichtingen en stichtingen gevraagd zijn, heeft de Theol. School geleiden. Men heeft ze vergeten. Velen dachten, dat zij zooveel niet noodig had. Zonder eenig kwaad bedoelen, is zij allengs achteruitgezet. Ook op het gebied van collecten en contributies heerscht er zekere mode. En de Theol. School is langzamerhand het kind van de rekening geworden.

Dit moet anders worden. En het zou zoo wenschelijk zijn, als de rijken eens voorgingen. Gewone burger-menschen met een bescheiden inkomen doen gewoonlijk genoeg. Als men nagaat, wat eenvoudige huizeigenen wekelijks en jaarlijks in collecten en contributies voor allerlei inrichtingen bijdragen, dan staat men verbaasd over hunne offervaardigheid.

En zeker zijn er ook onder de mannen van kapitaal, die waarlijk zichzelf als rentmeesters beschouwen en die het geven zaliger achten dan het ontvangen. Van deze goeden wensch ik niet te na te spreken. Hun milddadigheid waardeer ik ten hoogste. Maar er zijn er ook onder, die jaarlijks honderden en duizenden overleggen, en die toch met groote moeite nog maar tot eene kleine gift te bewegen zijn. En zulken zijn er ook in onze kerken. Zij moesten voortgaan en de eersten wezen, en ze komen gewoonlijk achteraan of ontbreken geheel.

In Amerika geven vele rijken menigmaal zeer aanzienlijke giften voor allerlei scholen en stichtingen. Ook buiten onze kringen worden soms, bijv. aan de inrichtingen van De. van Dijk te Doetinchem, van De. Helderling te Zetten, van den Heer van 't Lindenhout te Neerbosch enz. groote giften geschonken en rijke erfenissen vermaakt. Waarom kan dat in onze kringen niet naar de mate onzer krachten worden nagevolgd? En waarom worden inrichtingen als de Vrije Universiteit en de Theol. School in dit opzicht door de goedgeboden bijna zonder uitzondering vergeten?

Het is te hopen, dat hierin spoedig eene gunstige verandering intreden mag. De Heidelberg Catechismus noemt als den eersten plicht, die in het vierde gebod wordt voorgeschreven, dit, dat de Kerkendienst of het Predikambt en de Scholen onderhouden worden. Dat is de Gereformeerde verklaring van een Goddelijk gebod. Moge de verklaring meer en beter dan tot dusver hare toepassing en bevestiging vinden in de praktijk en het leven der Gereformeerde kerken in ons Vaderland!

Kampen.

Dr. H. BAVINCK.

ALLERLEI.

Te Dordrecht is door vele moderne leden der Ned. Hervormde kerk besloten eene Remonstransche gemeente op te richten. Door het bestuur der Evangelische Unie is echter een open brief gericht tot deze modernen, teneinde hen van zulk een voornemen af te brengen, daar de vrijzinnige minderheid daarvoor te zeer zou verzwakken. Zij manen hen aan, niet alleen om zichzelf doch ook om anderen te denken.

Er is eene vergadering gehouden te Rotterdam en eene commissie benoemd, om plannen te beramen voor de oprichting van een Gereformeerd gymnasium in Zuid-Holland. De commissie bestaat, behalve uit het voorloopig comité, uit de heeren Rudolph te Leiden, A. W. Schippers te Vlaardingen, Sillevius Smitt te Rotterdam, van Asch van Wijk te 's Gravenhage, S. van Velzen te Alphen en von Briell Sasse te Woerden.

Op het 3-Octoberfeest ter gedachtenis aan het ontzet der stad Leiden in 1574, hebben zes duizend menschen zich doen inschrijven voor de uitbedeeling van haring, brood, pijpen, tabak en bier, — en dit getal »behoeftegen stijgt elk jaar!» — De dag van feestviering dreigt alzoo een dag van armenbedeeling te worden.

De A. Brummelkamp, mede-oprichter en sinds tien jaar hoofdredacteur der *N. Prov. Gron. Ct.*, heeft als zodanig afscheid genomen van zijne lezers, ten gevolge zijner verkiezing tot lid van de Tweede Kamer. De heer M. H. A. v. d. Valk te Ezingen is als opvolger opgetreden.

Door den kantoorrechter te Groningen is aan kerkvoogden der Ned. Herv. gemeente aldaar hun eisch toegewezen, dat de heer R. S. Kerkelijken hoofdelijken omslag betalen moet; — op grond dat de gedachte door zijn doop te Groningen tot de Ned. Herv. kerk behoorde.

Op Grooten Verzoendag durft een hoopje Joden jaarlijks wel eens rumoer te maken in de Schotsche Zendingkerk, als er van hunne stamgenooten tot Christen zullen gedoopt worden. Dit jaar liep het zoo erg, dat de politie er aan te pas moest komen en een Jood arresteerde, die zelfs den prediker in de rede durfde vallen. Wel een feit, om het Anti-Semisme te bevorderen in plaats van tegen te gaan.

De Protestantsche Theologische Faculteit te Parijs heeft het plan gevormd om een zoo volledig mogelijke verzameling op te leggen van portretten van theologanten en leeraren uit den vroegeren en lateren tijd. Zij beveelt zich daartoe tot ieders hulp aan.

Op een congres voor Christelijken en filantropischen vrouwenlijken arbeid, onlangs te Versailles gehouden, verhaalde Mevr. H. Mallet, hoe zij als klein meisje reeds tot dit werk geneigd werd. Zij had de vriendinnen harer moeder dikwerf hooren samenspreken over al de zedelijke en lichamelijke ellenden der bastaarden. Na lange uren arbeidens daarvoor, hoorde zij haar moeder op zekeren dag klagen over al den jammer, waarin hulp moest verleend worden. Juist zou de beroemde »Zweedsche nachtegaal» Jenny Lind dien dag zingen. Doch des avonds kon hare moeder, Mevr. A. Walther, niet besluiten Jenny Lind te gaan hooren, zeggende, dat zij niet kon gaan hooren, hoe men zong, terwijl alles in haar weende. Dit zeggen was voor haar als 't ware de doop voor een leven van liefde en zelfverloochening voor anderen.

Het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap heeft de eerste uitgave gepubliceerd van een Bijbel in de Uganda-taal. Dit boek is opzettelijk 7 à 8 centimeter lang, breed en dik gemaakt. Dit is gedaan om het tegen de termieten en andere vernielende insecten te kunnen bewaren in een blikken doos, welke daar veelvuldig voorhanden is, n.l. de kilo-biscuits-doozen van Huntley en Palmer. In zulk een doos kunnen de Christenen dan ook een Gezangboek en een Bijbelsch woordenboekje bewaren.

Op eene vergadering, gehouden tot vrijmaking der kerk van den staat, heeft de heer R. W. Perks, Methodist en Parlements-lid, gewezen op het onderscheid tusschen het begin dezer eeuw en thans. Toen konden de vrije kerken of nonconformisten omtrent 800,000 toehoorders in hunne kapellen vereenigen, terwijl de Engelsch Episcopalsche kerk plaatsen had voor meer dan vier en een half miljoen bezoekers harer gebouwen. Thans kunnen, behalve de Roomschen, Kwakers en vele andere kleine sekten) de nonconformisten van de 10 grootste Engelsche steden meer dan zeven en een half miljoen personen in hunne kerken en zalen ontvangen. Over het geheel bedraagt het aantal zitplaatsen der vrije kerken één miljoen meer dan die der Anglicansche kerk.

Volgens een Methodistisch blad neemt het Romanisme niet toe in Engeland. Er zijn wel meer dan een miljoen Ieren in de laatste vijftig jaren naar Engeland verhuisd, die meest Roomsch zijn, maar daartegenover staat ook, dat er meer Roomschen Protestant werden dan omgekeerd. En de Roomsche huwelijken, die in 1854 49 op de 1000 bedroegen, zijn bovendien elke tien jaar met één percent afgenomen, zoodat zij nu 42 op de duizend bedragen. Hierbij is Engeland en Wales saamgenomen.

Toen dezen zomer de Siciliaansche priester Miraglia te Piacenza de leerstellingen van het Oud-Catholicisme zou gaan verdedigen, werden door den prefect de deuren der vergaderzaal gesloten, »in het belang der openbare rust en veiligheid». Men heeft dit feit als zeer tegen den Italiaanschen vrijheidszin in de bladen gegispt.

Een Roomsche blad, dat voor de matigheid ijvert in Algiers en Tunis, beschuldigt het gouvernement, alsdat het de kroeghouders te veel begunstigt. Het noemt de magistraten vijanden van den godsdienst. Zij vermeenderen de kroegen om de kerken ledig te maken. — Het blad werd echter herinnerd, dat de Celestijnen, de Kartuziers, de Trappisten, de Premonstratenzen, de Benedictijnen, de Karmelieten, en nog veel meer orden, langgerokte distillateurs zijn. Hunne flesschen versieren zoo goed de buffetten der cafe's als alle andere. Zulk monniken maken dus ook ten voordeele der herbergiers de kerken ledig; ja niet alleen dit, maar vooral ook ten profijte van hun eigen zak. De kerk mag in dezen dus wel eerst een beter voorbeeld van afschaffing geven.

Bij de inwijding van eene nieuwe Synagoge te New-Haven, Vereen. Staten, waren verscheidene Protestantsche leeraren uitgenoodigd. En vijf hunner namen eraan deel; een Congregationalist, een Episcopaal, een Presbyteriaan, een Methodist en een Baptist.

Onder de giften, die onlangs te Londen inkwamen voor den hongersnood in Engelsch-Indië, kwam eene som voor van meer dan f 10,000, gezonden van de Fidji-eilanden. Toen Victoria den troon besteege, waren deze eilanden bewoond door menscheneters, die om hunne wreedheid zeer geducht waren. De Wesleyaansche vereeniging, die in 1838 het plan gevormd had, in dezen archipel haar zendings-arbeid te beginnen, verklaarde in haar Jaarrapport, dat eerst de zending zijn werk moest voortzetten, vóórdat de zee-man en de koopman zich op de ongestuvrijde kusten konden wagen. Thans zijn de Fidji-eilanden gechristianiseerd, want op eene bevolking van 125,000 inwoners, zijn er 100,000 in de gouvernement-registers aangegeven als Wesleyaansche Christenen. Geheel de toestand der maatschappij is veranderd. In plaats van de grofste menschen-offertanden en -feesten, is er nu een welvarende en ordelijke gemeente. En de kleinkinderen dergenen, die de zendingen zouden gedood en opgegeten hebben, zonden nu f 10,000 om de noodlijdende Indianen te voeden. Dat zijn dus tastbare gevolgen van het gezaaide woord Gods.

Swami Vivekananda, de Hindoe-leeraar, die zich in Amerika naam gemaakt heeft door zijn aanwezigheid op het Wereld-Parlement van Godsdiensten te Chicago en door zijne lezingen, is in Indië teruggekeerd en een der meest gezeinen in de Hindoesche godsdienstige kringen. Hij wordt als de voornaamste apostel van het Vedantisme beschouwd, d. w. z. van den zuiversten, ondssten vorm van het Hindoeïsme. Vooral trekt hij volk, omdat hij gedurig beweert, dat het Amerikaanse volk het Christendom afvallig wordt, dat de leiders des volks voor den godsdienst der Vedas gunstig gestemd zijn en dat het Vedantisme spoedig op groote schaal in de Vereen. Staten zal aangenomen worden! Niettegenstaande de geestdrift, waarmede Swami Vivekananda door een groot deel van zijn landslieden begroet wordt, is het toch een feit, dat hij door de orthodoxe Hindoes als een uitgeworpen beschouwd wordt. Den 21sten Maart j.l. bezocht hij een tempel in Calcutta, en toen de Tempel-opziener zijne tegenwoordigheid gewaar werd, verdreef hij Swami, verstiet de Brahmannen die hem voorstonden, en beval onmiddellijk, dat de goden en godessen in den tempel met heilig water zouden gewassen worden om de onreiniging, die zij geleiden hadden, door het binnenkomen van een man, die de zeeën was overgestoken. Het Hindoeïsme heeft geen plaats voor hen, die niet in zijn kasten zijn opgevoed, of die de strenge regels van afsluiting hebben overtreden.

C. M.

De Luthersche en Protestantsche predikanten te Parijs houden nu en dan des Zondagsavonds bijeenkomsten met hunne catechizanten in het gebouw der Christelijke Jongelingsvereeniging, rue de Trévise 14, teneinde ze aan te sporen tot godsdienstige bearbeiding der jeugd om deze van de zondige vermaken en wereldsche bezigheden af te houden. Deze bijeenkomsten worden ijverig bezocht.

De predikant Vallatton van Lausanne hield te Montauban eene conferentie over »onze plichten tot vereeniging der Christelijke kerken». Deze moet z. i. zijn vereeniging en niet éénheid, vereeniging en niet éénvormigheid. De verbrekkeling van het Christelijke huizezin is eene misdaad tegen het Evangelie. Dank zij God, gaat een Evangelische vereeniging ook steeds voort. Maar het Romanisme dan? Te dezen opzichte schijnt het oogmerk slecht gekozen, vanwege de hiërarchie en de Jezuiteten. Toch moeten wij op de basis blijven staan door den Heere Jezus aangegeven, rondom zijn eigen persoon, den levenden Zoon van God, waarop vereeniging alleen plaats hebben kan.

Zekere New-Yorksche Christelijke bladen zeggen, dat de heer Moody met minder goeden uitslag werkte in de laatste tijden, omdat hij zich niet meer tot de onbekende zondaars maar tot kerken richtte; terwijl hij deze de- of veroordeelde, zooals hij nog nooit gedaan had. Hij wil van haar eene soort tweede bekeering en onverwijde heiligmaking, op straffe van nooit wederopwaking te zullen beleven.

In Mandsehurie, heeft de heer Ross, Schotsch Zending, December l.l. 44 inboorlingen gedoopt. De Iersche missionaris Fulton 208 personen. De Rijnsche Dietrich 141. In Augustus 1895 werden in de provincie Fu-Kien 9 Europeanen vermoord, en nu heeft de Anglicansche zending met haar 35 mannelijke en vrouwelijke missionarissen aldaar reeds 5000 Chinezen opgenomen in de Christelijke kerken — en duizenden gaven aan de andere zendingen hunnen begeerte naar het Evangelie te kennen.

CALVIJN ALS BEDIENAAR DES WOORDS.

De bewering, als zoude de Theologische School te Kampen niet zijn een wetenschappelijke inrichting, of dat van die "School" de Theologie, of de studie der H. Godgeleerdheid, niet op wetenschappelijke wijze zou beoefend kunnen worden, is, met het oog op de feiten, moeilijk vol te houden.

Nauwelijks toch heeft het tweede deel van Prof. Dr. Bavinck's Dogmatiek de pers verlaten (een werk, dat door een bevoegd beoordeelaar reeds met den hoogsten lof is aangekondigd en beoordeeld) of van de hand van Prof. Biesterveld verscheen weder een studie over Calvijn als bedienaar des Woords, die van degelijke studie zoowel als van praktische strekking getuigt, en niet nalaten zal belangstelling en waardeering te wekken.

Deze studie over Calvijn als bedienaar des Woords is verdeeld in negen hoofdstukken.

In het eerste hoofdstuk wordt uit de stukken van Calvijn samengelezen, wat de Hervormer gedacht en geleerd heeft over de noodzakelijkheid, het gewicht, de kracht en de waardigheid van den dienst des Woords. Zoo zeer was Calvijn van die noodzakelijkheid doordrongen, dat hij er zelfs in den Catechismus over handelt, om haar het volk te leeren en in te prenten; in verband waarmede dan ook krachtig wordt aangehouden, dat de dienaar des Woords bezitten moet, nauwkeurige kennis der Schrift, en een diepen blik in het menschele hart en leven, en een man moet zijn, die niets anders zoekt dan de eere Gods en de stichting der gemeente.

Het tweede hoofdstuk handelt over het belang van Calvijn's predication. Vooral wordt hier nadruk gelegd op het persoonlijk karakter van den prediker, dat in zijn preeken zoo sterk uitkomt. In zijn preeken laat Calvijn als in zijn ziel lezen. Hij preekte met zijn hart. Hij is zelf, wat het door hem gekozen familiewapen uitdrukt: een brandend hart, dat zich God tot een offerande aanbiedt. Ook zijn zijn preeken een spiegelbeeld van den tijd, actueel; zoodat de kennis van Calvijn's preeken ook noodig is, om hem in zijn volle beteekenis recht te kennen en te waardeeren.

In het derde hoofdstuk wordt de aandacht gevestigd op Calvijn's preeken, die ons zijn overgebleven. Tusschen de 3 en 4000 preeken zijn door Calvijn uitgesproken. Meestal preekte hij elke week vijfmaal, en in sommige gedeelten van het jaar tweemaal daags.

Hieruit kan men reeds afleiden, dat Calvijn zijn preeken niet eerst opschreef, ze dan van buiten leerde, om ze eindelijk, zoo goed en kwaad als het wilde, voor de gemeente op te zeggen.

Hij improviseerde steeds. Door een soort van stenographie werden zijn preeken, terwijl hij ze uitsprak, opgeteekend, dat te gemakkelijker kon geschieden wij hij, door asthmatische aandoeningen genoodzaakt was langzaam te spreken. Ook had Calvijn de gewoonte, om een geheele reeks Bijbelboeken achtereenvolgens in zijne predication te behandelen.

Hoofdstuk vijf handelt over den stijl van Calvijn's predication, welke met onderscheidene voorbeelden wordt aangewezen.

Dan volgt, in hoofdstuk zes, het echt Schriftuurlijk van Calvijn's predication. De H. Schrift is voor Calvijn de bron, waaraan hij put, en hij bejert zich, om den zin der Schrift aan het volk duidelijk te doen kennen en verstaan. Zijn uitlegging is de wettig vrije, en hij zoekt geen teksten om daarmede dogma's te bewijzen, maar leidt de dogma's uit de Schrift af, om zoo de waarheid Gods te brengen tot de conscientien der menschen.

Zoo komt de geleerde schrijver tot een zevende hoofdstuk, waarin hij bespreekt den inhoud van Calvijn's predication. Deze komt geheel overeen met de grondgedachte van Calvijn's wetenschap: de rechte kennis Gods en onzes zelfs, met de grondgedachte van geheel zijn leven: de eere Gods en de zaligheid der menschen. De behoudenis van den mensch geheel en alleen het werk van den Drieëenigen God.

In hoofdstuk 8 wordt de aandacht gevestigd op het actuele van Calvijn's predication.

Calvijn bestrijdt in zijn prediking de dwalingen van zijn tijd. Hij polemiseert vooral tegen de Roomschen. Maar hij laat daarbij niet na, te wijzen op demisstanden ook in de Gereformeerde kerk, de onverschilligheid, de traagheid, het gebrek aan vaderlandsliefde enz. Alles wordt in de preek ter sprake gebracht, tot onderwijzing, vermaning, bestraffing, maar ook tot vertroosting, waaraan het volk des Heeren in die dagen zoo groote behoefte had.

In het laatste en negende hoofdstuk komen de conclusien. Prof. Biesterveld stelt daarbij in 't licht de groote beteekenis van Calvijn voor de herleving der predikking en de levende verkondiging van Gods Woord, doch laat ook uitkomen, dat onze tijden weder andere eischen stellen aan den dienst des Woords, dan de dagen van Calvijn, vooral wat methode betreft. Maar van Calvijn moet geleerd worden Schriftuurlijk te preeken, populair, actueel, hartelijk te preeken, het licht van Gods Woord te laten schijnen op alle verhoudingen van het leven, van den enkele en van het geheel, van lichaam en ziel, van denken en kunnen, van gezin en maatschappij, van staat en kerk.

Hieraan volgen drie predicationen van Calvijn, zooals ze door hem zijn uitgesproken. Wij twijfelen er niet aan, of deze arbeid van den Kamper Hoogleraar zal met belangstelling en dankbaarheid in de kerk, ook in de zusterkerken buiten ons land, en niet het minst in de wereld der studierenden ontvangen worden. Ruste er een rijke zegen Gods op, als het hoogste loof voor schrijver en lezers.

Het boek: *Calvijn als Bedienaar des*

Woords, door P. Biesterveld, Hoogleraar aan de Theologische School te Kampen, is uitgegeven te Kampen bij J. H. Bos, 1897.

GISPEN.

ADVERTENTIE.

Getrouwd:
REMMELT LANNING
EN
GRIETJE SIKKEN.
NOORD-SLEEN, 9 Oct. '97.
ZUID-BARGE,

Door Gods goedheid is ons heden, voorspoedig, een welgeschapen dochter geboren.

T. NOORDEWIER
E. NOORDEWIER —
SIJPKENS.

MEPPEL,
6 Oct. 1897.

Vrijdag 22 Oct. hopen D. V. onze geliefde Ouders en Grootouders
ANDRIES JONKHOFF
EN
SAARTJE TULP
hunne 40-jarige Echt-
vereniging te herdenken.
Eben-Haëzer!
Hunne Kinderen, Behoud-
en Kleinkinderen.
GRONINGEN,
Oct. 1897.

Op 18 September trof ons een gevoelige slag. Na een langdurig en smartelijk lijden, nam de Heere van ons weg, onzen geliefden Echtgenoot en Vader

Lubbartus Witkop
Ferenga,

in den ouderdom van 55 jaar. Hoewel wij veel in hem verliezen, de wetenschap dat hij de rust des Heeren is ingegaan, troost ons in dezen weg.

WED. A. FERENGA
geb. HAM.

W. A. FERENGA.

MUSSELKANAAL,
Oct. '97.

Heden nam de Heere tot zich in de eeuwige rust onzen zeer geliefden President, den Heer

L. W. FERENGA.

Mocht hetgeen wij telkens Zondagsavonds uit zijn mond mochten hooren, ons tot een eeuwigen zegen worden.

Namens de Jongenvrijes-Ver.

Het Bestuur.

MUSSELKANAAL,
28 Sept. '97.

Het behaagde den Heere mijnen geliefden Echtgenoot en der kinderen zorgdragenden Vader

KLAAS BOON,

in den ouderdom van bijna 40 jaren tot zich te nemen.

Mede namens de Kinderen,
WED. H. BOON —

BURGER.

AMSTERDAM,
6 October 1897.

Heden overleed, in de hope des eeuwigen levens, onze geliefde Schoonzoon en Zwager, de heer

K. BOON.

Namens de Familie,
J. BURGER.

AMSTERDAM,
6 October 1897.

Heden overleed zacht en kalm, in de hope des eeuwigen levens, de Heer

Jan Thomas van Slooten,

in leven gepensd. commies-ontvanger.

Hij bereikte den leeftijd van 78 jaar en 5 maanden.

De weduwe VAN SLOOTEN en Familie.

WOLVEGA,
8 Oct. 1897.

Heden overleed, na een langdurig doch geduldig lijden, in de hope des eeuwigen levens, mijne geliefde Echtgenoot

GRIETJE WERKMAN,

in den ouderdom van ruim 76 jaar, waarvan ik ruim 33 jaar met haar in een gelukkigen echt vereenigd mocht zijn.

M. DEKKER.

WARFUM,
10 Oct. 1897.

H. H. BAKKERS!

Een JONGM., 23 j., zoekt plaatsing om zich verder te bekwaamen. Br. fr. Lett. P. aan den Boekh. K. J. ZOMER te FRANEKER.

ZAACSELGLOED WORDT VOOR STOVENVERWARMING

in kerken zeer aanbevolen, daar het geheel reuk- en walmloos is; het wordt in vele kerken met genoegen gebruikt

Een hectoliter als proef wordt gaarne verzonden en alleen bij volkomen voldoening à f 1,25 franco naaste boot of spoorweg-station in rekening gebracht.

Bij 10 tll minder in prijs Tot nadere inlichting is gaarne bereid, D. VERMEULEN.

Fabrikant in Zaagselgloed, te Nieuwendam

Huis-, School-, Zaal- en Kerk-

ORGELS.
in de grootste
verscheidenheid.

BREEBAART'S
ORGELHANDEL
Damrak 22 — Amsterdam.

Wegens concurrentie, worden 1000 BRIEFKAARTEN, met of zonder firma bedrukt, franco thuis geleverd

1e kwaliteit f 2,00
2e " - 1,75

1000 ENVELOPPES
gekleurd, met firma bedrukt, franco thuis,

1e kwaliteit f 2,00
2e " - 1,75

door de KAMPER BOEK- en STEENDRUKKERIJ van ZALSMAN.

De alom gebruike Vraagboekjes van Ds. H. E. GRAVEMEIJER:

**GEREFORMEERDE
GELOOFSLEER**

Bijb. Gesch. O. V.
id. id. N. V.

zijn uitgegeven door P. RAMAN firma P. HUISINGH te WINSCHOTEN.

H. H. Godsdienstleeraren kunnen ter kennismaking een present-exemplaar bekomen.

Is verschenen:
**Calvijn als
Bedienaar des Woords**

DOOR

P. BIESTERVELD,

Hoogleraar aan de Theol. School te Kampen.

Prijs f 1,75.

J. H. BOS.

KAMPEN.

TRAKTAATJES.

Bij den Uitgever A. G. D. GERRITSEN te BRUKELLEN is vanwege het Geref. Traktaatgen. „Filippus” verschenen en bij alle solide boekh. verkrijgbaar gesteld:

Prijs:

CIX. Het leven des geloofs, door R. Erskine 2 et.
CX. Aan Israël, door W. G. Stevens 2 1/2 „
36. Een viertal brieven 1 „
39. De Rustdag 1 „
41. Mijn Slavernijboek. 1 „
(Gekleurd papier, plaatje)
262. Tentoonstellingen 1 1/2 „
263. Ik mag toch gelooven wat ik wil? 1/2 „
264. De jeugdige Getuige 1 „

Hollandsche, Amerikaansche, Fransche, Duitsche en Belgische

VULREGULATEURKACHELS,

die den geheelen winter doorbranden, in de meeste soorten in voorraad. Tegelpaten, nitsluitend Engelsche tegels, in alle grootten. Prijscouranten en teekeningen op aanvraag franco.

W. WIERSINGA,
Apeldoorn A 280.

Heden verscheen bij de Firma G. J. REITS te Groningen,

De 11e druk van:

H. DE COCK, Handleiding,

ten gebruike van hen, die onderwezen worden in het Kort Begrip der Christelijke Religie.

H. H. Predikanten wordt, op aanvraag, gaarne een pres. expl. ter kennismaking toegezonden.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering. Gevestigd te Amsterdam, Keizersgracht 729. Maatschappelijk Kapitaal: EEN MILLIOEN GULDEN.

Commissionarissen: Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, H. W. VAN MARLE, — deze door de verze-kerden gekozen — Jhr Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE en H. SERET.

Directeur: H. J. VAN VULPEN.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen KAPITAAL en LIJFRENTE tot elk bedrag.

Aanvragen om Agentschap te richten tot de Directie of tot de Inspecteurs der Maatschappij, H. C. SCHREGARDUS, te Groningen, J. BOMERS, te Arnhem, A. VOETS, te Rotterdam, en G. GRANEVELD, te Voorschoten.

De Maatschappij geeft „COMBINATIE-POLISSEN” af, waarop bijzonderlijk de aandacht wordt gevestigd.

Prospectus op aanvraag verkrijgbaar.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-schenen:

TIJDTAFEL

VAN DE

GESCHIEDENIS DES VADERLANDS, in drie leerkringen,

DOOR

R. v. WAGENINGEN Pz.

Hoofd der school te Zuidwilde.

Tweede druk.

10 cent.

NIEUW KERKELIJK HANDBOEK.

De 21ste jaargang gaat 1 Nov. a.s. ter perse en zal medio Febr. d. a. v. het licht zien.

De gewone jaarlijksche circulaire is verzonden. Het Handboek kost bij doorlopend abonnement f 2,—, bij intekening voor een enkelen jaargang f 2,15.

Men abonneert en teekent in bij den ondergeteekende.

Bij tijdige aanvraag gelegenheid tot plaatsing van advertentie op de eerste en de laatste bladzijden van het Boek.

M. W. L. van ALPHEN SR.

VOORBURG, Oct. 1897.

Uitgaven van ZALSMAN te KAMPEN.

URSINUS, verklaring Heid.

Catechismus f 7,50

CALVIJN, Institutie 3 dln. - 6,—

» Evangelien 3 dln. - 6,—

(Nog dit jaar verschijnen de laatste aflev.)

Kerkelijk Handboekje - 1,25

JAMES, Het huisgezin - 1,80

» Geschenk van een

Christ. vader - 2,20

JAMES, Bestuur en aanmoediging - 0,60

JAMES, Gids voor den jongeling - 0,50

Officiële stukken, betreffende den uitgang uit het N. H. Kerkg.

VERHAGEN, Geschiedenis der Afscheiding - 1,50

GISPEN, Verklaring der Ned. Ger. Geloofsbelijdenis - 1,50

BAVINCK, Katholiciteit van Christendom en Kerk - 0,70

BAVINCK, De algemeene genade - 0,70

BIESTERVELD, A. Hype-rius, als Homileet - 1,75

BIESTERVELD, Hooge belang der Ambtelijke vakken - 0,60

NOORDTJII, Hebreeuwsche Spraakkunst geb. - 5,85

NOORDTJII, De leer van Jezus en de Apostelen - 0,60

WIELENGA, Het karakter der Kerkgeschiedenis - 0,60

DE COCK, Geref. Kerkre-geering - 0,75

VLIEG, Synchr. Overz. Kerkgesch. - 0,40

BECK, Emp. Psychologie en Logika - 1,75

VAN ANDEL, van Adam tot Abraham - 1,25

VAN ANDEL, Mozaïsche wet- - 1,25

» » Paulus' Evan-gelie - 1,90

VAN ANDEL, Uit de schriften - 0,75

De meeste dezer werken zijn ook ge-bonden te bekomen, tegen geringe prijs-verhooging.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Is verschenen en alom ver-rijgbaar:

EEN LAMP VOOR DEN VOET.
Scheurkalender voor 1898

DOOR

E. J. VEENENDAAL.

40 cent.

Met premie: **Witmond, de Schildknaap** voor 30 ct. in plaats van 75 ct.

Deze meer en meer gewilde scheurkalender heeft een der fraaiste schilden.

Dat voor 1898 is o. a. voorzien van het portret van H. M. de Koningin, die het volgende jaar D. V. deregering zal aanvaarden. De inhoud is goed. Wie heeft in zijn jeugd den Heer E. J. Veenendaal niet leeren kennen in zijn schoolboekjes.

De premie: **Witmond, de Schildknaap**, was sedert jaren uitverkocht. De 1e druk kostte f 1,—; nu 30 ct. voor hen die op den scheurkalender intekenen.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer J. Wigboldus te Bedum f 57; door den heer K. Bakker te Heer Hugowaard f 23; door den heer K. Rollman te Bodegraven, van V. W. te O. 11, door den heer R. Berkenbosch Jz. te Hoogeveen f 82,50, door den heer C. Lijesen te Beverwijk van Ds. v. R. f 15, van den heer H. Moll te Amsterdam f 25, van den heer H. W. f 25, door den heer J. Hartkamp te Maassluis f 38, (1896).

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit.)

Van de Geref. kerk te Maasland B f 42,84 1/2; van idem te Amstelveen f 8,79; van idem te Ambt Vollenhoven A f 4,02; van idem te Delft B f 28,32 1/2 (halve coll.).

Aan Schenkingen:

Van A. N. H. te C. f 10; door Ds. R. Mulder te Haarlem, gevonden in de kerkcollecte te Velzen f 1,50; door den heer G. de Lugt te Scheveningen, van D. J. te S. f 2; door den heer W. Hovy van Mevr. S. V. te U. f 100; gevonden in de collecte te Delft f 0,50; door den heer H. Rollman te Bodegraven van N. N. te A. f 10.

Voor het Studiefonds:

Door Ds. J. B. M. G. Wolf te Maasland 3m. bijdrage van de halve stuv. vereei-ging f 42.

Voor de Bibliotheek: (sinds Juni '97.)

Van den uitgever: G. Kramer, Het ver-band tusschen Doop en Wedergeboorte.

Van de Ned. Vredelovd: Bulletins der Congrès de la Paix; benevens verschillende geschriften omtrent het doel van den Bond.

Van Gedepp. Staten van Groningen: Ver-slag der provincie Groningen, over 1896.

Van Dr. Honig: Reitsma en v. Veen, Acta der Prov. en Part. Synode VI.

Van the Holland Society of New-York: Yearbook, 1897.

Van de Centrale Commissie voor de Statistiek: Bijdragen, VI; Jaarcijfers, 1896.

Van het Departement van Onderwijs der Z.-Afrik. Republiek: Verslagen van den staat van het onderwijs, 1896.

Van den heer J. Bergmans te Pretoria: v. Oordt, Slagtersnek; Staatsalmanak der Z.-Afrik. Republ. voor 1897; Raad van Examinatoren, kalender voor 1897; Almanak der Geref. kerk in Z.-Afrika, voor 1897.

S. J. SEEFAT,

Penningmeester.

Hilversum.

Stoomdruk van ZALSMAN te Kampen.

Vergadering van de Classis Amsterdamsche Gereformeerde kerken

op Woensdag 8 September 1897 in de kerkraads-kamer der Geref. kerk te Amsterdam.

(Verkort overgenomen.)

Aan de vereeniging tegen de Prostitutie zal een extract uit de notulen der vorige vergadering worden gezonden.

Bij onderzoek naar Art. 41 D. K. vraagt de kerk van Bussum inlichting aangaande een tuchtzaak, welke wordt gegeven. De kerk van Sloterdijk deelt mede, dat daar ter plaatse eene school met den Bijbel geopend is, aanvankelijk met 33 leerlingen, welke school in verband staat met den kerkeraad.

Naar aanleiding van de vraag aangaande de ineen-smelting der nog gedeelde kerken A en B binnen de Classis, wordt bepaald, dat die vraag op elke vergadering der Classis zal worden gedaan.

De Wageningen drukt zijn blijdschap uit over het voorrecht van de 25-jarige ambtsbediening der predikanten A. Brouwer en B. van Schelven, waarmede de vergadering instemt.

Hoewel de collecte voor het fonds, ter ondersteuning van de Em. predikanten, -weduwen en -wezen na 31 December dienen moet ter ondersteuning van de Hulpbehoevende kerken, om hare Em. pred. enz. te verzorgen, zal zij toch op denzelfden voet worden gehouden.

Aanvraag wordt gedaan door de kerk van Muidersburg, om als Hulpbehoevende kerk in aanmerking te komen. Deze wordt gesteld in handen van de deputaten ad hoc.

Ter tafel is de acte van ineen-smelting der beide kerken A en B te Amsterdam, welke eensluidend door de kerken is ingezonden.

Hierbij zijn gevoegd bezwaarschriften van eenige kerkeraadsleden, ond-kerkeraadsleden en gemeentelieden uit de kerk A.

Na overweging van de daarin uitgedrukte bezwaren, en na zich overtuigd te hebben, dat de beide kerkeraadsleden de bepalingen der Synode, inzake de ineen-smelting der plaatselijke kerken, hadden opgevolgd, oordeelt de Classis, dat er geen termen bestaan, de ineen-smelting der kerken, voorzover haar betreft, ongedaan te laten, tengevolge waarvan deze een volgend feit is.

Hieraan zal mededeeling gedaan worden aan de deputaten ter correspondentie met de Hoope Overheid en aan de kerkeraadsleden der beide kerken.

Aan de bezwaarde broeders zal door twee afgevaardigden de schriftelijke kennisgeving van het besluit der Classis worden ter hand gesteld, om zoo noodig nog nadere toelichting te geven.

(Kerkblad No. 41.)

Kort Verslag van de Vergadering der Classe 's-Gravenhage.

gehouden 14 Sept. 1897.

Gelezen wordt een schrijven van Ds. van Kasteel,

waarin Zew. er op wijst, dat eene der kerken dezer Classis nog een bijdrage verschuldigd is in de proceskosten. De Classis dringt er bij deze kerk op aan, die bijdrage te voldoen.

De afgevaardigden van De Lier brengen verslag uit over den arbeid aan den Maasdijk. Vrij geregeld kon aldaar het Woord worden bedien, onder medewerking van de predikanten uit den omtrek. Geadviseerd wordt, den arbeid op denzelfden voet voort te zetten.

Namens de Prov. deputaten voor Hulpbeh. kerken deelt Br. Heijman mede, dat zij voor den gang van zaken tot op 31 Dec. a.s. nog noodig hebben f 1000,—, waarvan f 150,— voor rekening komt der Classe 's-Gravenhage. Besloten wordt, dit bedrag te voldoen uit de Classicale kas voor Hulpbehoevende kerken.

Uit eene der kerken komen thans twee broeders ter vergadering, zich beklagend, dat hun kerkeraad weigert om leden der gemeente, die zich misgaan hebben, in behandeling te nemen. Nadat de Classis zich van deze zaak op de hoogte heeft gesteld, deelt zij dezen broeders mede, dat zij eerst zelf bedoelde leden moeten vermanen, overeenkomstig den regel ons in Matth. 18 gegeven; en dat eerst, als onderling vermaan vruchteloos blijkt, zij tot den kerkeraad mogen gaan, maar dan met eene welomschreven klacht; en dat dan de kerkeraad bereid zal wezen deze zaak in kerkelijke behandeling te nemen.

Thans komt ter sprake het volgende voorstel: »Elke kerk zorge zelve voor hare emeriti pred. pred-weduwen of -wezen, en de bijdragen voor deze verzorging buiten de Classis worden gevonden uit een omslag over die kerken, welke thans geen emeriti pred. pred-weduwen of -wezen te verzorgen hebben." In verband hiermee deelt Scheveningen A mede, dat zij, mits zij niet behoefte bij te dragen in de verzorging van emeriti van andere kerken, zelve voor het pension harer predikants-weduwen zorgen zal. Daar echter de andere kerken die een emeritus of eene predikants-weduwe te verzorgen hebben, eene dergelijke belofte niet kunnen doen, kan op bovengenoemd voorstel niet verder worden ingegaan. Op de volgende Classicale vergadering zal de omslag over de verschillende kerken worden vastgesteld.

Een voorstel om de collecten voor Hulpbehoevende kerken af te schaffen en te vervangen door een omslag over de kerken der Classe kan geen steun vinden.

Naar aanleiding van eene ingekomene circulaire van Curatoren der Theol. School, worden tot deputaten tot behartiging der financiële belangen der Theol. School binnen de Classe, benoemd Ds. K. Troost en Ds. S. O. Los.

De deputatie tot correspondentie met de kerken in Transvaal wordt opgeheven.

(Kerkblad No. 40)

Vergadering van de Classis Rotterdam.

gehouden den 14 September 1897.

Rapporten komen in:

a. Van de deputaten om de Classicale kosten naar billijken maatstat te verdeelen.

Hun advies wordt met enkele wijziging door de Classis aanvaard.

b. Van de jongste Prov. Synode, bepaaldelijk betreffende de regeling ten opzichte van hulpvoorziening voor Emeritaats-tractementen, Hulpbehoevende kerken enz. in de Provincie.

De Classis maakt voor deze zaak eene regeling, ten einde de vermoedelijk noodige gelden te verkrijgen, maar behoudt zich het recht voor om later op deze zaak nader in te gaan, wat betreft 't recht en de saamstelling der deputaten.

Een schrijven van de Curatoren der Theol. School geeft aanleiding aan de Classe, om aan de kerk van Rotterdam A de behartiging van de stoffelijke belangen van de voornoemde inrichting in de kerken dezer Classe op te dragen, en in verband daarmee bij alle kerken er op aan te dringen, om in haar midden een broeder aan te wijzen, die zich met deze zaak bemoeie.

Over de vraag van Charlois: »Op welke wijze moet de arbeid der Zending in de plaatselijke kerken geregeld worden om het beginsel, op de I.L. gehouden Gen. Synode als uitgangspunt genomen, »in den arbeid der Zending op doeltreffende wijze »in praktijk te brengen?" — wordt beslissing genomen, met op te dragen aan de broeders Lion Cachet, v. Haeringen en Sillevius Smit der volgende Classis te dienen met een bijl. voorstel in deze materie.

(Kerkblad No. 41.)

Kort Verslag van de Vergadering der Classe Tholen.

gehouden te Bergen op Zoon 22 Sept. '97.

Te half twaalf begint 't peremptoir examen van Cand. R. van de Kamp. Ds. J. de Koning examineert in Symboliek en Pastoraal. Ds. O. Los in Dogmatiek en Ethiek. Ds. v. Dijk in Exegese N. Test. en Kerkrecht. Ds. v. d. Kooi in Exegese O. Test., Bibliographie en Homiletiek. Br. J. van Boven in Kerkgeschiedenis en br. van Oostende in Catechietiek.

Tegen half zeven is 't examen afgelopen en na gunstig judicium der aanwezige deputaten, naar art. 49, wordt de examinator met alle stemmen tot de H. Bediening toegelaten. De praeses wenscht hem in naam der Classe hartelijk geluk met dezen dag en spreekt den wensch uit, dat hij weldra in Anna-Jacoba-Polder (St. Philipsland) als een rechte Philippus 't Evangelie mag bedienen. Voor dat Ds. J. de Koning, de nestor der Classe, over dezen afgedanen arbeid des Heeren zegen afsmeekt, en voor

de hulp en ondersteuning dankt, zingt de Classe, met verschillende hospitaanten, den examinatus Ps. 134 : 3 toe.

Br. v. d. Kamp onderteekent nu 't verbindings-formulier en verlaat na een woord van hartelijken dank de vergadering, die nu de afgebroken werkzaamheden voortzet.

Een schrijven van 't Curatorium van de Theol. School wordt wegens den vergaderings-tijd tot de volgende Classe aangehouden.

(Kerkblad No. 41.)

Kort Verslag van de Vergadering der Classis Amersfoort.

gehouden te Baarn op 5 Oct. 1897.

De kerken van Amersfoort A en B worden voor den hoofdelijken omslag voortaan tot de 1ste klasse gerekend.

Bij de rondvraag naar Art. 41 K. O. wordt enkele kerken het gevraagde advies inzake tuchtzaken verstrekt.

De kerk van Veenendaal deelt nog mede, dat de trouwgeblevene leden van kerk A, wier kerkeraad het kerkverband met de Geref. kerken verbroken heeft, zijn opgenomen in kerk B, en daardoor thans te Veenendaal maar één Gereformeerde kerk bestaat.

Hieraan zal worden kennis gegeven aan de Regeering en vanwege de Classis aan de deputaten voor de correspondentie met de Hoope Overheid.

De kerk van Renswoude vraagt f 100, om daardoor gedurende den winter in de bediening des Woords te kunnen voorzien. De Classis staat de gevraagde som toe, maar besluit tevens voor die kerk op de Particuliere Synode van het volgende jaar f 50 te vragen uit de kas voor Hulpbehoevende kerken.

Maartensdijk vraagt hulp voor den dienst des Woords en de catechisatie. Door den consulent zal hierin zooveel mogelijk worden voorzien.

Een missive van de Curatoren der Theol. School wordt gelezen en besproken. Naar aanleiding hiervan wordt Ds. A. M. Donner benoemd tot Classicaal correspondent voor de Theol. School. Elke kerk zal binnen 14 dagen aan den Classicalen correspondent den naam van een persoon opgeven, die voor plaatselijken correspondent geschikt kan worden geacht.

Een schrijven namens deputaten van de Particuliere Synode, belast met de belangen der Emeriti pred. pred-weduwen en -wezen, wordt voor kennisgeving aangenomen.

Met het oog op een mogelijk praeparatoir examen op de volgende Classicale vergadering worden de examen-vakken aldus verdeeld: Exegese O. T. Ds. W. den Hengst; Exegese N. T. Ds. A. M. Donner; Leerstellige Godgeleerdheid Dr. G. van Goor; terwijl Ds. A. van der Sluys een tekst zal opgeven voor een te houden predikatie.

Stichtelijke Lector.

Het hemelsch gezicht en de groote beproeving van Paulus.

I Cor. 13 : 1—9.

Bij het lezen van dit gedeelte der Heilige Schrift zullen velen gevoelen, dat hier over eene hoogverhevene gebeurtenis gesproken wordt, maar ook over eene gebeurtenis, in vele opzichten moeilijk om te verstaan. Het zou daarom wel kunnen geschieden, dat de een of ander dacht, de bepeinsing van dezen tekst, zal slechts op onvruchtbare bespiegelingen uitloopen; maar lezers, wanneer wij bedenken, dat hier eene openbaring van de geschiedenis eens Apostels is, wanneer wij verder bedenken, dat de Schrift zegt: »al wat geschreven is, is tot leering geschreven," dan zou niet aan de Schrift, maar aan ons het onvruchtbare te wijten zijn.

Bij nadenken vinden we ook in dit gedeelte der H. S. een rijkdom, een overvloed van voedsel niet alleen voor den vergewonderde, maar ook voor hen, die bij aanvang den weg des levens bewandelen.

Uit het geheele beloop van dezen brief, vooral uit de voorgaande hoofdstukken, blijkt de tegenstand van velen door Paulus te verduren. Valsche leeraren wilden hem in verdenking brengen. Zij zochten hem van zijn roem te berooven, om op de puinhoopen van zijn roem, den hunnen op te hoogen. Dit mocht Paulus niet gedoogen; hij wijst op de merkteekenen van een waar dienaar van Christus, op de voorrechten aan hem te beurt gevallen, en toont aan, dat, zoo iemand redenen had te roemen, dan hij, wijl hij met zoovele heerlijke gezichten was bedeeld. Maar hij wilde den schijn van zelfverheffing niet op zich laden en liever roemen in zijne zwakheid, d.i. van die zaken spreken, waarin de Heere hem had bekrachtigd.

»Te roemen is mij waarlijk niet oorbaar; want ik zal komen tot gezichten en openbaringen des Heeren." Het betaamt mij, geeft hij hierin te kennen, volstrekt niet te roemen; en indien het uitkwam, hoe hij was bewelddigd, wil hij dit herinneren in nederigheid. »Ik ken een mensch in Christus vóór veertien jaren (of het geschied zij in het lichaam, weet ik niet, God weet het), dat de zoodanige opgetrokken is geweest tot in den derden hemel."

Het lijdt geen twijfel, of de Apostel spreekt hier van zichzelf, want wat zoude het beduiden, dat hij een ander voorbeeld aanhaalde? Hij sprak immers

van zichzelf, en uit vers 7 blijkt het zonneklaar, dat hij niemand anders dan zichzelf bedoelde. Maar waarom beoemde hij zich op deze wijze, waarom zijn naam verzwegen? Het was zijne nederigheid, zijn ootmoed; hij wilde den schijn vermijden, alsof hij zich hooger dan anderen wilde voordoen. Hij noemt zich een mensch, een zondaar, maar toch »een mensch in Christus." Zie hier tevens den sleutel om het raadselachtige te ontraadselen. Door het geloof met Christus vereenigd, was hij met den mantel der gerechtigheid bekleed, daarom ook alleen kon de hemel der heerlijkheid worden geopend.

Dat was gebeurd 14 jaren geleden, in het achtste jaar nadat hij werd bekeerd. Hij was thans 44 jaren oud, en had er geen melding van gemaakt. Vroeger was het niet noodig, ook nu zou hij het niet gedaan hebben, was het niet, om zijne bediening te bevestigen, noodzakelijk geweest.

Hetgeen hij aan de gemeente voorhield: »zoekt de dingen die boven zijn!" had hij zelf doorleefd. Hoe dikwerf zal hij haar hebben bezig gehouden met de heerlijkheid van de stad, die fundamenteel heeft; hoe dikwerf zal hij reikhalzend hebben uitgezien naar het uur zijner ontbinding, dat hem met Christus zou vereenigen.

»Of het in het lichaam, of buiten het lichaam geschied zij, weet ik niet, God weet het."

Of de ziel van het lichaam gescheiden was geweest, of hem in eene verrukking van zinnen het hemelsche gezicht was getoond, hij kon het niet uitmaken; maar hij wist, het was geschied, het was geen droom geweest, hij was opgetrokken tot in den derden hemel," in den hemel der heerlijkheid. Terwijl hij bezig was te bedenken de dingen van het rijk Gods, terwijl het aardsche hem ontzoon, werd hij opgenomen in den hemel der heerlijkheid, daar waar God zijn troon heeft, waar de zielen der verlostten zijn, waar het heilig Hallelujah door hen wordt aangeheven.

Hij noemt het »onnisprekkelijk," niet dat hij het niet meer wist, hij wist het zeker, maar, omdat er geene menschelijke taal bestond geschikt, om wat hij zag naar waarheid uit te drukken. Hij zag daar de hemelsche heerlijkheid, hij hoorde daar zingen, het lofied der cherubim klonk in zijne ooren; hij had zelfs meer gehoord dan in de Heilige Schrift is ternerdgesteld, maar dat grootere kon ook onder geene bewoordingen worden gebracht.

Zou zich daarop nu de apostel verheffen?

Hij zal willen te kennen geven, of schoon hij vele voorrechten had, hij wil zich niet verheffen, ja, op die voortreffelijke hemelsche openbaring wilde hij zich niet verheffen, alsof hij meerder was dan de andere apostelen. Hij achtte het zeker hoog, zoo buitengewoon van God beweldadigd te zijn, doch »roemde liever in zijne zwakheid," om te toonen wat de Heere in hem teweegbracht, opdat niet hij, maar de Heere de eer zou ontegenen.

Zoo ook had de Heere hem onderwezen: »En opdat ik mij door de uitenemendheid der openbaringen niet zou verheffen, zoo is mij gegeven een scherpe doorn in het vleesch, namelijk een engel des Satans, dat hij mij met vuisten slaan zou."

Op dit heerlijk gezicht was eene groote beproeving, eene groote verandering gevolgd. Sommigen meenen, dat dit terstond is geschied, dat de Satan terstond aanwezig was. Wij vinden voor deze meening geen grond. Wij denken aan iets, dat hij zijn geheele leven behield, aan eenige lichamelijke kwaal, eenig heimelijk ongemak in het lichaam, dat wellicht de kiescheheid verbiedt te uiten.

Die kwaal veroorzaakte veel pijn. Doch dit was het niet alleen. Daarenboven leed hij aanvechtingen van den vorst der duisternis, die twijfelingen in de ziel werpt, door allerlei Godslasterlijke gedachten weet te beroeren, van God zoekt af te leiden, die, zooals de apostel hetzelfde zegt, een brullende leeuw is, rondgaande om te verslinden.

Paulus zuchtte, bad, pleitte, worstelde met God. De Heere zelf schrijft het ernstig bidden voor. Wellicht had hij zich terstond verhooring voorgesteld. O, dringend zal hij hebben gebeden, vurig geworsteld, maar neen, niet terstond, ook niet zoo, als hij zich ze had voorgesteld, kwam de verhooring.

Wij zien, wat Paulus ondervond, »opdat hij zich niet zou verheffen." Dus blijkt het, dat de mensch geneigd is zich te verhoovaardigen. Paulus had zooveel boven velen en daarop had hij zich niet verhoovaardigd, maar nu had hij iets zeer bijzonders, en daarom achtte de Heere het noodig, hem niet slechts een doorn in het vleesch te geven, maar ook een engel des Satans toe te staan, hem met vuisten te slaan.

Des Heeren genade was hem genoeg. Deze moest hem immers genoeg zijn. Genade had hem verkoren. Genade had hem vrijgekocht. Genade had hem opgezocht. Genade had hem rijkelijk bewelddigd. Genade had hem voor rekening genomen! 's Heeren kracht zou in zijne zwakheid worden volbracht.

Het was hem ook genoeg: Hij wilde liever roemen in zijne zwakheid, in zijne hulpeloosheid, waarin de Heere hem bewaarde, hem staande hield, om hem eindelijk over alles te doen zegepralen.

(Wordt vervolgd.)

NOTTEN.

Buitenlandsche Kerken.

Een Sionisten-congres te Bazel. Sedert eenigen tijd is er onder de Joden eene beweging ten gunste van landverhuizing naar Palestina. Vrucht van die beweging is de oprichting van een »Sionisten-vereeniging", die zich de bevordering van landverhuizing op groote schaal ten doel stelt, om dan later tot de oprichting van een Joodschen staat onder de suzeriniteit van den Sultan te komen.

Deze vereeniging hield van 29—31 Aug. haar congres te Bazel, waar ongeveer 200 Joden uit Palestina, uit bijna alle landen van Europa en uit Amerika tegenwoordig waren.

Op dit congres is het program der vereeniging aldus geformuleerd: »Het Sionisme heeft ten doel voor het Joodsche volk eene door het recht verzekerde woonplaats in Palestina te verkrijgen. Ter bereiking van dit doel beveelt het congres de volgende middelen aan: 1 Aan Joodsche boeren en handwerkslieden eene plaats in Palestina te bezorgen; 2 Nadere aansluiting van het geheele Jodendom; 3 Versterking van het Joodsche nationaliteitsgevoel en van het volksbewustzijn. 4 Voorbereidende stappen te doen tot het verkrijgen van de toestemming, die voor de bereiking van het Sionistisch doel noodig is.

Over dit congres heeft de »Bazelsche Volksbode" een artikel geschreven, dat wij overnemen, omdat wij daaruit den geest leeren kennen, die het Sionisme bezielt.

»De Sionisten weigeren openlijk den terugkeer naar hun land afhankelijk te maken van de belofte van een Messias. Hun devies is: »hulp u zelve", en de middelen, door welke zij hun doel willen bereiken, zijn vooral financiële en politieke. De tijdelijke voorzitter, die het congres opende, heeft o.a. gezegd: »wij hebben lang genoeg eene bovennatuurlijke verlossing verwacht, thans willen wij haar op natuurlijke wegen zoeken". Dit woord werd algemeen toegejuicht. Hij had geen minderen bijval, toen hij verklaarde den sultan des noods te willen beschouwen als een Messias en voorstelde hem per telegram de gehechtheid der vergadering mede te deelen.

»Tot voorzitter van het congres werd toen benoemd Dr. Herzl van Weenen, die onbewild verklaarde, dat de Joden zich bitterlijk bedrogen hebben in het koesteren van de hoop, dat zij allengs met andere menschen gelijk zouden staan. Zij zijn heden nog het voorwerp van algemeene verachting, en velen hunner hebben hunne eigene positie losgelaten. Het komt er nu op aan de verstrooiden en onverschilligen te verzamelen en hun te herinneren, dat zij Joden zijn. Voortaan moeten de Joden niet slechts geduld worden,

maar zij moeten erkend worden als een volk onder de andere volken. Dit kan niet geschieden dan door eene algemeene emigratie naar Palestina."

»Een Joodsch schrijver uit Parijs rapporteerde over den algemeenen toestand der Joden. Hij hing eene tamelijk sombere schilderij op en laakte zijne landgenooten, die uit verschillende beweegredenen het geloof der vaderen hebben prijs gegeven; hij wees op het feit, dat de groote kapitalisten onder de Joden door hun eigen volk veracht moeten zijn. Andere sprekers beklagden zich sterk over de onrechtvaardige behandelingen en vervolgingen, waaraan de Joden in vele landen bloot staan.

»In het algemeen zijn de Sionisten besloten een einde te maken aan de vernedering, die sedert eeuwen het deel van het volk geweest is.

»Wij kunnen zeker niet anders dan wenschen, dat Israël rust vinde. Maar wij vergeten niet, dat de Rabbinen tot zulke zonderlinge denkbeelden van den Messias en zijn werk gekomen zijn, dat de Sionisten geen groote dingen van dezen Messias verwachten kunnen."

Wij Christenen, die weten, dat de beloofde Zaligmaker in den persoon van Jezus Christus verschenen is, verblijden ons, dat de Joden in dit opzicht hunne ijdele hoop laten; maar de geest, waarin zij dit op het congres hebben gedaan, smart ons. De uitdrukkingen, waarin de sprekers hun opstand van de heiligste verwachtingen des Joodschen volks hebben uitgesproken, doen aan trotsheid en heiligschennis denken. Het is eene bedroevende zaak en het toont gebrek aan ernst bij het volk, dat men geen woord gezegd heeft van de hulp en den zegen Gods bij de behandeling van een onderwerp, dat zoo nauw verbonden is met het geloof des volks.

»Wij zullen afwachten, wat de Sionisten zullen worden met de hulp van den sultan en van het geld der Joden. Het is bevreesdend hen altijd te hooren klagen over het onrecht, waaraan het volk bloot staat en hen te hooren morren over hun toestand. Het zou veel beter zijn, dat zij den raad van den profet Jeremia opvolgden en klaagden over hunne zonden. Wij hopen, dat de Sionisten tot deze noodzakelijke belijdenis mogen komen; erkennen, dat zij zelve schuld hebben aan hun lot, en dat zij hunne aangeziichten keerden tot God, van wien alleen hulp komen kan."

Wij proeven hieruit den geest, die de Joden beheerscht, ook in hun ijveren voor het land der vaderen.

SCHOLTEN.

De koning van Siam Chulalong-Korn ontving vóór zijn vertrek uit Genève een brief van eenige Christelijke dames, waarin deze Z. M. ter herinnering aan zijn doortocht in Zwitserland een Engelsch exemplaar der H. Schrift aanboden. De predikant H. Appia schreef de opdracht in het Engelsch, en de koning heeft op een zeer hoffelijke wijze al degeanen bedankt, die hem dit geschenk toegesonden hadden.

†

Geref. Schoolonderwijs. Wie helpt?

De Vereeniging voor Geref. Schoolonderwijs heeft hulp nodig. Wij twifelen er niet aan, of de Gereformeerden in den lande willen Gereformerd schoolonderwijs. „Christelijk onderwijs” is te algemeen. „Een school met den Bijbel” zegt meer, doch niet genoeg. Het Gereformerd beginsel moet er bij ons volk weer in, en daarvoor moet ook het onderwijs, ook het lager onderwijs, dienst doen. De ongelovigen hebben dat goed begrepen. Ons Gereformerd volk begint dat ook langzamerhand beter te begrijpen. Met vele offeringen en inspanning van alle krachten worden er Gereformeerde Christelijke scholen gesticht en in stand gehouden. Geve de Heere, dat weldra aan de Gereformeerden in den lande *gelijk recht* gegund worde met de andere burgers, dan zullen zij niet meer genoodzaakt worden bij te dragen (in de belasting) voor een onderwijs, dat zij niet willen, maar alleen voor dat onderwijs, dat in overeenstemming is met hunne beginselen. Tot zoolang blijft het een worstelen om boven te komen en staande te blijven.

De Vereeniging voor Geref. Schoolonderwijs wil daarin gaarne een handje helpen. Doch om te kunnen helpen, moet zij gesteund worden door gebed en gaven.

Wie helpt? Er zijn er die helpen, Gode zij dank; doch er kan meer gedaan, en er moet beter gewerkt, zal de Vereeniging staande blijven.

Waarom niet beter gesteund wordt? Niet, omdat men de Vereeniging onnoedig acht. Neen, eene der oorzaken is, dat zij te veel *doodgewogen* wordt. Dat gaat met meer inrichtingen en vereenigingen zoo. Wanneer in een stad twee fabrieken staan, en men spreekt altijd over den eenen fabriekant, roemende zijne goederen, en de andere wordt niet genoemd, dan gaat de laatste er vanzelf onder. Welnu, er wordt tegenwoordig gesproken over vele stichtingen en vereenigingen, en van onze Vereeniging hoort men zoo niet. Geen wonder, dat de aandacht en de belangstelling van haar afgeleid wordt, en daarmee verlegt zich ook de goudstroom.

Wie dus helpt? Die eens over onze Vereeniging spreekt, en haar aanbeveelt bij ons Gereformerd volk.

Was er in iedere gemeente maar één, die in zijne plaats met de menschen sprak over onze Vereeniging, de belangstelling opwekte en er gelden voor verzamelde, dan zou zij weer meer opbloeien, en er zou ook meer kracht van haar uitgaan.

Wie helpt? Onze Sub-penningmeesters zullen gaarne hunne adressen weten, en door hunne bemiddeling de kas van den Penningmeester steunen. Wordt dit niet gedaan, gaan we van jaar tot jaar achteruit, dan zal het nauwelijks de moeite waard zijn, opnieuw voor 29 jaren rechtspersoonlijkheid aan te vragen.

Zegt ge, neen, de Vereeniging mag niet opgeheven; zij moet naast de zuster-vereenigingen blijven bestaan, dan vragen we nog eens: *wie helpt?*

In de hoop, dat er weldra uit heel het land stemmen opgaan, die zeggen: span mij er maar voor, ik zal doen wat ik kan, wordt dit woord in biddend opzien tot den Heere ter overweging der *Bazuin*-lezers aanbevolen door

den Penningmeester,
T. Bos.

Bedum.

Gereformerd Traktaat- „FILIPPUS.”

Derde Zending 1897.

Aan leden en corporaties wordt *gratis* en franco gezonden: De lijst der Uitgaven van „Filippus.”

	Prijs:
CIX. Het leven des geloofs, door R. Erskine	2 ct.
UX. Aan Israël, door W. G. Stevens	2 1/2 "
36. Een viertal Brieven	1 "
39. De Rustdag	1 "
41. Mijn Slavernijboek. (Ge- kleurd papier, plaatje)	1 "
262. Tentoonstellingen	1/2 "
263. Ik mag toch gelooven, wat ik wil?	1/2 "
264. De jeugdige Getuige	1 "

Beleefd verzoek.

Met het oog op het afdrukken onzer ledenlijst in het Jaarverslag verzoek ik ieder lid of corporatie, die 't bovenstaande 1 Nov. nog niet, of niet aan het juiste adres, mocht ontvangen hebben, mij daarvan even per briefkaart kennis te willen geven.

J. TER BORG,
Secretaris.

Wolvega, 9 Oct. 1897.

Militair Tehuis te Kampen.

In hartelijken dank ontvangen van den WelEd. heer Hoekema te Groningen, Singel

Van den H.E.Geb. heer. A. Ba-

ron Mackay

Mocht dit strekken tot meerdere giften voor zulk een edel doel voor onze militairen. De penningmeester zit met een ledige kas en moet veel betalen, ook al door de groote samenwerking van onze militairen. Moge de Heere nog vele harten bewerken tot milde bijdragen.

Namens het Bestuur,
H. v. Olst, Penningmeester.

Scheurkalenders naar Indië.

Onze hoop werd niet beschaamd. Neen, onze hoop werd niet beschaamd, de Heere heeft het wel gemaakt. Onze bede werd verhoord; den vurigen wensch onze harten heeft de Heere ons genadiglijk gegeven. Zijn Naam zij de ere!

Dank zij vooral toegebracht voor de twee milde giften van B. S. f 40,— en X. f 60,— beiden te 's-Gravenhage, waardoor ons ge-

loof zeer werd gesterkt en onze hope verlevendigd. De beide milde onbekende schenkers ontvangen onzen bijzonderen en hartelijken dank, en worden rijkelijk door den Heer gezegend!

Ook ruste 's Heeren zegen op de vriendelijke bekende en onbekende toezenders der volgende bijdragen:

J. L., te Kollum, f 2,50; G. A. K., te Rotterdam, f 2,34; Meijuffr. F., te Haarlem, f 1,48; Meijuffr. B., te Rotterdam, f 1,—; H. d. V. H., te Amsterdam, f 1,—; Mevr. H., te Scheveningen, f 0,50; L. G., te Leiden, f 2,50; M. A. R., te idem, f 1,—; D. J. L., te Axel, f 0,50; Mevr. N. N., te Rotterdam, f 2,50; Mevr. C. D. E., te 's-Gravenhage, f 1,—; Fr. B., te Twelloo, f 7,—; J. M., te Wassenaar, f 1,—; J. v. d. K., te idem, f 1,—; Meijuffr. S., te Heemstede, f 0,50; Meijuffr. A. M. V. E., te Zaandijk, f 2,50; R. M., te Rhoon, f 0,75; een Zuster, te Hilversum, f 1,—; Meijonkv. T., te Gouda, f 2,50; een werkvrouw, te Amsterdam, f 0,25; Broeder R. P., te Zaandam, bijeenverzameld, f 6,80; A. B., te Oosterhout, f 2,50; N. N., te Gouda, f 0,35; Jhr. M. P. A. J. v. d. B., te 's-Gravenhage, f 5,—; N. N., te Heerenveen, f 2,50; Meijuffr. J. d. B. en de Heer A. v. N., te Zwijndrecht, f 1,—; J. M., te Goes, f 1,—; N. N., te Bostel, f 0,50; F. L., te Zaandam, f 0,50; N. N., Polder Gelderland, f 1,50; J. N., te Delftschaven, f 1,—; Meijuffr. B., te W., f 1,50; J. v. A., te Spaarndam, f 1,—; Meijuffr. v. D., te Zaandam, f 1,—; J. A. M., te Zierikzee, f 1,—; S., te W., f 10,—; W. B., te Den Helder, f 1,—; vr. L., te Z., f 0,10; C. v. E., te Delft, f 0,10; D. B., Diaken te Leiden, f 1,—, gevonden in de collecte in kerk A.; Meijuffr. S., te G., f 1,50; Theodor en Augt., te Rotterdam, f 2,—, en 25 exx. Geillust. Volksblad; Z. H., te Hallum, f 1,—; 12 boekjes (gedichten) en 200 traktaaten van een Dame, te 's-Gravenhage; een pak exx. Geillust. Volksblad van N. N.

Met het vroeger vermelde ontvingen wij te zamen: f 245,17 1/2.

Moge de God der liefde en der genade nu de giften der rijkbeweldadigden en het penningke der armen zegenen en door zijnen Geest tot heil onzer Militairen in Nederlandsch-Indië doen strekken. Dit zij de bede van ons allen, die ons zoo bereidwillig hebben geholpen om een schat leetuur naar onze Oost te zenden. Er gaan nu heen: 900 kalenders, een partij boeken, platen, 2200 traktaaten en ruim 1200 exempl. Geillust. Volksblad.

Voor alles zegt hartelijk dank,

Uw aller dw. dienaar,

A. GRUYS SR.

Zaandam, (Molenpad 32),
4 Oct. 1897.

P. S. Nog nagekomen 2 pakken Geillust. Volksbladen van N. N. te Rotterdam; van Louise te Amsterdam 50 kalenders; zuster A. L. te Baarn f 1,—; Jansen te 's-Hage f 1,—; zuster D. te Meppel f 1,—.
8/10 '97.

Centrale Pastorale Conferentie.

De Centr. Past. Conferentie vergaderde Donderdag 2 Sept. j.l. te Utrecht, in de Oosterkerk aan de Maliebaan, die tot het houden der Conferentie door den kerkeraad der Geref. Kerk aldaar bereidwillig was afgestaan.

Van het Comité waren tegenwoordig de voorzitter Prov. L. Lindeboom te Kampen, en de secretaris Ds. J. Vonk te Maassluis, terwijl van Ds. J. J. Westerbeek van Eerten te Kampen bericht was ingekomen, dat hij door ambtsbezigheden verhinderd was de Conferentie bij te wonen. De vergadering was vrij goed, in aanmerking genomen de Provinciale Conferenties, die in de laatste jaren en soms zelfs tweemaal per jaar gehouden worden, druk bezocht. Wordt in den laatste tijd gedacht, dat deze Conferentie geen bezoekers meer zou vinden, hoe geheel anders bleek dit, nu uit niet minder dan zeven provinciën een tal van broeders, Bedienaren des Woords, Ouderlingen, Armverzorgers, en ook andere wel niet in 't ambt staande, maar toch belangstellende broeders in wat betrekking heeft op Gods Kerk en Koninkrijk, waren saamgekomen. En hoe goed was het elkander te zien, elkander de hand te drukken en met elkander te spreken over de dingen, die het Koninkrijk Gods aangaan. De Conferentie werd geopend door Ds. Vonk van Maassluis, die eerst liet zingen Ps. 119: 17, daarna las Joh. 17 en toen vooring in gebed, om over deze samenkomst des Heeren zegen af te smeeken. Een woord van hartelijk welkom werd nu door hem tot de saamgekomen broeders gericht, terwijl hij er tevens aan herinnerde, dat wij, zoowel ten opzichte van ons ambtelijk en kerkelijk als ons persoonlijk leven met den Apostel Paulus zullen moeten instemmen, als die Apostel in Phil. 3: 12 verklaart: „Niet dat ik het alreeds gekregen heb, of alreeds volmaakt ben”, doch zal het wel zijn ook met hem moeten kunnen verklaren: „maar ik jaag daar naar, of ik het ook grijpen mocht, wantoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben.” Hoe groot is de strijd, welke ook de dienaar des Heeren voor zichzelf te strijden heeft! En hoeveel is er inzonderheid in onze dagen niet noodig, om de Kerk des Heeren tot haar hoogste ideaal te brengen, waartoe de Heere haar wil hebben gebracht: n.l. tot de eenigheid des geloofs en der kennis van den Zoon Gods, tot een volkomen man, tot de mate van de grootheid der volheid van Christus. En toch, wat er ook tegen opkome, niets minder mogen we voor oogen hebben. En gevoelen we dan niet dit ideaal voor ons, niet alleen welke machten er zich tegen verheffen, zoals ook de strijd dezer dagen ons leert, maar ook onze zwakheden en menigvuldig gebrek, we gevoelen dan immers ook, dat we elkander noodig hebben; elkander, om met de gaven en krachten van den Heere ons verleend elkander voor te lichten, te bezielen en te sterken.

Is dit het doel ook dezer Conferentie,

geve de Heere, dat ze daartoe dan ook heide dienstbaar zij. Zij het heden een dag van broederlijk samenzijn; een samenzijn, dat onzen blik verruimt, onze kracht sterkt en alzoo de kerke onzes Gods ten goede kome.

Na dit korte openingswoord treedt Ds. van Proosdij op, die wegens het overlijden zijner moeder niet dacht ter vergadering te kunnen komen, maar om de broeders niet teleur te stellen toch gekomen is. De voorzitter Prof. Lindeboom, spreekt een woord van deelneming tot dezen in rouwe verkeerden broeder namens de vergadering uit en geeft er zijn blijdschap over te kennen, dat hij, hoezeer ook reden tot verontschuldiging hebbende, toch gekomen is, waarna Ds. van Proosdij op diens uitgedrukt verlangen als referent het eerst aan de beurt komt.

Het onderwerp van referent is: *Welke is onze roeping met het oog op de beweging onder de Gereformeerden in de Ned. Herv. Kerk?* Spreker schetst den toestand der Ned. Herv. Kerk; hoe zij de waarheden, voor welke onze vaders hun bloed hebben veel geacht, als waardeloos heeft ter zijde gesteld, tegen de de belijders der waarheid zich kant en alleen voor zelfbehoud ijvert. Hij verklaart, hoe zij inzonderheid tegen de Gereformeerden zich stelt en naar haar wezen en openbaring niet anders is, dan eene samenstelling van de meest heterogene bestanddeelen. Doch daaruit verklaart hij nu ook de rusteloze beweging, welke er thans in die Kerk waar te nemen en niet te vermijden is.

De strijd, welke thans in de Herv. Kerk gevoerd wordt, is die der Modernen, Ethischen en Gereformeerden:

der Modernen, die het Woord Gods als kenbron en toetssteen der waarheid hebben losgelaten en zelve willen hebben uitge-maakt, wat waarheid is en dan daaraan het hoogste gezag in de Kerk willen hebben toegekend;

der Ethischen, die niet zoo ver gaan, maar toch moeten komen, waar de Modernen thans zijn, aangezien zij het Woord Gods van zijne Goddelijke autoriteit hebben beroofd, de belijdenis der vaders hebben verlaten en daarom als met Ds. Zeijldner in zijn voordracht van 29 April '96 alle uitwendige autoriteit in het Koninkrijk Gods en misdien ook in de Kerk van Christus loochenen; der Gereformeerden, die met ons buigen voor het Woord Gods als de van God openbaarde waarheid en als nitdrinking dier waarheid met ons aanvaarden de belijdenis-schriften der Gereformeerde Kerken in Nederland en daarom ook met ons in den strijd voor Woord en Belijdenis tegen Modernen en Ethischen optrekken.

Hoe moeielijk te verklaren, feit echter is, dat zij kerkrechtelijk niet naast, maar tegenover ons positie nemen. Zij veroordeelen de daad van '34 en '86; doleantie zowel als separatie worden door hen niet zelden gesmaad en verworpen. En hoewel verklaarbaar uit hun eigenaardige kerkelijke positie, mag het voorzeker niet anders dan *grievend* heeten, dat zij soms eer Modernen en Ethischen de hand reiken, dan ons Gereformeerden, die wat de belijdenis aangaat met hen eenes geestes zijn.

Welke positie nemen de Gereformeerden in de Herv. Kerk in?

Zij achten zich geroepen, in den weg van trouwe plichtvervulling aan het herstel dier Kerk te arbeiden. Zij stellen zich ten doel die Kerk van haar bestuursmacht te bevrijden en naar den eisch van het Gereformerd beginsel te reformeeren. Tot welke uitkomst echter deze beweging leidt, kan ons de historie leeren, welke Dr. Hoedemaker en de zijnen in den laatste tijd gemaakt hebben; zij moeten eindigen in valsche lijdelijkheid, met in niets doen en lijdelijk wachten hun sterkte te zoeken.

En wat nu aangaat onze roeping! Wij hebben die beweging met belangstelling gade te slaan, doch altijd zoo, dat wij

1o. acht geven op de lessen der historie, welke achter ons ligt;
2o. dat onze houding tegenover hen zij in overeenstemming met onze belijdenis;
3o. dat wij niet ophouden te waken voor ons zelve.

Bij punt één haalt spreker enkele zinsneden aan uit: „De klacht tegen Calvin van de Nicodemieten”, een oud geschrift van Calvin, en uit: „Het land van Rembrand door Busken Huët.” Bij punt twee toont hij aan, dat onze houding moet zijn die van een voortdurend getuigenis, doch met verwijdering van alles, wat in het geringste op schelden gelijk. De beginselen moeten op den voorgrond staan, al wat persoonlijk is worden gemeden. En onder punt drie waarschuwt hij tegen het gevaar van sektarisme, dat ook ons bedreigt.

Nadat dit alleszins belangrijk referaat is uitgesproken, wordt gelegenheid gegeven om met den referent van gedachten te wisselen of nadere inlichting te vragen.

Daarvan wordt door enkele broeders gebruik gemaakt.

Gevraagd wordt, of wij niet den schijn geven, dat wij aan de worsteling, die de Gereformeerden in de Herv. Kerk hebben, geen deel nemen en ook of het niet zijn nut kan hebben, dat we met deze broeders eene samenspreking zoeken?

Referent antwoordt, dat hij van samenspreking in den zin van een formeel twist-gesprek geen heil verwacht; hij vreest, dat meer verwijdering dan toenadering daarvan het gevolg zal zijn. Een broederlijke samenspreking echter, indien deze mogelijk is, zou ook hij zeer gewenscht achten. De Geref. broeders in de Herv. Kerk nemen een tweerlei positie in. Zij stellen zich tegen het kwaad in eigen Kerk en tegen ons; zij kunnen met ons niet meegaan en moeten daarom iets zoeken, dat beter is dan Scheiding en Doleantie. Vandaar dan ook, dat er bij hen nog geen begeerte of genegenheid tot eene samenspreking zal gevonden worden. Hun standpunt achten zij beter dan dat der Gereformeerden in de Geref. Kerk. Wij hebben, zoo beweren zij, niet van noode, dat zij op ons ziet. Wat onze verhouding tegenover hen betreft, oordeelt referent, dat

die menigwerf anders en beter kon zijn. Wij hebben meer te waardeeren, wat er door hen in het belang van de Gereformeerde beginselen gedaan wordt en zelve er voor te zorgen, dat die beginselen meer op elk levenssterrein van toepassing komen.

De opmerking wordt nog gemaakt, dat men niet alleen den nadruk moet leggen op de roeping der Gereformeerden in de Herv. Kerk tegenover ons, maar dat wij ook en allereerst hebben te vragen, wat is onze roeping in betrekking tot hen. Er dient gemeenschap, onderhandeling gezocht. En dat kan niet van één kant komen, één moet de eerste zijn. Dr. Hoedemaker schreef onlangs, waarom komen zij niet eens bij ons om met ons over de dingen te spreken. En indien er nu onzerzijds maar aandrang toe gevonden wordt. En wij zullen gedrongen worden, om eene van God gewilde gemeenschap met deze broeders te zoeken, wanneer wij op de teekenen des tijds letten. Alles roept en leidt in dezen tijd tot ontbinding, tot vaneenschuring, maar daarom is het te meer roeping der Kerk, roeping van alle geloovigen om tot een vergaderen, wat God in de gemeenschap met Christus reeds toeten heeft gemaakt. En vooral met het oog op den toenemenden afval der Herv. Kerk. Thans, nu zelfs ook de H. Doop als van God ingezet verworpen is, moeten de Gereformeerden in de Herv. Kerk positie nemen. Groote dingen kunnen er nog gebeuren. Dat we daarom zoeken één te zijn.

Wij weten niet, zoo spreekt nog een andere broeder, wat er gebeuren zal. Ware er een conflict, dan zou het gemakkelijker zijn te bepalen, welke houding wij tot de broeders in de Herv. Kerk hebben in acht te nemen. Evenwel meent hij, dat het op onzen weg ligt, waar we slechts kunnen, samenbinding te zoeken.

Voor al echter moeten wij door kweeking en openbaring van ware eenheid in onze Kerken den anderen Gereformeerden duidelijk maken, hoe noodig en goed het is als Gereformeerde broeders ook samen te wonen.

Ds. van Proosdij wordt nu door den voorzitter hartelijk dank gezegd voor dit referaat met verzoek en uit naam van geheel de Conferentie, dat referent eerlang dit referaat in druk geve.

Ds. van Proosdij belooft, aan het verlangen der broeders te zullen voldoen.

Tot onze blijdschap kunnen we mededeelen, dat het referaat van Ds. van Proosdij reeds in druk verschenen is, bij de firma D. Donner te Leiden. We twifelen niet, of het zal vele lezers vinden. Wordt het gelezen met dezelfde belangstelling en instemming, als waarmede het werd aangehoord en zij vrucht er van, dat er meer eenheid kome en naar buiten openbaar worde tusschen allen in den lande, die broeders zijn van één huis, omdat ze in eenzelfde verkiesende liefde Gods deelen, door één bloed gekocht en door éenen Geest tot éene gemeenschap hier op aarde geroepen zijn.

(Stel volgt.)

GESCHIED- EN LETTERKUNDIGE OPMERKINGEN.

V.

De Bijbel en de Nederlandsche taal.

Welk studie- en onderwijsmiddel, ja voertuig, de Bijbel voor de taal-wetenschap in het algemeen en ook voor onze moedertaal is, is in de geleerde taalwereld wel bekend, als een feit dat niet te loochenen valt. Doch men wil daar gewoonlijk niet te hoog van opgeven — al is de Bijbel — om van andere godsdienstige werken maar te zwijgen — dikwerf eene, zelfs de eenigste, bron. Op het standpunt van vele taalgeleerden zou het al te „hij”, te „Bijbels” gaan rieken. In besloten vergadering of studierkamer dat open en rond erkennen zeggen — dat kan nog. Maar niet te publiek. Men zou zijn eigen glazen inslaan, en de menschen kunnen er al genoeg doorheen zien — wat de Bijbel in dezen beteekent. „Niet al te veel” dus!

Toch heeft menig taalgeleerde in onze eeuw heel veel te danken aan de vele Bijbelvertalingen, die vooral door den Zendingsarbeid met honderdtallen toegenomen zijn. Een geleerde b.v. als wijlen Prof. J. Beckering Vinckers, die zich als een degelijk taalvorschier heeft doen kennen, erkende, dat hij zich de omvangrijkste taalkennis, door middel van vertaalde Nieuwe-Testamenten verworven had.

Ook in deze zwijg-tactiek komt echter weer kentering. Want al zou men bijna blozen door te veel over den Bijbel te spreken, in elk geval moet de wetenschap als de kunst zoo neutraal mogelijk blijven, volgens die geleerden. Ergo: den Bijbel als taalinstrument de schuldige eere geven, — is niet meer dan billijk.

Op het jongste XXIVe Nederlandsche Taal- en Letterkundig Congres, 24 Aug. e.v.d. te Dordrecht gehouden, heeft Dr. H. J. Kiewiet de Jonge, in zijne openingsrede al terstond voor dit onderwerp eenige ruimte afgestippeld door op de sympathieke beweging en vereenigingen te wijzen in Zuid-Afrika voor onze taal; zoowel in Kaapland als den Oranje-Vrijstaat en de Transvaal, terwijl in deze twee Staten onze taal de eenige erkende is. Volgens het verslag in de N. Rotf. Ct. zeide de voorzitter: „De taal van den Bijbel is bij alle Afrikaanders de Staten-vertaling, het Bijbel-Hollandsch dus; het Afrikaansch klinkt hun zelf voor het hoogheilige te gemeenzaam, te plat. De begonnen overzetting van het N.-Testament in het Afrikaansch heeft dan ook weinig kans te worden volvaardigd. Maar voor hun huiselijk leven klinkt hun ons Hollandsch te verwand en te weinig vertrouwdelijk. Net als in oer-Friesche of Groningsche of Vlaamsche gezinnen; het Hollandsch is daar voor de school, voor de kerk, voor de deftigheid; in het dagelijksche leven hoort het niet, evenmin als een krap gemeten Zondagsch pak” enz.

Men zal zich dit wel kunnen begrijpen, wat de Bijbel beteekent, indien men bedenkt, dat o.a. de Bijbeluitgave, naar die van Keur, in 1868 bij S. van Velzen Jr. te Kampen, onder toezicht van de drie Docenten der Theologische School, DD. S. van Velzen, A. Brummelkamp en H. de Cock, bezorgd, haar voornamelijk aanleiding en steun had in eene bestelling van tienduizend exx. voor Zuid-Afrika. In die jaren was voor de Trekboeren de Bijbel ook het leerboek.

Na de rede over het onderwerp: „de Nederlandsche taal in Zuid-Afrika” door Prof. Dr. Jan te Winkel gehouden, kreeg de heer Frederick P. Crots, genaturaliseerd Transvaal- en oud-inspecteur van het onderwijs, het woord op het Congres. Deze wees erop, dat zij het „Kaapsch-Hollandsch” hebben, niet bepaald het Nederlandsch. Toch ijvert hij zeer tegen het Engelsch en voor het Nederlandsch als bolwerk daartegen. „Maar trouwens — dus sprak hij — zoolang we den Hollandschen Bijbel hebben is er geen gevaar voor het Nederlandsch. Met dien verstande nochtans, dat de gesproken, gezegde taal het Kaapsch-Hollandsch is...”

We kunnen slechts even op deze hoofdzaak wijzen, want het onderwerp is voorts zoo breed en rijk als de Bijbelzelf. — Thans vestigen we nog in 't kort de aandacht op hetgeen voor het congres en zijn debaten het meest betwiste punt was; — n.l. de invoering der z.g. Kolloewijnsche spelling in Zuid-Afrika.

Prof. te Winkel's rede kwam aangaande dit punt hierop neer, dat hij den Zuid-Afrikaan niet afraden kon eene vereenvoudigde spelling aan te nemen en voorloopig geslachtsonderscheiding te verwaarlozen; — hoevel z.i. in Noord en Zuid Nederland hiervoor de tijd nog niet gekomen is, omdat ze slechts door een kleine minderheid gewild wordt. Onze Afrikaansche stamgenooten moeten hierin zelf weten te doen, wat het meest dienstig is, om het Engelsch des te beter te kunnen verstaan.

(Er werden door den spreker onder zijne rede tweemaal brieven voorgelezen van Ds. Reinink, Sec. der Commissie tot vereenvoudiging der Nederlandsche taal en spelling te Pretoria, — zegt genoemd verslag. Dat zal wel moeten zijn Dr. H. Reinink, Rector aan het Gymnasium aldaar.)

Met dat standpunt van Prof. te Winkel kunnen wij ons het best te vereenigen. We hopen echter, dat onze Transvaalsche broeders hun palladium, een tegenwicht, zullen blijven erkennen en handhaven, in de Nederlandsche Bijbeltaal, tegen de — hoe geleerd de heere ook zijn — onwetenschappelijke vertooning en streving der „Kolloewijnianen” en hun totale verouachting van regel en tucht bij de taal. Is er ooit een feitelijk bewijs geleverd, dat de revolutie in haar evolutie kunst en wetenschap ondermijnt, de poëzie uit het leven zal bannen, — dan is het zulk een z.g. vereenvoudiging van spelen en stellen naar subjectieve willekeur. Verwant met de onvaste „Liberales politiek op historische grondsag” van Mr. van Houten, — even onzeker als elk moment van den dag. Eerst „Volapik” en „Pasisteno-graphie” met haar Babylonische taal-eenheid, — thans deze Nederlandsche *waanspelling* met haar Babylonische sprankverwarring! — de tege stelling is volkomen.

Dr. F. Buitenrust Hettema te Zwolle heeft in „Vragen van den Dag, 9e Afl.” een opstel geschreven over „Een Algemeen Nederlands Verbond” voor onze taal, dat zelfs een koud Nederlandsch taalhart aan 't kloppen brengt — maar ZEds. vereenvoudigde spelling is ons als een emmer water over een gloeiende ziel, als een Pierrot's kostuum om een sierlijk lijf.

Dat de taal en spelling van den 17en eeuw-schen Staten-Bijbel zou gevolgd worden, is een ander uiterste en willen we niet. Van de jongste Bijbeluitgaven — is o.i. de Bijbel der „Flakkeesche Boekdrukkerij”, door Dr. A. Kuyper onder medewerking van Dr. H. Bavinck en Dr. F. L. Rutgers, met haar zeer goedkoopte oktaaf-editie — zeker een zeer van pas gekomen oplage voor de Zuid-Afrikaansche stamgenooten.

Een zeer groot gebrek is het in onzen tijd — als een mededoorvloei in het realistische, — dat men van het verzet tegen stijve kansel- en kanselarij-taal tot alle-daagsche en onbeschaafde platheid, als van *je en jou en jij*, is verzaakt in spreken en schrijven onder alle standen. Waarom de netheid onzer moedertaal niet gehandhaafd vooral in huis en op school, en ruwe achtersteegse uitspraak vermeden? Er is gezegd: dat men het mooiste Italiaansch kan leeren op de publieke markt te Florence en te Rome, — waarom kan dat ook niet bij ons zo worden? Welnu, het net lezen van den Bijbel in den hedendaagschen vorm, en het net spreken onder elkaar is een beste remedie, zoowel in Nederland als Transvaal, voor ongeschaafde taal en uitspraak.

Op de vergadering der eerste Afdeling van het Taalcongres heeft Mevrouw Ypes-Speet, leerares in uitspraak en stemvorming, de uitspraak van het Nederlandsch behandeld in verband met de gezondheidsleer, — en zij vetterde daar terecht de leelijke en onzuivere uitspraak onzer „beroepssprekers” en „artisten”, en beweerde dat men hierop in huis en op school het eerst heeft te letten. Maar dan moeten de onderwijzers zelf leeren spreken — zeide zij.

Ons dunkt hier veel van waar, als men maar begint met net te spreken en te lezen en voor te dragen — dan komt de rest wel, in verband met de nieuwere theorie en praktijk der articulatie.

Er is al meer dan eens gezegd, dat onze taal het meest wordt vernieuwd in onze gescreven wetten, — maar dit congres-debat leverde een pikant intermezzo omtrent de spreken, dat wij uit genoemd verslag van de N. Rotf. Ct. ten slotte woordelijk aanhalen tot onze leering.

„Prof. ten Brink heeft Mevrouw Ypes-Speet hooren zeggen, dat vele beroepssprekers, vele openbare sprekers, ook hoogleraren, slecht spreken; hij vraagt voorbeelden. „Mevrouw Ypes-Speet antwoordt: Men zou ze hier kunnen hooren. (Gelach en applaus.)” 1 Oct. '97.

C. M.